

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2019/30

Karar Sayısı : 2023/227

Karar Tarihi : 28/12/2023

R.G.Tarih-Sayı : 22/10/2024-32700

İPTAL DAVASINI AÇAN: Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Engin ALTAY, Özgür ÖZEL, Engin ÖZKOÇ ile birlikte 133 milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU: 10/1/2019 tarihli ve 30651 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan (27) numaralı Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin;

A. 2. maddesiyle 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 10. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen 10/A maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan “...Cumhurbaşkanının korunması talimatı verdiği kişilerin...” ve “...ve manevi...” ibarelerinin,

B. 2. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 10. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen 10/A maddesinin (1) numaralı fıkrasının;

1. (a) bendinin “...gerçekleştireceği toplantı, gezi, tören veya açılış gibi faaliyetlerde gerekli koruma tertip ve tedbirlerini almak veya aldırarak,” bölümünün,

2. (c) bendinin,

3. (ç) bendinin “...Cumhurbaşkanının ve aile fertlerinin bulunduğu bina ve tesislerin girişlerinde ve yakın çevresinde ortaya çıkabilecek tehlikelere karşı gerekli önleyici ve koruyucu koruma tedbirlerini almak, bu yerlere girecek personel, ziyaretçi veya görevliler ile taşıt ve eşyaların güvenlik kontrolünü yapmak veya yaptırmak,” bölümünün,

4. (e) bendinin “...Cumhurbaşkanının katıldığı program yerlerinde taşıt ve yaya trafiği ile park düzenini almak veya aldırarak,” bölümünün,

5. (ı) bendinin;

a. “...Cumhurbaşkanının...” ibaresinin,

b. “...bulunduğu bina, tesis ve program yerlerinde telsiz ve role istasyonları ihtiyaçlarını tespit etmek, temin etmek, kurumlarını ve çalışır durumda bulunmalarını ilgili birimlerle koordineli olarak sağlamak,” bölümünün,

“TBMM bütün bina, tesis, eklenti ve arazisinde kolluk ve yönetim hizmetleri” yönünden,

C. 4. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 12. maddesinin (2) numaralı fıkrasının değiştirilen “Büyükelçilik unvanı Cumhurbaşkanınca geri alınmadığı müddetçe devam eder.” şeklindeki üçüncü cümlesinin,

Ç. 17. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin başlığı ile birlikte değiştirilen 51. maddesinin (1) numaralı fıkrasının;

1. (ç) bendinin,

2. (d) bendinde yer alan “...yapılacak sınavların usul ve esaslarını belirlemek...” bölümünün,

D. 20. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 61. maddesinin (7) numaralı fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen (8) numaralı fıkranın,

E. 21. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 63. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen 63/A maddesinin,

F. 27. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin değiştirilen 98. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan “... ve yurtdışı...” ibaresinin,

G. 31. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 120. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen 120/A maddesinin,

Ğ. 36. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 167. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan “merkez” ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen “ve yurtdışı” ibaresinin,

H. 41. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 179. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen 179/A maddesinin,

I. 46. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 202. maddesinin (2) numaralı fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen (3) numaralı fıkranın ikinci cümlesinin,

İ. 60. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin başlığı ile birlikte değiştirilen 364. maddesinin (2) numaralı fıkrasının,

J. 62. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 384. maddesinin (1) numaralı fıkrasının değiştirilen birinci cümlesinin,

K. 73. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin başlığı ile birlikte değiştirilen 444. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ğ) bendinin “Türkiye İhracatçılar Meclisi ve İhracatçı Birlikleri ile ilgili mevzuatı hazırlamak ve yayımlamak, ...” bölümünün,

L. 92. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin başlığı ile birlikte değiştirilen 465. maddesinin (1) numaralı fıkrasının,

M. 93. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin başlığı ile birlikte değiştirilen 466. maddesinin,

N. 96. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin başlığı ile birlikte değiştirilen 469. maddesinin (2) numaralı fıkrasının,

O. 97. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin başlığı ile birlikte değiştirilen 470. maddesinin (2) numaralı fıkrasının,

Ö. 101. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 489. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen 489/A maddesinin;

1. (1) numaralı fıkrasının (c) ve (ç) bentlerinin,

2. (6), (9) ve (10) numaralı fıkralarının,

P. 103. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 510. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen 510/A maddesinin (1) numaralı fıkrasının "...ve dış temsilcilik niteliği taşımayan geçici yurtdışı teşkilatı kurulması..." bölümünün ve bu yönden (2) ve (3) numaralı fıkraları ile 510/B maddesinin,

R. Geçici 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının

Anayasa'nın 2., 6., 7., 9., 10., 17., 70., 73., 95., 104., 106., 123., 128. ve 138. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebidir.

I. İPTALİ İSTENEN CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMESİ KURALLARI VE İLGİLİ GÖRÜLEN KANUN HÜKÜMLERİ İLE KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME KURALLARI

A. İptali İstenen Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi Kuralları

Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin (CBK) iptali talep edilen kuralların da yer aldığı;

1. 2. maddesiyle (1) numaralı CBK'ya eklenen 10/A maddesi şöyledir:

"Koruma Hizmetleri Genel Müdürlüğü

MADDE 10/A- (Ek: RG-10/1/2019-30651-CK-27/2 md.)

(1) Koruma Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:

a) *Cumhurbaşkanı ve aile fertleri ile Cumhurbaşkanı Yardımcıları, Bakanlar, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı, Cumhurbaşkanının korunması talimatı verdiği kişilerin maddi ve manevi şahsiyetlerine yönelik her türlü saldırıya karşı, Cumhurbaşkanlığı hizmet mahallerinde ve ikametleri ile her türlü ulaşım aracında, yurtiçi ve yurtdışında gerçekleştireceği toplantı, gezi, tören veya açılış gibi faaliyetlerde gerekli koruma tertip ve tedbirlerini almak veya aldirmek,*

b) *Koruma görevi ile ilgili olarak yurtiçi ve yurtdışında ilgili makam, kurum, kuruluş ve güvenlik birimleri yetkilileri ile koordinasyonu sağlamak, gerekli koruma tedbirlerini almak veya aldirmek,*

c) *Cumhurbaşkanı ve diğer devlet erkânının katılımıyla gerçekleştirilen programlarda alınacak olan güvenlik tedbirleri ile koruma hizmetlerini diğer devlet erkânını kapsayacak şekilde planlamak ve koordine etmek, gerektiğinde yakın koruma hizmetlerini Cumhurbaşkanının programda bulunduğu sürece kendi uhdesine almak,*

ç) *Cumhurbaşkanlığı hizmet mahallerinde, ikamet veya Cumhurbaşkanının ve aile fertlerinin bulunduğu bina ve tesislerin girişlerinde ve yakın çevresinde ortaya çıkabilecek tehlikelere karşı gerekli önleyici ve koruyucu koruma tedbirlerini almak, bu yerlere girecek personel, ziyaretçi veya görevliler ile taşıt ve eşyaların güvenlik kontrolünü yapmak veya yaptırmak,*

d) *Cumhurbaşkanının ikametgâhı, makam, özel ve çalışma odaları ile seyahat araçlarında gerekli teknik taramayı yapmak, bu yerler ile Cumhurbaşkanlığı hizmet mahallerindeki giriş kapılarında ve bina girişlerinde fiziki ve elektronik her türlü güvenlik tertip ve tedbirlerini almak veya aldirmek,*

e) Cumhurbaşkanlığı hizmet mahalleri ile **Cumhurbaşkanının katıldığı program yerlerinde taşıt ve yaya trafiği ile park düzenini almak veya aldirmek,**

f) Genel Müdürlük personelinin atama, yer değiştirme, görevlendirme, eğitim, disiplin, performans değerlendirme ve benzeri tüm özlük ve idari işlemlerinin yürütülmesi için ilgili birimlerle gerekli koordinasyonu sağlamak,

g) Koruma hizmetleri ile ilgili taşıt, araç, gereç, malzeme ve benzeri ihtiyaçları planlayarak temini için ilgili birimlerle gerekli koordinasyonu sağlamak,

ğ) Konuk devlet başkanları ile hükümet başkanları veya eşdeğer devlet büyükleri ile eşlerinin Türkiye'ye gelişlerinde yakın koruma ve güvenlik tedbirlerini almak veya aldirmek, gelen heyetle bu amaçla işbirliği yapmak, ilgili birimler ile gerekli koordinasyonu sağlamak,

h) Koruma hizmetlerinin etkin ve verimli yürütülebilmesi amacıyla koruma personelinin her türlü eğitim ihtiyacını belirlemek, hizmetin özelliklerine göre personelin bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi amacıyla gerekli kısa ve uzun vadeli eğitim programları hazırlamak, bu eğitim programlarını uygulayarak başarılı olanları sertifikalandırmak,

ı) Cumhurbaşkanlığı hizmet mahallerindeki kamera ve kayıt sistemleri ile **Cumhurbaşkanının çalışma ofisi, ikameti veya bulunduğu bina, tesis ve program yerlerinde telsiz ve role istasyonları ihtiyaçlarını tespit etmek, temin etmek, kurulumlarını ve çalışır durumda bulunmalarını ilgili birimlerle koordineli olarak sağlamak,**

i) Cumhurbaşkanlığı hizmet mahallerindeki elektronik güvenlik sistemleri ihtiyaçlarını tespit etmek, planlamak, ilgili birimlerle koordineli olarak temin edilmesini sağlamak ve işletmek,

j) Cumhurbaşkanının yurtiçi ve yurtdışı seyahatlerinde kullandığı ulaşım araçlarının fiziki ve teknik koruma tedbirlerini almak,

k) Makamca verilen benzeri görevleri yapmak.

(2) Genel Müdür hizmet yönünden Cumhurbaşkanına, idari yönden İdari İşler Başkanına bağlıdır. Koruma hizmetlerinin yerine getirilmesinde İçişleri Bakanlığından görevlendirilen personel Emniyet Genel Müdürlüğü Cumhurbaşkanlığı Koruma Daire Başkanlığı görev ve çalışma mevzuatı ile belirlenen görev, yetki ve sorumluluklarını Genel Müdür emri ve gözetiminde yerine getirir. Genel Müdür, koruma personeli ile ilgili olarak bu personelin kadrosunun bulunduğu teşkilatın en üst amirine mevzuat ile verilen yetkileri haizdir.”

2. 4. maddesiyle (1) numaralı CBK'nın değişiklik yapılan cümlelerin yer aldığı 12. maddesi şöyledir:

“Atama ve görevlendirmeler

MADDE 12 - (1) İdari İşler Başkanı, Cumhurbaşkanlığı Özel Kalem Müdürü, Başdanışmanlar, Danışmanlar ve Genel Müdürler Cumhurbaşkanı tarafından; diğer personel ise İdari İşler Başkanı tarafından atanır veya görevlendirilir. (Ek cümle: RG-10/1/2019-30651-CK-27/4 md.) Koruma Hizmetleri Genel Müdürlüğü personeli, İdari İşler Başkanlığının talebi üzerine Emniyet, Jandarma veya Sahil Güvenlik Hizmetleri sınıflarına mensup olanlar arasından İçişleri Bakanlığınca görevlendirilir.

(2) Birinci fıkrada belirtilen personelden Cumhurbaşkanı tarafından atananlar, dış ülkelerde veya uluslararası kuruluşlar nezdinde, büyükelçi gibi akredite edilmeksizin, özel bir

*misyonla görevlendirilebilir. Bu şekilde görevlendirileceklere Cumhurbaşkanının onayı ile büyükelçi unvanı verilebilir. (Değişik cümle: RG-10/1/2019-30651-CK-27/4 md.) **Büyükelçilik unvanı Cumhurbaşkanınca geri alınmadığı müddetçe devam eder.***

(3) Üniversite öğretim elemanları, 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 38 inci maddesine göre görevlendirilebilir.

(4) Hizmetine ihtiyaç kalmayan kadrolu personelden emeklilik statüsünde olmayanlar, diğer kamu kurum ve kuruluşlarına naklen atanır. (Mülga ikinci cümle: RG-21/4/2021-31461-CK-73/2 md.) İlgili kuruluşlar atamaya ilişkin işlemleri genel hükümler çerçevesinde en kısa sürede yerine getirirler.

(5) Hizmetine gerek kalmayan süreli personel, süresinin bitiminden önce de kurumlarına geri gönderilebilir veya görevlerine son verilebilir. Süreli personelden isteyenler, süreleri bitmeden kurumlarına dönebilirler veya görevlerini bırakabilirler.”

3. 17. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin başlığı ile birlikte değiştirilen 51. maddesi şöyledir:

“İcra İşleri Dairesi Başkanlığı

MADDE 51- (Başlığı ile birlikte değişik: RG-10/1/2019-30651-CK-27/17 md.)

(1) İcra İşleri Dairesi Başkanlığının görev ve yetkileri şunlardır:

a) İcra ve iflas sisteminin etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesini sağlamak,

b) İcra ve iflas dairelerinin kurulması, kaldırılması ve aynı veya farklı yerlerdeki dairelerin birleştirilmesi ile yetki alanının belirlenmesi işlemlerini yürütmek,

c) İcra ve iflas dairelerinin yönetim, denetim ve gözetim işlemlerinin etkin bir şekilde yürütülmesi için gerekli önlemleri almak,

ç) İcra ve iflas sistemiyle ilgili tarifeleri çıkarmak,

*d) Doğrudan Bakanlıkça ataması yapılan icra ve iflas dairesi personelinin; atama, yer değiştirme, nakil, terfi, görevlendirme, görevden uzaklaştırma, görevde yükselme, unvan değişikliği ve emeklilik işlemleri ile diğer özlük işlemlerini yerine getirmek, **yapılacak sınavların usul ve esaslarını belirlemek**, buna ilişkin işlemleri yürütmek ve bu personel hakkında yapılacak ihbar ve şikâyetleri inceleyerek gerekli işlemleri yapmak veya yaptırmak,*

e) Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapmak.”

4. 20. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 61. maddesine eklenen (8) numaralı fıkra şöyledir:

*“(8) (Ek: RG-10/1/2019-30651-CK-27/20 md.) **Eğitim görenlerden konaklama ve yemek ücreti alınmaz.**”*

5. 21. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne eklenen 63/A maddesi şöyledir:

“Sözleşmeli bilişim personeli

MADDE 63/A- (Ek: RG-10/1/2019-30651-CK-27/21 md.)

(1) Bakanlıkta, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 26 ncı maddesine göre sözleşmeli bilişim personeli çalıştırılabilir. Çalıştırılacak toplam sözleşmeli personel sayısı yüzelliyi geçemez. (Mülga cümle:RG-26/12/2019-30990-CK-54/1 md.) (...)

6. 27. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin değiştirilen 98. maddesi şöyledir:

“Teşkilat

MADDE 98 – (Değişik: RG-10/1/2019-30651-CK-27/27 md.)

(1) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı; merkez, taşra ve yurtdışı teşkilatından oluşur.”

7. 31. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne eklenen 120/A maddesi şöyledir:

“Yurtdışı teşkilatı

MADDE 120/A- (Ek: RG-10/1/2019-30651-CK-27/31 md.)

(1) Bakanlık yurtdışı teşkilatı kurmaya yetkilidir. ”

8. 36. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin ibare eklenen 167. maddesi şöyledir:

“Teşkilat

MADDE 167 – (1) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı; merkez ve yurtdışı teşkilatından oluşur.”

9. 41. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne eklenen 179/A maddesi şöyledir:

“Yurtdışı teşkilatı

MADDE 179/A- (Ek: RG-10/1/2019-30651-CK-27/41 md.)

(1) Bakanlık yurtdışı teşkilatı kurmaya yetkilidir.

10. 46. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin fıkra eklenen 202. maddesi şöyledir:

“Taşra teşkilatı

MADDE 202 –

(1) Bakanlık taşra teşkilatı kurmaya yetkilidir.

(2) Taşra teşkilatı gençlik ve spor il müdürlükleri ile gençlik ve spor ilçe müdürlüklerinden oluşur. Görevin durumuna veya ihtiyaca göre gençlik ve spor il müdürlüklerine bağlı olarak gençlik merkezi, yurt, kamp, sporcu eğitim merkezi müdürlükleri gibi ayrı il ve ilçe birimleri de kurulabilir.

(3) (Ek: RG-10/1/2019-30651-CK-27/46 md.) Gençlik, spor ve yurt hizmetlerini il düzeyinde koordine etmek ve yürütmek üzere il müdürlüklerine bağlı olarak Yurt Hizmetleri Müdürlüğü, Gençlik Hizmetleri Müdürlüğü ve Spor Hizmetleri Müdürlüğü kurulabilir. Yurt

Hizmetleri Müdürü, Gençlik Hizmetleri Müdürü ve Spor Hizmetleri Müdürü, mali ve sosyal hak ve yardımları ile diğer özlük hakları bakımından 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 30 uncu maddesi uyarınca Defterdar Yardımcısına denktir.”

11. 60. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin başlığı ile birlikte değiştirilen 364. maddesi şöyledir:

“Teftiş Kurulu Başkanlığı

MADDE 364- (Başlığı ile birlikte değişik: RG-10/1/2019-30651-CK-27/60 md.)

(1) Teftiş Kurulu Başkanlığı, Bakanın emri veya onayı üzerine aşağıdaki görevleri yapar:

a) Denetime ilişkin yöntem ve teknikleri geliştirmek, denetim alanındaki standart ve ilkelerin oluşturulmasını sağlamak, denetim rehberleri hazırlamak, denetimlerin etkinliğini ve verimliliğini artırıcı tedbirler almak,

b) Bakanlık teşkilatı ile gerektiğinde bağlı ve ilgili kuruluşların ve bunların denetimi altındaki kurum ve kuruluşların iş ve işlemleri hakkında teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma yapmak,

c) Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapmak.

(2) Teftiş Kurulu Başkanlığının ve müfettişlerin görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usulleri yönetmelikle düzenlenir.”

12. 62. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin cümle değişikliği yapılan 384. maddesi şöyledir:

“Ruhsatlandırma ve lisans bedeli

MADDE 384 - (1) (Değişik cümle:RG-10/1/2019-30651-CK-27/62 md.) Bakanlık ve bağlı kuruluşlarınca başvurusu alınacak, düzenlenecek veya onaylanacak her türlü ruhsatlandırmaya ilişkin tüm iş ve işlemler ile ruhsat belgesi, ürün üretim ve satış izin belgesi ve mesul müdürlük belgesi ile permi, başvuru, kayıt, bildirim ve sertifikalar üzerinden yüzellibin Türk Lirasını geçmemek üzere Bakanlıkça belirlenecek tarifelere göre ücret alınır. Ancak Bakanlıkça alınması teşvik edilen belgelerden ücret alınmayabilir. Bu tarifeler her yıl güncellenir ve bu fıkrada belirlenen üst sınır ile ücretler 213 sayılı Vergi Usûl Kanununa göre belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılır.

(2) Bu madde kapsamında tahsil edilen tutarlar ilgisine göre genel bütçeye veya özel bütçeli bağlı kuruluşların bütçelerine gelir kaydedilir.”

13. 73. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin başlığı ile birlikte değiştirilen 444. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ğ) bendi şöyledir:

“İhracat Genel Müdürlüğü

MADDE 444- (Başlığı ile birlikte değişik:RG-10/1/2019-30651-CK-27/73 md.)

(1) İhracat Genel Müdürlüğünün görev ve yetkileri şunlardır:

...

ğ) **Türkiye İhracatçılar Meclisi ve İhracatçı Birlikleri ile ilgili mevzuatı hazırlamak ve yayımlamak, Türkiye İhracatçılar Meclisi ve İhracatçı Birliklerinin çalışmalarına yardımcı olmak, çalışmalarını izlemek ve denetlemek, Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonundan ihracata yönelik Devlet destekleri ile Dahilde İşleme Rejimi konularında Türkiye İhracatçılar Meclisi, İhracatçı Birlikleri ve ilgili diğer kurum ve kuruluşları görevlendirmek,**

...”

14. 92. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin başlığı ile birlikte değiştirilen 465. maddesi şöyledir:

“Taşra teşkilatı

MADDE 465- (Başlığı ile Birlikte Değişik: RG-10/1/2019-30651-CK-27/92 md.)

(1) Bakanlık taşra teşkilatı kurmaya yetkilidir.

(2) Serbest bölge müdürlükleri doğrudan Bakanlığa bağlıdır.”

15. 93. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin başlığı ile birlikte değiştirilen 466. maddesi şöyledir:

“Yurtdışı teşkilatı

MADDE 466- (Başlığı ile Birlikte Değişik: RG-10/1/2019-30651-CK-27/93 md.)

(1) Bakanlık yurtdışı teşkilatı kurmaya yetkilidir.”

16. 96. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin başlığı ile birlikte değiştirilen 469. maddesi şöyledir:

“Uzman istihdamı

MADDE 469- (Başlığı ile Birlikte Değişik: RG-10/1/2019-30651-CK-27/96 md.)

(1) Bakanlık merkez teşkilatında 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Kanunun ek 41 inci maddesine göre Ticaret Uzmanı ve Ticaret Uzman Yardımcısı istihdam edilebilir.

(2) Ticaret Uzmanı ve Ticaret Uzman Yardımcısı, mali ve sosyal hak ve yardımlar ile diğer özlük hakları bakımından 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 30 uncu maddesi uyarınca Adalet Uzmanı ve Adalet Uzman Yardımcısına denktir.”

17. 97. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin başlığı ile birlikte değiştirilen 470. maddesi şöyledir:

“Denetmen istihdamı

MADDE 470- (Başlığı ile Birlikte Değişik: RG-10/1/2019-30651-CK-27/97 md.)

(1) Bakanlık taşra teşkilatında 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 24 üncü maddesi uyarınca Ticaret Denetmeni ve Ticaret Denetmen Yardımcısı istihdam edilebilir.

(2) Ticaret Denetmeni ve Ticaret Denetmen Yardımcısı, mali ve sosyal hak ve yardımlar ile diğer özlük hakları bakımından 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 30 uncu maddesi uyarınca Ürün Denetmeni ve Ürün Denetmen Yardımcısına denktir.

(3) Görevlerin yerine getirilmesinde, uzmanlaşma ve işbölümünün sağlanması amacıyla çalışma usul ve esasları yönetmelikle belirlenmek üzere grup başkanlıkları kurulabilir.”

18. 101. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne eklenen 489/A maddesi şöyledir:

“Ulaşım Emniyeti İnceleme Merkezi Başkanlığı

MADDE 489/A- (Ek: RG-10/1/2019-30651-CK-27/101 md.)

(1) Ulaşım Emniyeti İnceleme Merkezi Başkanlığının görev ve yetkileri şunlardır:

a) Ulaştırma türlerinde meydana gelen ve ulaştırma emniyet düzenlemeleri ile emniyet yönetimi bakımından belirgin bir etkiye sahip kaza veya olayları araştırmak, incelemek ve ulaşım emniyetinin iyileştirilmesine yönelik rapor hazırlamak, incelenen ve karara bağlanan raporu Bakana ve Cumhurbaşkanlığı Güvenlik ve Dış Politikalar Kuruluna sunmak.

b) İncelemesi yapılan kaza veya olaylara ilişkin raporları gerektiğinde taraflara, ilgili ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlara göndermek.

c) **Kaza veya olay bölgesinde gerekli incelemelerin tekemmül etmesine kadar, delilleri muhafaza etmekle yükümlü mülki idare amirliği ile koordinasyon halinde olmak.**

ç) Gizlilik derecesi bulunan delillerle ilgili usul ve esasları belirlemek.

d) Uluslararası gelişmeleri takip etmek, ilgili uluslararası kuruluşlara üye olmak, katkı veya katılma paylarını ödemek, üyesi olunan uluslararası kuruluşlarca yayımlanan kural ve standartların uygulanmasını temin etmek.

e) Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapmak.

(2) İncelemesi yapılan kaza veya olaylara ilişkin raporlar, Başkanlık bünyesinde oluşturulacak Değerlendirme Heyeti tarafından karara bağlanır. Merkez Başkanı aynı zamanda Değerlendirme Heyetinin de başkanıdır.

(3) Başkan dâhil en fazla yedi kişiden müteşekkil Değerlendirme Heyeti üyeleri Bakan Oluru ile üç yıllığına görevlendirilir. Görev süresi dolan üyelerin görev süresi Bakan Oluru ile uzatılabilir.

(4) Değerlendirme Heyeti üyelerinin hangi hizmet birimi, kuruluş, kurum, üniversite, sivil toplum örgütü temsilcileri veya alanında uzman ve yetkin kişilerden oluşacağı, sahip olmaları gereken özellikler ile Başkanlığın ve Değerlendirme Heyetinin çalışma usul ve esasları Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelik ile düzenlenir.

(5) Araştırma ve incelemenin tek amacı benzer kaza veya olayların önlenmesine yönelik olup raporların içeriğinde idari, hukuki ya da cezai sorumluluk tespiti yer almaz.

(6) İncelemeyi yapan görevli uzmanların kaza veya olay yerine erişimi ile delillerin temini kısıtlanamaz.

(7) İhtiyaç duyulması halinde, özel uzmanlık veya teknik bilgiyi gerektiren kaza araştırma ve incelemelerinde bilirkişi görevlendirilebilir. Bilirkişi görevlendirilmesine ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir.

(8) Başkanlık tarafından yapılacak harcamalar Bakanlık Döner Sermaye İşletmesi bütçesine konulan ödenekten karşılanır. Başkanlık, çalışmalarıyla ilgili konularda ihtiyaç oluşması halinde araştırma, inceleme ve danışmanlık hizmetleriyle sınırlı olmak üzere Bakanlık Döner Sermaye İşletmesi vasıtasıyla hizmet alımı yapabilir.

(9) Değerlendirme Heyetinin Başkan ve üyelerine, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 29 uncu maddesine göre ayda ikiden fazla olmamak üzere her bir toplantı için (3000) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucunda bulunacak miktarda huzur hakkı ile yol giderleri ve harcırahları 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanununa göre Bakanlık Döner Sermaye İşletmesi bütçesine konulan ödenekten ödenir.

(10) Merkez Başkanı, mali ve sosyal hak ve yardımlar ile diğer özlük hakları bakımından 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 30 uncu maddesi uyarınca Türkiye İstatistik Kurumu Başkan Yardımcısına denktir.

(11) Mevzuatta, Kaza Araştırma ve İnceleme Kuruluna yapılan atıflar Ulaşım Emniyeti İnceleme Merkezi Başkanlığına yapılmış sayılır.”

19. 103. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne eklenen 510/A ve 510/B maddeleri şöyledir:

“Geçici yurtdışı teşkilatı

MADDE 510/A- (Ek: RG-10/1/2019-30651-CK-27/103 md.)

(1) Geçici özel diplomatik temsilcilikler, geçici ihtisas birimleri ve dış temsilcilik niteliği taşımayan geçici yurtdışı teşkilatı kurulması ile yabancı bir ülkede Türkiye'nin menfaatlerini koruyan bir devletin o ülkedeki temsilciliğinde geçici olarak temsilci görevlendirilmesi Cumhurbaşkanlığı kararı ile olur.

(2) Geçici yurtdışı teşkilatı, görev veya hizmet süresi bitince kaldırılır.

(3) Geçici yurtdışı teşkilatının görev veya hizmet sürelerinin uzatılması birinci fıkrada belirtilen usule tabidir.”

“Yurtdışı teşkilatı kurulma usulü

MADDE 510/B- (Ek: RG-10/1/2019-30651-CK-27/103 md.)

(1) Yurtdışı teşkilatı kurulurken niteliği, kurulacağı yer, görevleri, yer itibarıyla görev alanı, bağlı veya ilgili olacağı misyon, konsolosluk şefliği ve geçici olanların süresi, Cumhurbaşkanlığı kararında belirtilir.”

20. Geçici 1. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

“GEÇİCİ MADDE 1

(1) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte,

a) Adalet Bakanlığında; Yayın İşleri Dairesi Başkanı ve Teknik İşler Dairesi Başkanı,

b) Çevre ve Şehircilik Bakanlığında; I. Hukuk Müşaviri,

c) Dışişleri Bakanlığında; Personel Dairesi Başkanı, Destek Hizmetleri Dairesi Başkanı, Bilgi İşlem Dairesi Başkanı ve I. Hukuk Müşaviri,

c) *İçişleri Bakanlığında; I. Hukuk Müşaviri,*

d) *Kültür ve Turizm Bakanlığında; I. Hukuk Müşaviri,*

e) *Milli Savunma Bakanlığında; I. Hukuk Müşaviri,*

f) *Sağlık Bakanlığında; Denetim Hizmetleri Başkanı, I. Hukuk Müşaviri,*

g) *Tarım ve Orman Bakanlığında; I. Hukuk Müşaviri,*

ğ) *Ticaret Bakanlığında; Risk Yönetimi ve Kontrol Genel Müdürü, Esnaf ve Sanatkarlar Genel Müdürü, Kooperatifçilik Genel Müdürü, Tasfiye Hizmetleri Genel Müdürü ve Anlaşmalar Genel Müdürü,*

h) *Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığında; I. Hukuk Müşaviri,*

kadrolarında veya görevlerinde bulunanların görevleri başkaca hiçbir işleme gerek kalmaksızın sona erer ve haklarında 3 sayılı Üst Kademe Kamu Yöneticileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Atama Usûllerine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 6 ncı maddesi hükümlerine göre işlem tesis edilir. 2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 1 inci maddesinin dördüncü fıkrası hükümleri saklıdır.”

B. İlgili Görülen Kanun Hükümleri ile Kanun Hükmünde Kararname Kuralları

1. 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 20. maddesi şöyledir:

“Koruma tedbirleri

Madde 20 – (Değişik: 29/6/2006-5532/14 md.)

Terörle mücadelede görev veren veya bu görevi ifa eden adlî, istihbarî, idarî ve askerî görevliler, kolluk görevlileri, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürü ve Genel Müdür Yardımcıları, terör suçlularının muhafaza edildiği ceza ve tutukevlerinin savcılar ve müdürleri, Devlet Güvenlik Mahkemelerinde görev yapmış hâkim ve savcılar, Ceza Muhakemesi Kanununun 250 nci maddesiyle yetkili kılınmış ağır ceza mahkemelerinde görev yapan hâkim ve savcılar ile bu görevlerinden ayrılmış olanlar ve terör örgütlerinin açık hedefi haline gelen veya getirilenler ile suçların aydınlatılmasında yardımcı olanlar hakkında gerekli koruma tedbirleri Devlet tarafından alınır.

Ceza Muhakemesi Kanununun 250 nci maddesi uyarınca Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca görevlendirilecek ağır ceza mahkemeleri başkan ve üyeleri ile bu mahkemelerin görev alanına giren suçları soruşturmakla ve kovuşturmakla görevli Cumhuriyet savcılarının korunma ve güvenlik talepleri ilgili makam ve mercilerce öncelikle ve ivedilikle yerine getirilir. Koruma için ihtiyaç duyulan araç ve gereçler Adalet ve İçişleri bakanlıklarınca temin edilir.

Bu koruma tedbirleri; talep halinde estetik cerrahi yoluyla fizyolojik görünümünün değiştirilmesi dahil, nüfus kaydı, ehliyet, evlenme cüzdanı, diploma ve benzeri belgelerin değiştirilmesi, askerlik işleminin düzenlenmesi, menkul ve gayrimenkul mal varlıklarıyla ilgili hakları, sosyal güvenlik ve diğer hakların korunması gibi hususlarda düzenleme yapılır. (Değişik: 11/2/2014-6519/57 md.) Korumaya alınmış emekli personelden, meskende korunmaları mutlak surette zorunlu bulunanlar Cumhurbaşkanlığınca belirlenecek konutlardan yararlandırılır.

Bu tedbirlerin uygulanmasında, İçişleri Bakanlığı ile ilgili diğer kurum ve kuruluşlar gerekli her türlü gizlilik kurallarına uymak zorundadırlar.

Koruma tedbirleriyle ilgili esas ve usûller Cumhurbaşkanınca çıkarılacak bir yönetmelik ile belirlenir.

Yukarıda sayılanlardan kamu görevlileri, görevlerinden ayrılmış olsalar dahi terör suçluları tarafından kendilerine veya eş ve çocuklarının canına vuku bulan bir taarruzu savmak için silah kullanmaya yetkilidirler.”

2. 4/6/1937 tarihli ve 3201 sayılı Emniyet Teşkilat Kanunu'nun 16. maddesi şöyledir:

“Merkez, taşra ve yurt dışı teşkilatı

Madde 16 – (Değişik: 26/8/1988 - KHK 34/1 md; Değiştirilerek kabul: 12/1/1989-3518/1 md.)

Emniyet Genel Müdürlüğü, merkez ve taşra teşkilatından oluşur.

A) Merkez teşkilatı;

a) Teftiş Kurulu Başkanlığı,

b) (Ek: 15/8/2017-KHK-694/13 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7078/13 md.) Başkanlıklar,

c) (Ek: 24/10/2011 – KHK- 661/15 md.) (Mülga:6/12/2019-7196/2 md.)

d) Hukuk Müşavirliği,

e) Daire Başkanlıklarından,

Meydana gelir.

Daire başkanlıkları, ihtiyaca göre kurulan en az üç şube müdürlüğü veya koruma müdürlüğünden, şube müdürlükleri veya koruma müdürlükleri en az üç büro amirliğinden meydana gelir. (Ek cümleler: 3/10/2016-KHK-676/27 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7070/25 md.) (Mülga iki cümle: 2/7/2018 - KHK/703/145 md.)

B) Taşra teşkilatı;

İllerde il emniyet müdürlükleri, ilçelerde ilçe emniyet müdürlükleri veya ilçe emniyet amirlikleri ile güvenlik hizmetlerine ilişkin diğer birimlerden oluşur.

İçişleri Bakanlığının uygun göreceği yerleşim alanlarında, polis teşkilatı birimi kurulabilir.

C) (Mülga: 3/10/2016-KHK-676/27 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7070/25 md.)

Emniyet teşkilatı birimlerinin görev, yetki ve sorumlulukları ile diğer hususlar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.”

3. 5/5/1969 tarihli ve 1173 sayılı Milletlerarası Münasebetlerin Yürütülmesi ve Koordinasyonu Hakkında Kanun'un 3. maddesi şöyledir:

“Dışişleri Bakanlığı memurları dışındaki memurların diplomatik temsilcilik şefliğine atanmaları

Madde 3 – Dışişleri Bakanlığı memurları dışındaki memurlardan Büyükelçilik, Elçilik veya Daimi Temsilcilik görevine atamalar, Dışişleri Bakanlığı meslek memurları kadrolarından yapılır. Ancak, bu memurlar, mensup oldukları Bakanlık, daire, idare, teşebbüs, kuruluş veya kurumdaki

bütün müktesep haklarını muhafaza ederler; sadece, aylık ve kıdem tazminatlarını ve aylıklarına bağlı diğer istihkaklarını yeni geçtikleri Dışişleri Bakanlığı kadrolarından alırlar. Bu memurların atandıkları dış görevin sona ermesiyle birlikte, bunlar, mensup oldukları bakanlık, daire, idare, teşebbüs, kuruluş veya kurumdaki kadrolarına, dış görev sırasında kazandıkları haklarla dönerler.

25 Mayıs 1955 tarihli ve 6577 sayılı kanunla değiştirilmiş olan 19 Mayıs 1928 tarihli ve 1281 sayılı kanun hükümleri saklıdır.

(Ek fıkra: 2/7/2018-KHK-703/159 md.) (Değişik fıkra:17/1/2019-7161/11 md.) Cumhurbaşkanı tarafından, dış ülkelerde veya uluslararası kuruluşlar nezdinde büyükelçi gibi akredite edilmeksizin, büyükelçi unvanı verilerek özel bir misyonla görevlendirilenlerin büyükelçilik unvanı Cumhurbaşkanınca geri alınmadığı müddetçe devam eder.”

4. 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 1. maddesi şöyledir:

“İcra daireleri:

Madde 1 – (Değişik: 2/7/2012-6352/1 md.)

Her asliye mahkemesinin yargı çevresinde yeteri kadar icra dairesi bulunur.

Her icra dairesinde Adalet Bakanlığı tarafından atanacak bir icra müdürü, yeteri kadar icra müdür yardımcısı, icra katibi ile adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonları tarafından görevlendirilecek mübaşir ve hizmetli bulunur.

(Ek üçüncü fıkra:24/11/2021-7343/1 md.) İş yoğunluğunun veya personel sayısının fazla olduğu icra dairelerinde dairenin düzenli, uyumlu ve verimli bir şekilde çalışmasını sağlamak amacıyla Adalet Bakanlığı tarafından icra müdür ve müdür yardımcıları arasından, icra müdürünün yetkilerini haiz bir icra başmüdürü görevlendirilebilir. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, yönetmelikle düzenlenir.

İcra müdür ve icra müdür yardımcıları, Adalet Bakanlığı tarafından yaptırılacak yazılı sınav ve Adalet Bakanlığı tarafından yapılacak sözlü sınav sonucuna göre atanırlar. İcra katipleri arasından Adalet Bakanlığı tarafından yaptırılacak yazılı sınav ve Adalet Bakanlığı tarafından yapılacak sözlü sınav sonucuna göre de icra müdür veya icra müdür yardımcılığı kadrolarına atama yapılabilir.

İcra katipliğine ilk defa atanacaklar, kamu görevlerine ilk defa atanacaklar için yapılacak merkezî sınavda başarılı olanlar arasından Adalet Bakanlığı veya Bakanlığın bu konuda yetki vereceği adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonları tarafından yapılacak uygulama ve sözlü sınav sonucuna göre; unvan değişikliği suretiyle atanacaklar ise uygulama ve sözlü sınav sonucuna göre atanırlar. Unvan değişikliği suretiyle icra katipliğine atanacaklar tahsis edilen kadronun yüzde ellisini geçemez.

İcra müdür ve icra müdür yardımcıları ile icra katiplerinin, yazılı sınav, sözlü sınav, görevlendirme, nakil, unvan değişikliği, görevde yükselme ve diğer hususları yönetmelikle düzenlenir.

İcra dairelerinde, gerektiğinde, Adalet Bakanlığı tarafından belirlenecek esaslar çerçevesinde, adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonu tarafından zabıt katibi, mübaşir ve hizmetli görevlendirilir.

İcra müdürü, icra müdür yardımcısı veya icra katibinin herhangi bir nedenden dolayı yokluğu halinde görev ve yetkileri, adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonu tarafından görevlendirilecek yazı işleri müdürü veya zabıt katibi tarafından yerine getirilir.

Adalet Bakanlığı, icra dairelerini bir arada bulundurmaya ve aynı icra mahkemesine bağlamaya yetkilidir.”

5. 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin (KHK):

a. Ek 26. maddesi şöyledir:

“Yerli veya yabancı sözleşmeli personel istihdamı

Ek Madde 26- (Ek: 2/7/2018 - KHK-703/178 md.)

Cumhurbaşkanlığı, bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlanmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde öngörülmesi kaydıyla; 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlere bağlı olmaksızın, özel bilgi ve uzmanlık gerektiren geçici mahiyetteki işlerde, yerli veya yabancı personel tam zamanlı, kısmi zamanlı veya projelerle sınırlı olarak sözleşmeyle istihdam edilebilir.

Bunlara verilecek her türlü ödemeler dahil ücretler, 657 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin (B) bendine göre çalıştırılanlar için uygulanmakta olan sözleşme ücreti tavanının beş katını aşmamak üzere Cumhurbaşkanı veya yetkilendireceği makamca ilgililerin yürüteceği görevler göz önüne alınarak tespit edilir. (Mülga cümle:16/7/2020-7250/26 md.) (...)

Bu madde kapsamında sözleşmeli olarak istihdam edilen personel, 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılır. (Mülga ikinci cümle:27/12/2023-7491/73 md.)

Bu madde kapsamında kısmi zamanlı olarak çalıştırılanlar için iş sonu tazminatı ödenmez ve işsizlik sigortası primi yatırılmaz.

Kanunlardaki özel hükümler saklı kalmak kaydıyla, bu statüde çalıştırılma, sözleşme bitiminde kamu kurum ve kuruluşlarında herhangi bir pozisyon, kadro veya statüde çalışma açısından kazanılmış hak teşkil etmez.

Bu kapsamda istihdam edilecek personelde kurumsal hizmetlerin gerektirmesi halinde aranacak öğrenim ve yabancı dil bilgisi şartı ile diğer şartlar, bunların işe alınmaları, sınav ve istisnaları, sözleşme süre, usul ve esasları, görev, yetki ve yükümlülükleri, sözleşmelerinin feshi ile istihdamlarına dair diğer hususlar Devlet Personel Başkanlığının görüşü alınarak kurumlarca çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

b. Ek 29. maddesi şöyledir:

“Huzur hakkı

Ek Madde 29- (Ek: 2/7/2018- KHK-703/178 md.) (Değişik:27/12/2023-7491/75 md.)

Kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlanmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde yer alan yönetim kurulu, denetim kurulu, tasfiye kurulu, danışma kurulu üyelikleri ile komisyon, heyet, komite ve benzeri organlarda görev alanlara, ayda dördü geçmemek üzere her bir toplantı için (9000) gösterge rakamına kadar Cumhurbaşkanınca belirlenecek

gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucunda tespit edilecek tutarda, damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesintiye tâbi tutulmaksızın huzur hakkı ödenebilir.”

c. Ek 30. maddesi şöyledir:

“Bazı kadrolara karşılık belirlenmesi

Ek Madde 30- (Ek: 2/7/2018- KHK-703/178 md.) (Başlığı ile Birlikte Değişik:27/12/2023-7491/76 md.)

Ekli (VI) sayılı Cetvelde yer alan devlet memuru kadroları mali ve sosyal hak ve yardımlar ile diğer özlük hakları bakımından karşılarında gösterilen kadrolara denktir. Bu kadrolarda bulunanlara, karşılık gösterilen kadroda bulunan emsali personele mali ve sosyal hak ve yardımlar ile diğer özlük hakları kapsamında yapılan ödemeler aynı usul ve esaslar çerçevesinde ödenir.

(VI) sayılı Cetvelin 44 üncü ile 45 inci sıralarında yer alanlar 657 sayılı Kanununun 36 ncı maddesinin “Ortak Hükümler” bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendi hükmünden aynı usul ve esaslar çerçevesinde yararlanırlar.”

6. 18/6/2009 tarihli ve 5910 sayılı Türkiye İhracatçılar Meclisi ile İhracatçı Birliklerinin Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun’un 23. maddesi şöyledir:

“Düzenlemeler, görevlendirme ve seçimlerin ertelenmesi

MADDE 23 –

(1) TİM, Müsteşarlığın olumlu görüşünü alarak, dünya ticaretindeki gelişmelere göre birliklerin bölgesel ve sektörel bazda yeniden teşkilatlanmasına ilişkin düzenlemeler yapabilir.

(2) Birliklerin veya TİM’in seçimle iş başına gelen organlarının seçim tarihleri Bakanlık tarafından bir yılı geçmemek üzere ertelenebilir.

(3) Bu Kanunda yer alan hususlara ilişkin yönetmelikler; TİM tarafından hazırlanarak Bakanlığın onayı üzerine Resmî Gazetede yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girer.

(4) Bu Kanunda yer alan hususlara ilişkin tebliğler çıkarmaya, özel ve zorunlu durumları inceleyip sonuçlandırmaya ve gerekli önlemleri almaya Müsteşarlık yetkilidir.”

7. 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 160. maddesi şöyledir:

“Bir suçun işlendiğini öğrenen Cumhuriyet savcısının görevi

Madde 160 – (1) Cumhuriyet savcısı, ihbar veya başka bir suretle bir suçun işlendiği izlenimini veren bir hâli öğrenir öğrenmez kamu davasını açmaya yer olup olmadığına karar vermek üzere hemen işin gerçeğini araştırmaya başlar.

(2) Cumhuriyet savcısı, maddî gerçeğin araştırılması ve adil bir yargılamanın yapılabilmesi için, emrindeki adli kolluk görevlileri marifetiyle, şüphelinin lehine ve aleyhine olan delilleri toplayarak muhafaza altına almakla ve şüphelinin haklarını korumakla yükümlüdür.”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Recep KÖMÜRCÜ, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan

GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ve Yıldız SEFERİNOĞLU'nun katılımlarıyla 10/4/2019 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma talebinin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Dava dilekçesi ve ekleri, Raportör Burak FIRAT tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, dava konusu CBK kuralları, dayanılan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer belgeler okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin Anayasal Çerçevesi ve Yargısal Denetimi

3. Anayasa Mahkemesi CBK'ların anayasal çerçevesini ve yargısal denetimine ilişkin ilkeleri daha önceki kararlarında belirlemiştir. Buna göre CBK'ların yargısal denetiminde öncelikle Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci ila dördüncü cümlelerinde belirtilen konu bakımından yetki kurallarına uygunluğu ele alınmalıdır. Bu kapsamda düzenlemenin yürütme yetkisine ilişkin olması, Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle Dördüncü Bölümü'nde yer alan siyasi haklar ve ödevlerle ilgili olmaması, Anayasa'da münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen ya da kanunda açıkça düzenlenen konulara ilişkin olmaması gerekir. Anılan fıkra yönünden herhangi bir aykırılık tespit edilmemesi durumunda ise bu defa CBK'ların içerik yönünden Anayasa'ya uygunluk denetimi yapılmalıdır (AYM, E.2019/78, K.2020/6, 23/1/2020, §§ 3-13; E.2019/31, K.2020/5, 23/1/2020, §§ 3-13; E.2018/119, K.2020/25, 11/6/2020, §§ 3-13; E.2018/155, K.2020/27, 11/6/2020, §§ 3-13).

B. CBK'nın 2. Maddesiyle (1) Numaralı CBK'ya Eklenen 10/A Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (a) Bendinde Yer Alan "...Cumhurbaşkanının korunması talimatı verdiği kişilerin ..." ve "... ve manevi..." İbarelerinin İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

4. CBK'nın 2. maddesiyle (1) numaralı CBK'ya eklenen 10/A maddesinin (1) numaralı fıkrasında Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı birimlerinden olan Koruma Hizmetleri Genel Müdürlüğünün (Genel Müdürlük) görevleri düzenlenmiştir.

5. Anılan fıkranın (a) bendinde Cumhurbaşkanı ve aile fertleri ile Cumhurbaşkanı Yardımcıları, Bakanlar, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı, Cumhurbaşkanı'nın korunması talimatı verdiği kişilerin maddi ve manevi şahsiyetlerine yönelik her türlü saldırıya karşı, Cumhurbaşkanlığı hizmet mahallerinde ve ikametleri ile her türlü ulaşım aracında, yurt içi ve yurt dışında gerçekleştireceği toplantı, gezi, tören veya açılış gibi faaliyetlerde gerekli koruma tertip ve tedbirlerini almak veya aldırarak Genel Müdürlüğün görevleri arasında sayılmıştır. Bentte yer alan "...Cumhurbaşkanının korunması talimatı verdiği kişilerin ..." ve "... ve manevi..." ibareleri dava konusu kuralları oluşturmaktadır.

6. Kurallara göre Cumhurbaşkanı'nın korunması talimatı verdiği kişiler ile bentte sayılanların manevi şahsiyetlerine yönelik saldırıların da korunma kapsamına alınması öngörülmüştür.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

7. Dava dilekçesinde özetle; 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 20. maddesinde özel koruma tedbiri uygulanacak kişilerin belirlendiği, bu bakımdan CBK'nın kanunda düzenlenmiş bir konuya ilişkin olduğu, ayrıca Cumhurbaşkanı'na verilen yetkinin bir

sınırının olmadığı ve belirsizlik taşıdığı, kuralda yer alan manevi şahsiyet kavramının muğlak ve farklı yorumlanmaya müsait olduğu, manevi şahsiyete yönelik saldırıların söz, yazı, resim ve benzeri yollarla gerçekleştirilebileceği dikkate alındığında ifade özgürlüğüne müdahale niteliği taşıyan kuralla CBK ile düzenlenmesi yasaklanan alanda düzenleme öngörüldüğü belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2. ve 104. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Kuralların Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

8. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralların Anayasa'nın 2. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

9. Kurullarla Cumhurbaşkanı'nın korunması talimatı verdiği kişilerin, hakkında koruma tertip ve tedbirleri alınacaklar arasında sayıldığı ve bu kişilerle birlikte fıkra kapsamındaki diğer kişilerin manevi şahsiyetlerinin koruma kapsamına alınmasına yönelik bir düzenleme getirildiği gözetildiğinde kuralların yürütme yetkisine ilişkin konulardan olduğu değerlendirilmiştir.

10. Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesinde Anayasa'nın İkinci Kısım Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile Dördüncü Bölümü'nde yer alan siyasi haklar ve ödevlerin CBK'yla düzenlenemeyeceği belirtilmiştir.

11. Anayasa'nın 17. maddesinde "*Herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir*" hükmüne yer verilmiştir. Kişinin yaşam hakkı ile maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı, birbirleriyle sıkı bağlantıları olan, devredilmez ve vazgeçilmez haklarından biridir.

12. Anayasa'nın 5. maddesi insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamayı devletin temel amaç ve görevleri arasında saymıştır. Anayasa'nın 17. maddesinde temel haklar olarak güvence altına alınmış olan yaşam hakkı ile maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkının etkili bir şekilde korunabilmesi yalnızca devletin bu haklara müdahaleden kaçınmasına bağlı değildir. Anayasa'nın 5. ve 17. maddeleri uyarınca devletin pozitif yükümlülükleri de bulunmaktadır. Bu pozitif yükümlülükler bazı durumlarda söz konusu temel hakların korunması için belirli tedbirlerin alınmasını gerektirmektedir (benzer yönde bkz. AYM, E.2019/11, K.2019/86, 14/11/2019, § 13).

13. Temel haklardan olan yaşam hakkı ve maddi ve manevi varlığın korunması hakkı kapsamında devletin yükümlülüklerinin devreye girmesi için belirtilen haklara yönelik gerçek ve yakın bir tehlikenin mevcut olması gerekir. Bu bağlamda dava konusu kurallar devletin anılan pozitif yükümlülüklerinin yerine getirilmesinden ziyade özellikle Anayasa gereği yürütmenin başı olan Cumhurbaşkanı'nın temsil ettiği Cumhurbaşkanlığı makamı ve yakın çevresi ile Cumhurbaşkanı'nın korunması talimatı verdiği kişilerin korunmasına yönelik genel bir düzenleme niteliğindedir. Dolayısıyla dava konusu kurallar, Anayasa'nın CBK ile düzenlenmesi yasaklanan İkinci Kısım Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle Dördüncü Bölümü'nde yer alan siyasi haklar ve ödevler ile ilgili herhangi bir düzenleme içermemektedir.

14. Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesinde Anayasa'da münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda CBK çıkarılamayacağı hükmüne yer verilmiştir. Anayasa koyucunun bir konunun kanunla düzenlenmesini özel olarak öngörmesi bu

Esas Sayısı : 2019/30

Karar Sayısı : 2023/227

alanın münhasıran kanunla düzenlenmesini zorunlu kılar. Bununla birlikte Anayasa'da CBK'larla düzenleneceği özel olarak öngörülen konulara ilişkin Anayasa hükümlerinin açıkça izin verdiği hususlarda CBK'larla düzenleme yapılabilir.

15. Anayasa'nın 106. maddesinin on birinci fıkrasında bakanlıkların kurulmasının, kaldırılmasının, görev ve yetkilerinin, teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulmasının CBK ile düzenlenmesi öngörülmüştür. Anılan madde hükmü uyarınca Cumhurbaşkanı CBK'yla idarenin teşkilatlanması alanında Anayasa'nın temel ilkelerine ve bu alanla ilgili öngördüğü kurallarına bağlı kalmak koşuluyla bakanlıkların teşkilat yapısının ne şekilde olacağını belirleme hususunda takdir yetkisine sahiptir (AYM, E.2019/105, K.2020/30, 12/6/2020, § 35).

16. Öte yandan Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatı ile Cumhurbaşkanlığına bağlı kurum ve kuruluşların kurulması, kaldırılması, görev ve yetkileri ile teşkilat yapısı ile ilgili hususların da Anayasa'nın 106. maddesinin on birinci fıkrası uyarınca CBK ile düzenlenmesi açıkça hükme bağlanmış olan bakanlıklara dair yetki kapsamında kaldığı, dolayısıyla bu konuların da CBK ile düzenlenebileceği belirtilmiştir (AYM E.2019/71, K.2020/82, 30/12/2020, §§ 27, 28; E.2018/134, K.2021/13, 3/3/2021, §§ 30, 31; E.2018/133, K.2021/70, 13/10/2021, §§ 22, 23).

17. Bu itibarla Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatı içinde yer alan Genel Müdürlüğün görevlerine ilişkin hususları düzenleyen kuralların Anayasa'nın 106. maddesi ile bağlantılı olarak 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

18. Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının dördüncü cümlesinde "*Kanunda açıkça düzenlenen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz.*" denilmiştir. Buna göre CBK'ların anılan Anayasa hükmü yönünden yapılacak denetiminde öncelikle karşılaştırmaya esas olabilecek, daha önce kabul edilmiş bir kanun hükmünün bulunup bulunmadığının tespit edilmesi gerekir. Sonrasında ise -böyle bir kanun hükmü varsa- incelenen CBK kuralının kanunun açıkça düzenlediği konuya ilişkin olup olmadığı belirlenmelidir. Bu değerlendirme yapılırken önce ilgili kanunun CBK ile düzenlenen alanda hüküm ifade edip etmediğinin belirlenmesi, ardından da kanundaki düzenlemenin açık olup olmadığının tespit edilmesi gerekir (AYM, E.2018/78, K.2020/6, 11/6/2020, § 21).

19. 3713 sayılı Kanun'un 20. maddesinde koruma tedbirleri düzenlenmiştir. Anılan maddede öngörülen koruma tedbirleri terörle mücadelede görev yapan veya bu görevi ifa eden adli, istihbarî, idari ve askerî görevliler, kolluk görevlileri, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürü ve Genel Müdür Yardımcıları, terör suçlularının muhafaza edildiği ceza ve tutukevlerinin savcılar ve müdürleri, Devlet Güvenlik Mahkemelerinde görev yapmış hâkim ve savcılar, 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 250. maddesiyle yetkili kılınmış ağır ceza mahkemelerinde görev yapan hâkim ve savcılar ile bu görevlerinden ayrılmış olanlar ve terör örgütlerinin açık hedefi hâline gelen veya getirilenler ile suçların aydınlatılmasında yardımcı olanlar hakkında alınırken dava konusu kuralda Cumhurbaşkanı'nın korunması talimatı verdiği kişiler de bu kapsama alınmaktadır. Bu sebeple anılan Kanun hükmünün dava konusu CBK'yla aynı alanda hüküm ifade etmediği, başka bir deyişle Kanun ve CBK'nın aynı konuda düzenleme öngörmedikleri anlaşılmaktadır. Bu itibarla kurallar, kanunda açıkça düzenlenen bir konuya ilişkin değildir.

20. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, M. Emin KUZ ile Kenan YAŞAR bu görüşe katılmamışlardır.

b. Kuralların İçerik Yönünden İncelenmesi

i. "...Cumhurbaşkanının korunması talimatı verdiği kişilerin..." İbaresini

21. Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuki güvenliği sağlayan, hukuk kurallarıyla kendini bağlı sayan ve yargı denetimine açık olan devlettir.

22. Hukuk devletinin temel ilkelerinden biri belirliliktir. Belirlilik ilkesi yalnızca yasal belirliliği değil daha geniş anlamda hukuki belirliliği de ifade etmektedir. Hukuki belirlilik ilkesinde asıl olan, bir hukuk normunun uygulanmasıyla ortaya çıkacak sonuçların o hukuk düzeninde öngörülebilir olmasıdır. Yasal düzenlemeye dayanılarak erişilebilir, bilinebilir ve öngörülebilir olması koşuluyla yargısal içtihatlar ile de hukuki belirlilik sağlanabilir. Asıl olan, muhtemel muhataplarının mevcut şartlar altında belirli bir işlemin ne tür sonuçlar doğurabileceğini öngörmelerini mümkün kılacak bir normun varlığıdır.

23. Anayasa'nın 2. maddesi kapsamında hukuk devleti ilkesinin unsurları arasında yer alan hukuki güvenlik ilkesi, kişilerin hukuki güvenliğini sağlamayı amaçlarken belirlilik ilkesi kanunlar gibi CBK'ların da hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olmasını, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesini ifade etmektedir.

24. Belirlilik ilkesi, düzenlenen konudan yalnız kavram, ad ve kurum olarak söz edilmesini değil, bunların CBK metninde kurallaştırılmasını gerekli kılar. Kurallaştırma ise düzenlenen alanda temel ilkelerin konulmasını ve çerçevenin çizilmiş olmasını ifade eder.

25. Koruma hizmetlerinin kapsamının (1) numaralı CBK'nın 10/A maddesinde düzenlendiği, bu çerçevede koruma hizmetlerinden yararlanacak kişiler durumun gereklerine göre değişkenlik gösterebileceğinden bunların önceden tek tek belirlenmesinin mümkün olmadığı açıktır. Dolayısıyla kuralda Anayasa'nın 2. maddesi bakımından herhangi bir belirsizlik bulunmadığı gibi kuralın kamu yararı dışında bir amaç gözettiği söylenemez.

26. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, M. Emin KUZ, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ile Kenan YAŞAR bu görüşe katılmamışlardır.

ii. "...ve manevi..." İbaresini

27. CBK'nın 2. maddesiyle (1) numaralı CBK'ya eklenen 10/A maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan "...Cumhurbaşkanının korunması talimatı verdiği kişilerin ..." ibaresiyle ilgili içerik yönünden Anayasa'ya uygunluk denetiminde açıklanan gerekçeler uygun olduğu ölçüde dava konusu kural yönünden de geçerlidir (bkz. §§ 21-25).

28. Kuralda, düzenleme kapsamındaki kişilerin maddi şahsiyetlerinin yanında manevi şahsiyetlerine yönelik her türlü saldırıya karşı Cumhurbaşkanlığı hizmet mahallerinde ve ikametleri ile her türlü ulaşım aracında, yurt içi ve yurt dışında gerçekleştireceği toplantı, gezi, tören veya açılış gibi faaliyetlerde gerekli koruma tertip ve tedbirlerini almak veya aldirmek Genel Müdürlüğün görevleri arasında sayılmıştır.

29. Manevi şahsiyet kişinin şeref, haysiyet ve saygınlığı ile ismi, resimleri, sesi, özgürlükleri gibi menfaat ve değerlerinden oluşmaktadır. (1) numaralı CBK'nın 10/A maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi kapsamında korunan kişilerin maddi şahsiyetlerinin yanında manevi

şahsiyetlerine yönelik her türlü saldırıya karşı korunmasında Genel Müdürlüğü görevli kılan kuralda Anayasa'nın 2. maddesi bakımından herhangi bir belirsizlik bulunmadığı gibi kuralın kamu yararı dışında bir amaç gözettiği de söylenemez.

30. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Basri BAĞCI ile Kenan YAŞAR bu görüşe katılmamışlardır.

C. CBK'nın 2. Maddesiyle (1) Numaralı CBK'ya Eklenen 10/A Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının;

- (a) Bendinin *"...gerçekleştireceği toplantı, gezi, tören veya açılış gibi faaliyetlerde gerekli koruma tertip ve tedbirlerini almak veya aldırarak,"* Bölümünün;

- (c) Bendinin;

- (ç) Bendinin *"... Cumhurbaşkanının ve aile fertlerinin bulunduğu bina ve tesislerin girişlerinde ve yakın çevresinde ortaya çıkabilecek tehlikelere karşı gerekli önleyici ve koruyucu koruma tedbirlerini almak, bu yerlere girecek personel, ziyaretçi veya görevliler ile taşıt ve eşyaların güvenlik kontrolünü yapmak veya yaptırmak,"* Bölümünün,

- (e) Bendinin *"... Cumhurbaşkanının katıldığı program yerlerinde taşıt veya yaya trafiği ile park düzenini almak veya aldırarak,"* Bölümünün,

- (ı) Bendinin *"...Cumhurbaşkanının..."* ibaresi ile *"... bulunduğu bina, tesis ve program yerlerinde telsiz ve role istasyonları ihtiyaçlarını tespit etmek, temin etmek, kurumlarını ve çalışır durumda bulunmalarını ilgili birimlerle koordineli olarak sağlamak,"* Bölümünün,

"TBMM bütün bina, tesis, eklenti ve arazisinde kolluk ve yönetim hizmetleri" Yönünden İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

31. Dava dilekçesinde özetle; iptali istenen kurallarda Cumhurbaşkanı ve ailesinin bulunduğu her yerde her türlü koruma tedbirinin Genel Müdürlük tarafından yerine getirileceğinin düzenlendiği, bu konuda Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) binası ve eklentilerine dair herhangi bir istisnaya yer verilmediği, Anayasa'nın 95. maddesinin üçüncü fıkrasında TBMM'nin bütün bina, tesis, eklenti ve arazisinde kolluk ve yönetim hizmetlerinin Meclis Başkanlığı eliyle düzenlenip yürütüleceğinin hüküm altına alındığı belirtilerek kuralların Anayasa'nın 95. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. (a) Bendinde Yer Alan *"...gerçekleştireceği toplantı, gezi, tören veya açılış gibi faaliyetlerde gerekli koruma tertip ve tedbirlerini almak veya aldırarak,"* Bölümü ile (c) Bendi ve (ç) Bendinde Yer Alan *"... Cumhurbaşkanının ve aile fertlerinin bulunduğu bina ve tesislerin girişlerinde ve yakın çevresinde ortaya çıkabilecek tehlikelere karşı gerekli önleyici ve koruyucu koruma tedbirlerini almak,..."* Bölümü

i. Kuralların Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

32. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralların Anayasa'nın 95. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları

Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesi gözetilerek kurallar, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrası yönünden incelenmiştir.

33. CBK'nın 2. maddesiyle (1) numaralı CBK'ya eklenen 10/A maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde Cumhurbaşkanı ve aile fertleri ile Cumhurbaşkanı Yardımcıları, Bakanlar, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı, Cumhurbaşkanı'nın korunması talimatı verdiği kişilerin maddi ve manevi şahsiyetlerine yönelik her türlü saldırıya karşı, Cumhurbaşkanlığı hizmet mahallerinde ve ikametleri ile her türlü ulaşım aracında, yurt içi ve yurt dışında gerçekleştireceği toplantı, gezi, tören veya açılış gibi faaliyetlerde gerekli koruma tertip ve tedbirlerini almak veya aldırarak Genel Müdürlüğün görevleri arasında sayılmıştır. Dava konusu kurallardan ilki, bentte geçen "... gerçekleştireceği toplantı, gezi, tören veya açılış gibi faaliyetlerde gerekli koruma tertip ve tedbirlerini almak veya aldırarak," ibaresidir.

34. Cumhurbaşkanı ve diğer devlet erkânının katılımıyla gerçekleştirilen programlarda alınacak olan güvenlik tedbirleri ile koruma hizmetlerini diğer devlet erkânını kapsayacak şekilde planlamayı ve koordine etmeyi, gerektiğinde yakın koruma hizmetlerini Cumhurbaşkanı'nın programda bulunduğu sürece kendi uhdesine almayı Genel Müdürlüğün görev ve yetkileri arasında düzenleyen anılan maddenin (1) numaralı fıkrasının (c) bendi ise dava konusu ikinci kuralı oluşturmaktadır.

35. Dava konusu diğer kural ise Genel Müdürlüğün görev ve yetkisi içinde söz konusu fıkranın (ç) bendinde düzenlenen "...Cumhurbaşkanı'nın ve aile fertlerinin bulunduğu bina ve tesislerin girişlerinde ve yakın çevresinde ortaya çıkabilecek tehlikelere karşı gerekli önleyici ve koruyucu koruma tedbirlerini almak..." bölümüdür.

36. Kurullarla koruma kapsamındaki kişilerin katıldığı programlarda güvenlik tedbirleri ile önleyici ve koruyucu güvenlik hizmetlerinin planı, koordinasyonu ve organizasyonuna yönelik tedbirler alınmasına yönelik düzenleme getirildiği gözetildiğinde kuralların yürütme yetkisine ilişkin konulardan olduğu açıktır.

37. CBK'nın 2. maddesiyle (1) numaralı CBK'ya eklenen 10/A maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan "...Cumhurbaşkanının korunması talimatı verdiği kişilerin ..." ve "... ve manevi..." ibarelerinin Anayasa'ya uygunluk denetimi bölümünde açıklanan gerekçeler uygun olduğu ölçüde dava konusu kurallar için de geçerlidir (bkz. §§ 11-13).

38. Dolayısıyla Cumhurbaşkanlığının hizmet birimlerinden olan Genel Müdürlüğün görevlerini düzenleyen kurallar, Anayasa'nın CBK ile düzenlenmesi yasaklanan İkinci Kısım Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle Dördüncü Bölümü'nde yer alan siyasi haklar ve ödevler ile ilgili herhangi bir düzenleme içermemektedir. Ayrıca dava konusu kurallar Anayasa'da münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konulara ilişkin olmadığı gibi kanunda açıkça düzenlenen bir konuya ilişkin de değildir.

39. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, M. Emin KUZ, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ile Kenan YAŞAR bu görüşe katılmamışlardır.

ii. Kuralların İçerik Yönünden İncelenmesi

40. Anayasa'nın 95. maddesinin üçüncü fıkrasında Türkiye Büyük Millet Meclisinin (TBMM) bütün bina, tesis, eklenti ve arazisinde kolluk ve yönetim hizmetlerinin Meclis Başkanlığı eliyle düzenlenip yürütüleceği, emniyet ve diğer kolluk hizmetleri için yeteri kadar kuvvetin ilgili makamlarca Meclis Başkanlığına tahsis edileceği hükme bağlanmıştır. Yürütmenin asli görevlerinden olan kolluk hizmetlerinin TBMM'nin bina, tesis eklenti ve arazisinde Meclis Başkanlığı eliyle yürütülmesi, yasama organının diğer devlet organları ile özellikle yürütme organı karşısındaki bağımsızlığını sağlayan önemli unsurlardan birisidir.

41. Dava konusu kurallarda Cumhurbaşkanı'nın ve Genel Müdürlüğün koruma kapsamındaki kişilerin katıldığı program, toplantı, gezi, tören veya açılış gibi faaliyetlerde koruma hizmetlerini planlamak, bunun için gereken tedbirleri almak Genel Müdürlüğün görevleri arasında sayılmıştır. Kurallar kapsamında söz konusu faaliyetlerin Genel Müdürlük tarafından yerine getirilmesi TBMM'nin kolluk ve yönetim hizmetlerine müdahale niteliği taşımamaktadır. Dolayısıyla kurallarda TBMM'nin bütün bina, tesis, eklenti ve arazisinde kolluk ve yönetim hizmetlerini düzenleme ve yürütme yetkisinin Meclis Başkanlığına ait olduğunu düzenleyen Anayasa'nın 95. maddesine aykırı bir yön bulunmamaktadır.

42. Açıklanan gerekçelerle kurallar, Anayasa'nın 95. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

b. (ç) Bendinin "...bu yerlere girecek personel, ziyaretçi veya görevliler ile taşıt ve eşyaların güvenlik kontrolünü yapmak veya yaptırmak,..." Bölümü

43. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 95. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden ve 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi gözetilerek kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrası yönünden de incelenmiştir.

44. Dava konusu kuralda Cumhurbaşkanı'nın ve aile fertlerinin bulunduğu bina ve tesislere girecek personel, ziyaretçi veya görevliler ile taşıt ve eşyaların güvenlik kontrolünü yapmak veya yaptırmak Genel Müdürlüğün görev ve yetkileri arasında sayılmıştır.

45. Kişilerin özel hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkı Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınmıştır. Anılan maddenin birinci fıkrasında herkesin özel hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahip olduğu, özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamayacağı belirtilmiştir. Maddenin gerekçesinde de belirtildiği üzere kişilerin özel hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkı bir yönüyle özel hayatın gizliliğinin korunmasını, başkalarının gözleri önüne serilmemesini, kişinin özel hayatında yaşananların yalnız kendisi veya kendisinin bilmesini istediği kimseler tarafından bilinmesini isteme hakkını korurken diğer yönüyle resmî makamların özel hayata müdahale edememesi yani kişinin ferdi ve aile hayatını kendi anladığı gibi düzenleyip yaşayabilmesi hakkını güvence altına almaktadır (AYM, E.2020/64, K.2020/70, 12/11/2020, §10). Buna göre Anayasa'nın anılan maddesinde düzenlenen ve "*Kişinin Hakları ve Ödevleri*" başlıklı İkinci Bölümü'nde yer alan kişilerin özel hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına ilişkin olarak CBK ile düzenleme yapılması mümkün değildir.

46. Dava konusu kuralla Genel Müdürlüğe verilen Cumhurbaşkanlığı hizmet mahallerinde, ikamet veya Cumhurbaşkanı'nın ve aile fertlerinin bulunduğu bina ve tesislere girecek personel, ziyaretçi veya görevliler ile taşıt ve eşyaların güvenlik kontrolünü yapmak veya yaptırmak biçimindeki faaliyetlerin kişilerin üstünün, taşıt ve eşyaların elle veya teknik cihazlarla kontrolü niteliğindeki iş ve işlemlerin yerine getirilmesini gerektirdiği açıktır.

47. Bu itibarla kural, kişilerin özel hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına ilişkin bir düzenleme niteliğinde olup CBK ile düzenlenemeyecek yasak alan içinde kalmaktadır.

48. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralın ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci, üçüncü ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kural, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

c. (e) Bendinin "...Cumhurbaşkanının katıldığı program yerlerinde taşıt ve yaya trafiği ile park düzenini almak veya aldırma," Bölümü

49. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 95. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden ve 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi gözetilerek kurallar, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrası yönünden de incelenmiştir.

50. Dava konusu kuralda Cumhurbaşkanı'nın katıldığı program yerlerinde taşıt ve yaya trafiği ile park düzenini almak veya aldırma Genel Müdürlüğün görev ve yetkileri arasında sayılmıştır.

51. Anayasa'nın "Yerleşme ve seyahat hürriyeti" başlıklı 23. maddesinde herkesin yerleşme ve seyahat özgürlüğüne sahip olduğu hüküm altına alınmıştır. Seyahat özgürlüğü kişinin serbestçe hareket edebilmesini ve bir yerden diğer bir yere gidebilmesini güvence altına almaktadır. Buna göre Anayasa'nın anılan maddesinde düzenlenen ve "Kişinin Hakları ve Ödevleri" başlıklı İkinci Bölümü'nde yer alan seyahat özgürlüğüne ilişkin olarak CBK ile düzenleme yapılması mümkün değildir.

52. Dava konusu kuralla Genel Müdürlüğe verilen Cumhurbaşkanı'nın katıldığı program yerlerinde taşıt ve yaya trafiği ile park düzenini almak veya aldırma biçimindeki görev ve yetkinin kullanımının, programın gerçekleştiği yerlerde taşıt ve yaya yolları ile park yerlerine erişimin kısıtlanması, güzergâh değişikliği gibi iş ve işlemlerin yerine getirilmesini de gerektirdiği açıktır.

53. Bu itibarla kural, seyahat özgürlüğüne ilişkin bir düzenleme niteliğinde olup CBK ile düzenlenemeyecek yasak alan içinde kalmaktadır.

54. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muhterem İNCE bu görüşe katılmamıştır.

Kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralın ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci, üçüncü ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kural, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

ç. (ı) Bendinde Yer Alan “...Cumhurbaşkanının...” İbaresini ile Bendin “... bulunduğu bina, tesis ve program yerlerinde telsiz ve role istasyonları ihtiyaçlarını tespit etmek, temin etmek, kurumlarını ve çalışır durumda bulunmalarını ilgili birimlerle koordineli olarak sağlamak,” Bölümü

i. Kuralların Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

55. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 95. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden ve 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi gözetilerek kurallar, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrası yönünden incelenmiştir.

56. Dava konusu kurallarda Cumhurbaşkanı'nın bulunduğu bina, tesis ve program yerlerinde telsiz ve role istasyonları ihtiyaçlarını tespit etmek, temin etmek, kurumlarını ve çalışır durumda bulunmalarını ilgili birimlerle koordineli olarak sağlamak Genel Müdürlüğün görev ve yetkileri arasında sayılmıştır.

57. Kuralların Genel Müdürlük bünyesinde görev yapan personelin faaliyeti sırasında iletişimlerini sağlayan telsiz ve role istasyonlarına dair bir düzenleme öngördüğü, yasama ve yargı yetkileriyle ilgili herhangi bir husus içermediği, bu itibarla yürütme yetkisine ilişkin olduğu açıktır.

58. Kurallar, Anayasa'nın CBK ile düzenlenmesi yasaklanan İkinci Kısım Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle Dördüncü Bölümü'nde yer alan siyasi haklar ve ödevler ile ilgili herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

59. CBK'nın 2. maddesiyle (1) numaralı CBK'ya eklenen 10/A maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan “...Cumhurbaşkanının korunması talimatı verdiği kişilerin ...” ve “... ve manevi...” ibarelerinin Anayasa'ya uygunluk denetimi bölümünde açıklanan gerekçeler uygun olduğu ölçüde dava konusu kurallar için de geçerlidir (bkz. §§ 11-13).

60. Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatı içinde yer alan Genel Müdürlüğün görevlerine ilişkin hususları düzenleyen kuralların Anayasa'nın 106. maddesi ile bağlantılı olarak 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

61. Cumhurbaşkanı'nın bulunduğu bina, tesis ve program yerlerindeki telsiz ve role istasyonlarının ihtiyaçlarını tespit ve temin edilmesine, kurumları ile çalışır durumda bulunmalarını ilgili birimlerle koordineli olarak sağlanmasına yönelik yürürlükte olan herhangi bir kanuni düzenleme saptanmamıştır. Bu itibarla kural, kanunda açıkça düzenlenen konulara ilişkin değildir.

62. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

M. Emin KUZ bu görüşe katılmamıştır.

ii. Kuralların İçerik Yönünden İncelenmesi

63. CBK'nın 2. maddesiyle (1) numaralı CBK'ya eklenen 10/A maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinin “...gerçekleştireceği toplantı, gezi, tören veya açılış gibi faaliyetlerde gerekli koruma tertip ve tedbirlerini almak veya aldırarak,” bölümünün, (c) bendinin ve (ç) bendinin “... Cumhurbaşkanının ve aile fertlerinin bulunduğu bina ve tesislerin girişlerinde ve yakın çevresinde ortaya çıkabilecek tehlikelere karşı gerekli önleyici ve koruyucu koruma tedbirlerini almak,”

bölümüyle ilgili içerik yönünden Anayasa'ya uygunluk denetiminde açıklanan gerekçeler dava konusu kurallar için de geçerlidir (bkz. §§ 40, 41).

64. Dava konusu kurallarda Cumhurbaşkanı'nın bulunduğu bina, tesis ve program yerlerinde telsiz ve role istasyonları ihtiyaçlarını tespit etmek, temin etmek, kurulumlarını ve çalışır durumda bulunmalarını ilgili birimlerle koordineli olarak sağlamak Genel Müdürlüğün görevleri arasında sayılmıştır. Telsiz ve role istasyonları koruma personelinin sadece kendi arasındaki iletişimine imkân sağlamakta ve sunulan hizmetin aksatılmadan yürütülmesine hizmet etmektedir. Söz konusu görevin Genel Müdürlüğe verilmiş olması, Meclis Başkanlığının TBMM'nin bütün bina, tesis, eklenti ve arazisinde kolluk ve yönetim hizmetlerini düzenleme ve yürütme yetkisine müdahale niteliği taşımamaktadır.

65. Açıklanan gerekçelerle kurallar, Anayasa'nın 95. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Ç. CBK'nın 4. Maddesiyle (1) Numaralı CBK'nın 12. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasının Değiştirilen Üçüncü Cümlesinin İncelenmesi

66. (1) numaralı CBK'nın 12. maddesinin (1) numaralı fıkrasında İdari İşler Başkanının, Cumhurbaşkanlığı Özel Kalem Müdürünün, Başdanışmanların, Danışmanların ve Genel Müdürlerin Cumhurbaşkanı tarafından atanacakları veya görevlendirilecekleri hükme bağlanmıştır.

67. Maddenin (2) numaralı fıkrasının; birinci ve ikinci cümlelerinde (1) numaralı fıkra göre Cumhurbaşkanı tarafından atananların dış ülkelerde veya uluslararası kuruluşlar nezdinde, büyükelçi gibi akredite edilmeksizin, özel bir misyonla görevlendirilebilecekleri ve bu şekilde görevlendirileceklerine Cumhurbaşkanı'nın onayı ile büyükelçi unvanı verilebileceği belirtilmiş, dava konusu kuralla değiştirilen üçüncü cümlesinde ise büyükelçilik unvanının Cumhurbaşkanı'nca geri alınmadığı müddetçe devam edeceği hüküm altına alınmıştır.

68. Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının altıncı cümlesinde "*Türkiye Büyük Millet Meclisinin aynı konuda kanun çıkarması durumunda, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hükümsüz hale gelir.*" düzenlemesine yer verilmiştir.

69. Dava konusu kuraldan sonra yürürlüğe giren 7161 sayılı Kanun'un 11. maddesi ile 5/5/1969 tarihli ve 1173 sayılı Milletlerarası Münasebetlerin Yürütülmesi ve Koordinasyonu Hakkında Kanun'un 3. maddesinin üçüncü fıkrasında değişiklik yapılmıştır. Bu değişiklikle birlikte 1173 sayılı Kanun'un 3. maddesinin üçüncü fıkrasında "*Cumhurbaşkanı tarafından, dış ülkelerde veya uluslararası kuruluşlar nezdinde büyükelçi gibi akredite edilmeksizin, büyükelçi unvanı verilerek özel bir misyonla görevlendirilenlerin büyükelçilik unvanı Cumhurbaşkanınca geri alınmadığı müddetçe devam eder*" hükmüne yer verilmiştir.

70. Dava konusu CBK kuralından sonra ihdas edilen anılan Kanun hükmünün kuralla aynı konuyu düzenlediği görülmektedir. Bu itibarla kuralın aynı konuda kanun çıkarılması nedeniyle Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının altıncı cümlesi uyarınca hükümsüz hâle geldiği anlaşılmıştır (benzer bir karar için bkz. AYM, E.2020/4, K.2022/147, 30/11/2022, §§ 88-92).

71. Açıklanan nedenle hükümsüz hâle gelen dava konusu kurala ilişkin iptal talebi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

D. CBK'nın 17. Maddesiyle (1) Numaralı CBK'nın Başlığı ile Birlikte Değiştirilen 51. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının;

- (ç) Bendinin,

- (d) Bendinde Yer Alan “...yapılacak sınavların usul ve esaslarını belirlemek...”
Bölümünün,

İncelenmesi

1. (ç) Bendi

a. İptal Talebinin Gerekçesi

72. Dava dilekçesinde özetle; kural ile Adalet Bakanlığı İcra İşleri Dairesi Başkanlığına tarife çıkarmak yetkisinin verildiği, söz konusu tarifelerin benzeri mali yükümlülük kapsamında olduğu, Anayasa'nın 73. maddesi gereği vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin kanunla düzenlenmesi gerektiği, belirtilen hususlarda CBK çıkarılmasının mümkün olmadığı, kural kapsamında CBK çıkarma yetkisinin anayasal çerçeve dışında kullanıldığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 73. ve 104. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

73. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 73. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

74. Dava konusu kuralla icra iflas sistemi ile ilgili tarifeleri çıkarma görev ve yetkisi Adalet Bakanlığı hizmet birimlerinden biri olan İcra İşleri Dairesi Başkanlığına (Başkanlık) verilmiştir.

75. Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesinde Anayasa'nın İkinci Kısım Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile Dördüncü Bölümü'nde yer alan siyasi haklar ve ödevlerin CBK'yla düzenlenemeyeceği belirtilmiştir.

76. Anayasa'nın 73. maddesinin üçüncü fıkrasında vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin kanunla konulacağı, değiştirileceği veya kaldırılacağı kurala bağlanmıştır. Buna göre, Anayasa'nın anılan maddesinde düzenlenen ve “*Siyasî Haklar ve Ödevler*” başlıklı Dördüncü Bölümü'nde yer alan vergi ödevine ilişkin olarak da CBK ile düzenleme yapılması mümkün değildir.

77. Kural kapsamında icra iflas sistemi ile ilgili olarak tek taraflı düzenlenen tarifelerde belirlenen ücretlerin kamu gücü kullanılarak zorla alınması nedeniyle benzeri mali yükümlülük kapsamında oldukları açıktır. Dolayısıyla kural Anayasa'nın CBK ile düzenlenmesi yasaklanan “*Siyasî Haklar ve Ödevler*” kapsamında bir düzenleme öngördüğünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesi uyarınca CBK ile düzenlenemeyecek yasak alan içinde kalmaktadır.

78. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralın ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci, üçüncü ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kural, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

2. (d) Bendinde Yer Alan “...yapılacak sınavların usul ve esaslarını belirlemek...” Bölümü

a. Anlam ve Kapsam

79. CBK'nın 17. maddesiyle (1) numaralı CBK'nın başlığı ile birlikte değiştirilen 51. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendinde doğrudan Adalet Bakanlığınca (Bakanlık) ataması yapılan icra ve iflas dairesi personelinin; atama, yer değiştirme, terfi, görevlendirme, görevden uzaklaştırma, görevde yükselme, unvan değişikliği ve emeklilik işlemleri ile diğer özlük işlemlerini yerine getirmek, yapılacak sınavların usul ve esaslarını belirlemek, buna ilişkin işlemleri yürütmek ve bu personel hakkında yapılacak ihbar ve şikayetleri inceleyerek gerekli işlemleri yapmak ve yaptırmak İcra İşleri Dairesi Başkanlığının görev ve yetkileri arasında sayılmıştır. Anılan bendin “...yapılacak sınavların usul ve esaslarını belirlemek...” bölümü dava konusu kuralı oluşturmaktadır.

80. 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 1. maddesinin ikinci fıkrasında her icra dairesinde Bakanlık tarafından atanacak bir icra müdürü, yeteri kadar icra müdür yardımcısı, icra kâtabi ile adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonları tarafından görevlendirilecek mübaşir ve hizmetli bulunacağı düzenlenmiştir. Buna göre Bakanlıkça ataması yapılan icra ve iflas dairesi personelinin icra müdürü, icra müdür yardımcısı ve icra kâtabinden oluştuğu anlaşılmaktadır.

81. Anılan maddenin dördüncü fıkrasında icra müdür ve icra müdür yardımcılarının Bakanlık tarafından yaptırılacak yazılı ve sözlü sınav sonucuna göre atanacakları; icra kâtipleri arasından söz konusu yazılı ve sözlü sınav sonucuna göre de icra müdür ve icra müdür yardımcılığı kadrolarına atama yapılabileceği belirtilmiştir.

82. Maddenin beşinci fıkrasında icra kâtipliğine ilk defa atanacakların, kamu görevlerine ilk defa atanacaklar için yapılan merkezî sınavda başarılı olanlar arasından Bakanlık veya Bakanlığın bu konuda yetki vereceği adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonları tarafından yapılacak uygulama ve sözlü sınav sonucuna göre; unvan değişikliği suretiyle atanacakların ise uygulama ve sözlü sınav sonucuna göre atanacakları düzenlenmiştir.

83. Anılan maddenin altıncı fıkrasında ise icra müdür ve icra müdür yardımcıları ile icra kâtiplerinin yazılı sınav, sözlü sınav, görevlendirme, nakil, unvan değişikliği, görevde yükselme ve diğer hususlarının yönetmelikte düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

84. Buna göre icra müdürü, icra müdür yardımcısı ve icra kâtabinden oluşan ve ataması doğrudan Bakanlık tarafından yapılan icra ve iflas dairesi personeline yönelik sınavların mesleğe giriş sınavı ya da unvan değişikliğine ilişkin sınav şeklinde olabileceği anlaşılmaktadır.

85. Dava konusu kural anılan personele yapılacak sınavların usul ve esaslarını belirleme görev ve yetkisini Başkanlığa vermektedir.

b. İptal Talebinin Gerekeşi

86. Dava dilekçesinde özetle; kuralda yapılacağı belirtilen sınavların mesleğe giriş veya görevde yükselme sınavları olduğu, mesleğe giriş sınavları bakımından kuralın kamu hizmetine girme hakkına yönelik bir düzenleme içerdiği, görevde yükselme sınavlarına ilişkin hususların ise Anayasa'nın 128. maddesi gereği kanunla düzenlenmesi gerektiği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 70., 104. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

c. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

87. Anayasa'nın kamu hizmetine girme hakkını düzenleyen 70. maddesinde “*Her Türk, kamu hizmetlerine girme hakkına sahiptir./Hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez.*” hükmüne yer verilmiştir. Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın “*Siyasi Haklar ve Ödevler*” başlıklı Dördüncü Bölümü'nde yer alan ve 70. maddesinde güvence altına alınan kamu hizmetine girme hakkına ilişkin olarak CBK ile düzenleme yapılması mümkün değildir. Kamu hizmetine girme ve hizmete alınmada hangi nitelik ve şartların aranacağı hususunun Anayasa'nın 70. maddesi kapsamında değerlendirilmesi gerektiği açıktır.

88. Diğer yandan Anayasa'nın 128. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde “*Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ile diğer özlük işlerinin kanunla düzenlenir.*” denildiğinden unvan değişikliğine dair sınavlar da diğer özlük işleri kapsamında Anayasa'nın münhasıran kanunla düzenlenmesini öngördüğü konulardandır.

89. Kural, kamu görevlisi niteliğine haiz olan icra ve iflas dairesi personelinin mesleğe alınma ve meslekte yükselmesine ilişkin hususlarda düzenlemeler öngörmektedir. Bu yönüyle kamu hizmetine girme hakkına ilişkin düzenleme içeren kural CBK ile düzenlenemeyecek yasak alan içinde kaldığı gibi Anayasa'nın 128. maddesinin ikinci fıkrası bağlamında münhasıran kanunla yapılması gereken bir düzenleme niteliği taşımaktadır.

90. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralın ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kural, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

E. CBK'nın 20. Maddesiyle (1) Numaralı CBK'nın 61. Maddesine Eklenen (8) Numaralı Fıkranın İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekeşi

91. Dava dilekçesinde özetle; ceza infaz kurumları ve tutukevleri personeli eğitim merkezlerinde görevlendirilen personele verilecek harcırahın kamu görevlilerine sağlanan ödeneklerden olduğu ve dolayısıyla Anayasa'nın 128. maddesi kapsamında kanunla düzenlenmesi gerektiği, öte yandan kamu personelinin eğitim ya da başka bir nedenle çalıştığı kurum dışında görevlendirilmesi hâlinde kendisine ödenecek harcırahın kapsamının 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu'nda düzenlendiği, kanunda açıkça düzenlenmiş bir konuda CBK çıkarılamayacağı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 104. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Kuralın Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

92. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 128. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

93. Dava konusu kuralla ceza infaz kurumları ve tutukevleri personeli eğitim merkezlerinde eğitim gören personel hariç olmak üzere personel eğitim merkezlerinde eğitim görenlerden konaklama ve yemek ücreti alınmayacağı düzenlenmiştir.

94. Kuralın yürütme organının bir unsuru olan idare bünyesindeki eğitim merkezlerinin iç işleyişine dair bir düzenleme öngördüğü, yasama ve yargı yetkileriyle ilgili herhangi bir husus içermediği, bu itibarla yürütme yetkisine ilişkin olduğu açıktır.

95. Kural, Anayasa'nın CBK ile düzenlenmesi yasaklanan İkinci Kısım Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle Dördüncü Bölümü'nde yer alan siyasi haklar ve ödevler ile ilgili herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

96. Anayasa'nın 123. maddesinin birinci fıkrasında idarenin kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğu ve kanunla düzenleneceği belirtilmiş; 106. maddesinin on birinci fıkrasında ise bakanlıkların kurulmasının, kaldırılmasının, görev ve yetkilerinin, teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulmasının CBK ile düzenleneceği hükme bağlanmıştır. Dava konusu kural Adalet Bakanlığı teşkilatı içinde yer alan eğitim merkezlerine yönelik bir düzenleme getirmektedir. Dolayısıyla anılan fıkra kapsamındaki düzenlemenin Anayasa'nın CBK ile düzenlenmesini ayrıca ve özel olarak öngördüğü konulardan olduğu anlaşılmaktadır.

97. Bu itibarla kuralın ilişkin olduğu konunun CBK ile düzenlenmesinin Anayasa'nın 106. maddesinin on birinci fıkrasında açıkça hükme bağlanmış olması karşısında düzenlemenin kanunla yapılmamasının konu bakımından Anayasa'ya aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

98. 6245 sayılı Kanun'da düzenlenen harcırah, asıl görevli buldukları yerden başka yerlere geçici veya sürekli görevle gönderilen personele görevlendirildikleri yerlerde veya yeni görev yerlerine taşınmalarından dolayı yapacakları ek masraflara karşılık yapılan ödemelerdir. Dava konusu kural ise eğitim merkezlerinde eğitim görenlerden konaklama ve yemek ücreti alınmayacağını düzenlemektedir. Dolayısıyla düzenleme, personele yapılacak bir ödeme ile ilgili olmayıp eğitim merkezinde personele sunulan konaklama ve yemek hizmetlerinden ücret alınmamasını düzenlemektedir. Personel eğitim merkezlerinde sunulan hizmetlerin ücretlendirilmesine ilişkin yürürlükte olan herhangi bir kanuni düzenleme saptanmamıştır. Dolayısıyla kural, kanunda açıkça düzenlenen konulara ilişkin de değildir.

99. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, M. Emin KUZ, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ile Kenan YAŞAR bu görüşe katılmamışlardır.

b. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

100. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden de incelenmiştir.

101. Hukuk devletinin temel unsurlarından biri belirlilik ilkesidir. Anayasa Mahkemesinin yerleşik kararlarına göre anılan ilke, yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olmasını gerektirmektedir.

102. Anılan ilkenin yürütmenin asli düzenleyici işlemi niteliğinde olan CBK'lar bakımından da geçerli olduğu hususunda tereddüt bulunmamaktadır (AYM, E.2019/96, K.2022/17, 24/2/2022, § 47; E.2018/133, K.2021/70, 13/10/2021, § 52).

103. Eğitim merkezlerinde, eğitim görenlerden konaklama ve yemek ücreti alınmayacağını düzenleyen kuralın hem kişiler hem de idare yönünden belirli ve öngörülebilir olduğu anlaşılmaktadır.

104. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

F. CBK'nın 21. maddesiyle (1) Numaralı CBK'ya Eklenen 63/A Maddesinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

105. Dava dilekçesinde özetle, memurlar ve diğer kamu görevlilerinin çalıştırılmasına ilişkin esasların 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 4. maddesinde düzenlendiği, sözleşmeli personelin kamu görevlisi olması nedeniyle statüsünün kanunla belirlenmesi gerektiği, ayrıca dava konusu kuralın kamu hizmetine girme hakkını düzenlediği 375 sayılı KHK'nın ek 26. maddesi uyarınca 657 sayılı Kanun'a tabi olmaksızın sözleşmeli personel çalıştırılmasının eşitlik ilkesini de ihlal ettiği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 10., 104. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Birinci Cümle

i. Anlam ve Kapsam

106. Dava konusu kural Adalet Bakanlığında (Bakanlık) 375 sayılı KHK'nın ek 26. maddesine göre sözleşmeli bilişim personeli çalıştırılabileceğini düzenlemektedir.

107. Kuralın atıfta bulunduğu 375 sayılı KHK'nın ek 26. maddesinin birinci fıkrasında Cumhurbaşkanlığı, bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlanmasına ilişkin CBK'larda öngörülmesi kaydıyla; 657 sayılı Kanun ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlere bağlı olmaksızın, özel bilgi ve uzmanlık gerektiren geçici mahiyetteki işlerde, yerli veya yabancı personelin tam zamanlı, kısmi zamanlı veya projelerle sınırlı olarak sözleşmeye istihdam edilebileceği düzenlenmiştir.

108. Anılan maddenin ikinci fıkrasında bu şekilde istihdam edilecekler verilecek her türlü ödemeler dâhil ücretlerin, 657 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (B) bendine göre çalıştırılanlar için uygulanmakta olan sözleşme ücreti tavanının beş katını aşmamak üzere Cumhurbaşkanı veya yetkilendireceği makamca ilgililerin yürüteceği görevler göz önüne alınarak tespit edileceği kurala bağlanmıştır.

109. Maddenin üçüncü fıkrasında bu şekilde istihdam edilen personelin, 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılacağı hükme bağlanmıştır.

110. Maddenin dördüncü fıkrasında bu madde kapsamında kısmi zamanlı olarak çalıştırılanlara için iş sonu tazminatı ödenmeyeceği ve işsizlik sigortası primi yatırılmayacağı; beşinci fıkrasında ise kanunlardaki özel hükümler saklı kalmak kaydıyla, bu statüde çalıştırılmanın, sözleşme bitiminde kamu kurum ve kuruluşlarında herhangi bir pozisyon, kadro veya statüde çalışma açısından kazanılmış hak teşkil etmeyeceği belirtilmiştir.

111. Maddenin altıncı fıkrasında madde kapsamında istihdam edilecek personelde kurumsal hizmetlerin gerektirmesi hâlinde aranacak öğrenim ve yabancı dil bilgisi şartı ile diğer şartların, bunların işe alınmalarının, sınav ve istisnaların, sözleşme süresinin, bunlara ilişkin usul ve esasların, görev, yetki ve yükümlülüklerin, sözleşmelerinin feshi ile istihdamlarına dair diğer hususların Devlet Personel Başkanlığının görüşü alınarak kurumlarca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenmesi öngörülmüştür.

112. Kuralın atıfta bulunduğu 375 sayılı KHK'nın ek 26. maddesinde yerli veya yabancı sözleşmeli personel istihdam edilebilmesi Cumhurbaşkanlığı, bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlanmasına ilişkin CBK'larda öngörülmüş olması şartına bağlanmıştır. Dava konusu kuralla söz konusu maddede belirtilen usul ve esaslara göre Bakanlıkta sözleşmeli bilişim personeli istihdam edilmesine imkân tanınmıştır.

ii. Kuralın Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

113. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 128. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

114. Anayasa Mahkemesinin 9/11/2022 tarihli ve E.2018/123, K.2022/138 sayılı kararında belirtildiği üzere personel istihdamı idarenin teşkilat yapısı ile ilgili olup idarenin kuruluş ve görevlerinin bir parçasını teşkil etmektedir (AYM, E.2018/123, K.2022/138, 9/11/2022, § 55).

115. Kuralın Bakanlıkta 375 sayılı KHK'nın ek 26. maddesi uyarınca sözleşmeli bilişim personeli çalıştırılmasına ilişkin düzenleme öngördüğü, bu itibarla yürütme yetkisine yönelik olduğu açıktır.

116. Kural, Anayasa'nın CBK ile düzenlenmesi yasaklanan İkinci Kısım Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle Dördüncü Bölümü'nde yer alan siyasi haklar ve ödevler ile ilgili herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

117. Anayasa'nın 106. maddesinin on birinci fıkrasında bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri, teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulması yönünden CBK'larla düzenleme yapılmasına açıkça izin verilmiştir.

118. Personel istihdamı ile teşkilat arasında yakın bir ilişki olup istihdam hususu düzenlenmeden bir bakanlığın teşkilatlanmasından söz edilemeyeceğinden bakanlık ve bağlı kuruluşlarında personel istihdamıyla ilgili düzenlemelerin de Anayasa'nın 106. maddesinin on birinci fıkrası uyarınca CBK ile yapılması mümkündür. Bu itibarla kuralın Anayasa'nın 106. maddesiyle bağlantılı olarak 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı bir yönü de bulunmamaktadır (AYM, E.2020/54, K.2022/165, 29/12/2022, § 23; E.2018/123, K.2022/138, 9/11/2022, § 58).

119. Dava konusu CBK kuralının atıfta bulunduğu 375 sayılı KHK'nın ek 26. maddesinin birinci fıkrasında "*Cumhurbaşkanlığı, bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlanmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde öngörülmesi kaydıyla; 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlere bağlı olmaksızın, özel bilgi ve uzmanlık gerektiren geçici mahiyetteki işlerde, yerli veya yabancı personel tam zamanlı, kısmi zamanlı veya projelerle sınırlı olarak sözleşmeyle istihdam edilebilir.*" denilerek bu madde uyarınca personel istihdam edilmesi CBK'da öngörülmüş şartına bağlanmıştır. Diğer bir ifadeyle 375 sayılı KHK'nın ek 26. maddesi Bakanlıkta yerli veya yabancı

sözleşmeli personel istihdam edilmesine yönelik doğrudan bir düzenleme öngörmemektedir. Bu itibarla kuralın kanunda açıkça düzenlenen bir konuya ilişkin olmadığı anlaşılmaktadır.

120. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, M. Emin KUZ, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ile Kenan YAŞAR bu görüşe katılmamışlardır.

iii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

121. Dava konusu kuralla Bakanlıkta sözleşmeli bilişim personeli istihdamına ilişkin usul ve esaslar hakkında 375 sayılı KHK'nın ek 26. maddesine atıf yapılmaktadır. Dolayısıyla dava konusu kuralda düzenlemeye konu olan bu alanda hukuk devletinin temel unsurlarından biri olan belirlilik ilkesinin gereği olarak kurallaştırmanın yapıldığından söz edilebilmesi için kuralın atıfta bulunduğu KHK hükmünde anılan personelin istihdamına ve bununla bağlantılı olarak hukuki statülerine ilişkin temel ilkelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olarak belirlenmiş olması gerekir.

122. Bu bağlamda söz konusu KHK'nın ek 26. maddesinde, anılan madde kapsamında personel istihdamına ilişkin usul ve esaslar açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel şekilde tespit edildiğinden dava konusu kuralda bu yönüyle herhangi bir belirsizlik bulunmamaktadır (§§ 107-112).

123. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 10. maddesi ile ilgisi görülmemiştir.

b. İkinci Cümle

124. (1) numaralı CBK'nın 63/A maddesinin (1) numaralı fıkrasının dava konusu ikinci cümlesi 26/12/2019 tarihli ve 30990 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (54) numaralı Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 1. maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır.

125. Açıklanan nedenle konusu kalmayan cümleye ilişkin iptal talebi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

G. CBK'nın;

- 27. Maddesiyle (1) Numaralı CBK'nın Değiştirilen 98. Maddesinde Yer Alan "...ve yurtdışı..." İbaresinin,

-31. Maddesiyle (1) Numaralı CBK'ya Eklenen 120/A Maddesinin,

İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

126. Dava dilekçesinde özetle; Anayasa'nın 123. maddesinin birinci fıkrasında idarenin kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğu ve kanunla düzenleneceğinin genel ilke olarak belirlendiği, bu ilkenin iki istisnasının bulunduğu, bunlardan ilkinin Anayasa'nın 106. maddesinin on birinci

fıkrasında yer verilen ve bakanlıkların kurulmasının, kaldırılmasının, görev ve yetkilerinin, teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulmasının CBK ile düzenlenmesini öngören hüküm, diğerinin ise Anayasa'nın 123. maddesinin üçüncü fıkrasında yer verilen ve kamu tüzel kişiliğinin CBK ile de kurulmasına izin veren kural olduğu, söz konusu hükümlerin istisna niteliğinde olmaları sebebiyle dar yorumlanmaları gerektiği, Anayasa'nın 106. maddesinin on birinci fıkrasında bakanlıkların sadece merkez ve taşra teşkilatlarının CBK ile kurulmasından söz edildiği, yurt dışı teşkilatına ise yer verilmediği, bu itibarla yurt dışı teşkilatı kurma yetkisinin açıkça kapsam dışında bırakıldığı belirtilerek kuralların Anayasa'nın 6., 106. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Kuralların Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

127. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralların Anayasa'nın 6., 106. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden ve 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi gözetilerek kurallar, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrası yönünden incelenmiştir.

128. (1) numaralı CBK'nın (27) numaralı CBK'nın 27. maddesiyle değiştirilen 98. maddesinde Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının (Bakanlık) merkez, taşra ve yurt dışı teşkilatından oluşacağı hükme bağlanmış olup anılan maddede yer alan "...ve yurtdışı..." ibaresi dava konusu kuralı oluşturmaktadır. (1) numaralı CBK'ya (27) numaralı CBK'nın 31. maddesi ile eklenen 120/A maddesinde ise Bakanlığın yurt dışı teşkilatı kurmaya yetkili olduğu öngörülmüş olup bu hüküm de dava konusu diğer kuralı oluşturmaktadır.

129. 29/10/2021 tarihli ve 31643 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (85) Numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 3. maddesiyle (1) numaralı CBK'nın değiştirilen 98. maddesinde yer alan "*Çevre ve Şehircilik*" ibaresi, "*Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği*" şeklinde değiştirilmiştir. Söz konusu düzenlemenin dava konusu anılan kural yönünden bağımsız bir anayasal denetim yapılmasına engel oluşturmadığı anlaşılmaktadır.

130. Kuralların yürütme organının bir unsuru olan idarenin teşkilatlanmasına dair bir düzenleme öngördüğü, yasama ve yargı yetkileriyle ilgili herhangi bir husus içermediği, bu itibarla yürütme yetkisine ilişkin olduğu açıktır.

131. Kurallar, Anayasa'nın CBK ile düzenlenmesi yasaklanan İkinci Kısım Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle Dördüncü Bölümü'nde yer alan siyasi haklar ve ödevler ile ilgili herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

132. Anayasa'nın 106. maddesinin on birinci fıkrasında yer alan "...teşkilat yapısı..." kavramı, belirli bir hizmeti yürütmek üzere kurulan kamu kurum ve kuruluşlarının bu amaçla üstlendikleri görev ve yetkilerin ifa edilebilmesi için oluşturulan ve söz konusu hizmetin yürütülmesinde doğrudan ya da dolaylı olarak rol alan, aynı kurum bünyesindeki farklı düzey ve nitelikteki birimlerin bütününe ifade etmektedir. Bu itibarla bir kurumun bu mahiyetteki merkez ve taşra teşkilatının yanı sıra yurt dışı teşkilatı da teşkilat yapısı kavramına dâhildir.

133. Dava konusu kurallarda, yurt dışı teşkilatının Bakanlığın kurumsal yapısı içinde öngörülerek Bakanlığın da söz konusu teşkilatı kurmaya yetkili kılınması hükme bağlanmıştır. Dolayısıyla kuralların Anayasa'nın 106. maddesinin on birinci fıkrasında ifade edilen ve CBK ile

düzenlenmesi özel olarak öngörülen konulardan biri olan “...teşkilat yapısı...” kapsamında olduğu anlaşılmaktadır.

134. Bu itibarla kuralların ilişkin olduğu konunun CBK ile düzenlenmesinin Anayasa'nın 106. maddesinin on birinci fıkrasında açıkça hükme bağlanmış olması karşısında düzenlemenin kanunla yapılmamasının konu bakımından Anayasa'ya aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

135. Diğer yandan kurallarla aynı konuda karşılaştırmaya esas olabilecek nitelikte, kanunla yapılan herhangi bir düzenleme tespit edilememiştir. Buna göre kurallar, kanunda açıkça düzenlenen konulara ilişkin değildir.

136. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

M. Emin KUZ bu görüşe katılmamıştır.

b. Kuralların İçerik Yönünden İncelenmesi

137. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kurallar, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden incelenmiştir.

138. Kurallar, Bakanlığın teşkilat yapısı içinde yurt dışı teşkilatının bulunacağını ve Bakanlığın bu yurt dışı teşkilatını kurmaya yetkili olduğunu düzenlemektedir.

139. Cumhurbaşkanlığının teşkilatını düzenleyen (1) numaralı CBK'nın “Ortak Hükümler” başlıklı 18. bölümün 510 ila 519. maddeleri arasında yurt dışı teşkilatına ilişkin ayrıntılı düzenlemelere yer verilmiştir. Özellikle anılan CBK'nın “Yurtdışı teşkilatı” başlıklı 510. maddesinde yurt dışı teşkilatını oluşturan kuruluşlar sayılmıştır. Ayrıca 510/B maddesinde ise yurt dışı teşkilatı kurulurken niteliği, kurulacağı yer, görevleri, yer itibarıyla görev alanı, bağlı veya ilgili olacağı misyon, konsolosluk şefliği ve geçici olanların süresi, Cumhurbaşkanı kararında belirtileceği hüküm altına alınarak yurt dışı teşkilatının kurulma usulü düzenlenmiştir. Bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde kurallarda belirlilik ve öngörülebilirlik ilkelerine aykırılık bulunmamaktadır.

140. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Ğ. CBK'nın;

- **36. Maddesiyle (1) Numaralı CBK'nın 167. Maddesine Eklenen “...ve yurtdışı...” İbaresinin,**

- **41. Maddesiyle (1) Numaralı CBK'ya Eklenen 179/A Maddesinin,**

İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

141. Dava dilekçesinde özetle; kuralların, CBK'nın 27. maddesiyle (1) numaralı CBK'nın değiştirilen 98. maddesinde yer alan “...ve yurtdışı...” ibaresi ile 31. maddesiyle (1) numaralı CBK'ya eklenen 120/A maddesine yönelik gerekçelerle Anayasa'nın 6., 106. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Kuralların Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

142. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralların Anayasa'nın 6., 106. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden ve 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi gözetilerek kurallar, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrası yönünden incelenmiştir.

143. (1) numaralı CBK'nın 167. maddesinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının (Bakanlık) merkez, taşra ve yurt dışı teşkilatından oluşacağı hükme bağlanmış olup anılan maddeye (27) numaralı CBK'nın 36. maddesiyle eklenen "...ve yurtdışı..." ibaresi dava konusu kuralı oluşturmaktadır. (1) numaralı CBK'ya (27) numaralı CBK ile eklenen dava konusu 179/A maddesinde ise Bakanlığın yurt dışı teşkilatı kurmaya yetkili olduğu öngörülmüştür.

144. CBK'nın 27. maddesiyle (1) numaralı CBK'nın değiştirilen 98. maddesinde yer alan "...ve yurtdışı..." ibaresi ile 31. maddesiyle (1) numaralı CBK'ya eklenen 120/A maddesiyle ilgili konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya uygunluk denetiminde açıklanan gerekçeler uygun olduğu ölçüde dava konusu kurallar yönünden de geçerlidir (bkz. §§ 130-135)

145. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

M. Emin KUZ bu görüşe katılmamıştır.

b. Kuralların İçerik Yönünden İncelenmesi

146. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kurallar, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden incelenmiştir.

147. CBK'nın 27. maddesiyle (1) numaralı CBK'nın değiştirilen 98. maddesinde yer alan "...ve yurtdışı..." ibaresi ile 31. maddesiyle (1) numaralı CBK'ya eklenen 120/A maddesiyle ilgili içerik yönünden Anayasa'ya uygunluk denetiminde açıklanan gerekçeler uygun olduğu ölçüde dava konusu kurallar yönünden de geçerlidir (bkz. § 139).

148. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

H. CBK'nın 46. Maddesiyle (1) Numaralı CBK'nın 202. Maddesine Eklenen (3) Numaralı Fıkranın İkinci Cümlesinin İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

149. Dava konusu kuralda Yurt Hizmetleri Müdürü, Gençlik Hizmetleri Müdürü ve Spor Hizmetleri Müdürünün mali ve sosyal hak ve yardımlar ile diğer özlük hakları bakımından 375 sayılı KHK'nın ek 30. maddesi uyarınca Defterdar Yardımcısına denk olduğu hüküm altına alınmıştır.

150. Kuralın atıfta bulunduğu 375 sayılı KHK'nın ek 30. maddesinde anılan KHK'ya ekli (VI) sayılı Cetvel'de yer alan devlet memurları kadrolarının mali ve sosyal hak ve yardımlar ile diğer özlük hakları bakımından karşılarında gösterilen kadrolara denk olduğu, bu kadrolarda bulunanlara, karşılık gösterilen kadroda bulunan emsali personele mali ve sosyal hak ve yardımlar ile diğer özlük hakları kapsamında yapılan ödemelerin aynı usul ve esaslar çerçevesinde ödeneceği belirtilmiştir. Bu kapsamda dava konusu kurala Yurt Hizmetleri Müdürü, Gençlik Hizmetleri

Müdürü ve Spor Hizmetleri Müdürünün Defterdar yardımcılarına tanınan mali ve sosyal hak ve yardımlar ile diğer özlük haklarına sahip olması öngörülmüştür.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

151. Dava dilekçesinde özetle; kamu görevlilerinin mali ve sosyal hak ve yardımları ile diğer özlük haklarının münhasıran kanunla düzenlenmesi gerektiği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 6., 104. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

152. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 2., 6. ve 128. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

153. Anayasa Mahkemesi memurlar ve diğer kamu görevlilerinin mali ve sosyal hak ve yardımları ile diğer özlük haklarına ilişkin düzenlemelerin CBK'larla yapılmasının konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya uygun olup olmadığı hususunu önceki kararlarında değerlendirmiştir. Bu kapsamda mali ve sosyal hak ve yardımların Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet hakkıyla ilgili olduğundan Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesi uyarınca CBK ile düzenlenemeyecek yasak alan içinde kaldığına, diğer özlük haklarının ise Anayasa'nın 128. maddesi uyarınca münhasıran kanunla düzenlenmesi gerektiğinden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesi uyarınca CBK ile düzenlenemeyeceğine karar vermiştir (AYM, E.2018/123, K.2022/138, 9/11/2022, §§ 74-79; E. 2020/7, K.2022/146, 30/11/2022, § 48).

154. Bu bağlamda Yurt Hizmetleri Müdürü, Gençlik Hizmetleri Müdürü ve Spor Hizmetleri Müdürünün mali, sosyal ve diğer özlük haklarına ilişkin düzenleme öngören dava konusu kural yönünden anılan içtihattan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

155. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralın ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kural, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

I. CBK'nın 60. Maddesiyle (1) Numaralı CBK'nın Başlığı İle Birlikte Değiştirilen 364. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

156. CBK'nın 60. maddesiyle (1) numaralı CBK'nın başlığı ile birlikte değiştirilen 364. maddesi Sağlık Bakanlığının (Bakanlık) hizmet birimlerinden olan Teftiş Kurulu Başkanlığı (Başkanlık) düzenlemektedir.

157. Maddenin (1) numaralı fıkrasında, denetime ilişkin yöntem ve teknikleri geliştirmek, denetim alanındaki standart ve ilkelerin oluşturulmasını sağlamak, denetim rehberleri hazırlamak, denetimlerin etkinliğini ve verimliliğini artırıcı tedbirler almak; Bakanlık teşkilatı ile gerektiğinde

bağlı ve ilgili kuruluşların ve bunların denetimi altındaki kurum ve kuruluşların iş ve işlemleri hakkında teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma yapmak ve bakan tarafından verilen diğer görevleri yapmak Başkanlığın görevleri arasında sayılmıştır.

158. Maddenin dava konusu (2) numaralı fıkrasında ise Başkanlığın ve bu birimde çalışan müfettişlerin görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usullerinin yönetmelik ile düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

159. Dava dilekçesinde özetle; kural ile Başkanlığın ve müfettişlerinin görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usullerinin yönetmelikle düzenlenmesine imkân tanındığı, memurların görev ve yetkileri ile hak ve yükümlülüklerinin kanunla düzenlenmesi gerektiği, münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken bir konuda CBK çıkarıldığı, bu suretle CBK çıkarma yetkisinin anayasal çerçeve dışında kullanıldığı, yürütme organına genel, sınırsız, esasları ve çerçevesi belirsiz bir düzenleme yetkisinin verildiği, bu durumun yasama yetkisinin devredilemezliği ilkesiyle bağdaşmadığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 6., 7., 104. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Fıkroda Yer Alan "...ve müfettişlerin..." İbaresini

160. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 6., 7. ve 128. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

161. Dava konusu kural, Teftiş Kurulu Başkanlığında görev yapan müfettişlerin görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usullerinin yönetmelikle düzenleneceğini öngörmektedir.

162. Anayasa Mahkemesi memurlar ve diğer kamu görevlilerinin görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin düzenlemelerin CBK'larla yapılmasının konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya uygun olup olmadığı hususunu önceki kararlarında değerlendirmiştir. Bu kapsamda memurlar ve diğer kamu görevlilerinin görev, yetki ve sorumluluklarının Anayasa'nın 128. maddesi uyarınca münhasıran kanunla düzenlenmesi gerektiğinden, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesi uyarınca CBK ile düzenlenemeyeceğine karar vermiştir (benzer yönde AYM, E.2019/96, K.2022/17, 24/2/2022, §§ 58-60; E. 2018/118, K.2023/180, 26/10/2023, §§ 324-326).

163. Bakanlık teftiş kurulunda istihdam edilen müfettişlerin görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin düzenleme öngören dava konusu kural yönünden anılan içtihattan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

164. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırıdır. İptali gerekir.

Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamışlardır.

Kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralın ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci, ikinci ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kural, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

b. Fıkranın Kalan Kısmı

i. Kuralın Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

165. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 128. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme, anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

166. Dava konusu kural, Teftiş Kurulu Başkanlığının görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usullerinin yönetmelikle düzenleneceğini öngörmektedir.

167. Belirli bir kamu hizmetini yürütmek üzere kurulan kamu kurum ve kuruluşlarının personelinin görev ve yetkilerinin belirlenmesine ilişkin düzenlemeler, kurumun teşkilat yapısıyla ve o hizmet alanında yerine getirmesi gereken görevler ve bu amaçla kullanabileceği yetkilerle ilgili olup dolayısıyla idarenin teşkilat yapısı ile görev ve yetkilerinin belirlenmesinin bir parçasını oluşturmaktadır.

168. Bakanlık merkez teşkilatındaki hizmet birimlerinden birinin görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usullerine ilişkin düzenleme öngören kuralın yürütme yetkisine yönelik olduğu anlaşılmaktadır.

169. Kural, Anayasa'nın CBK ile düzenlenmesi yasaklanan İkinci Kısım Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle Dördüncü Bölümü'nde yer alan siyasi haklar ve ödevler ile ilgili herhangi bir düzenleme de içermemektedir.

170. Bakanlığın merkez teşkilatının bir parçası olan Teftiş Kurulu Başkanlığının görevlerinin, yetkilerinin, sorumluluğunun ve çalışma usullerinin Bakanlık merkez teşkilatının kurulması ve teşkilat yapısının düzenlenmesine ilişkin olduğu anlaşılmaktadır. Bu itibarla kuralın Anayasa'nın 106. maddesinin on birinci fıkrasıyla bağlantılı olarak 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

171. Bunun yanında Başkanlığın görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usullerine ilişkin yürürlükte olan herhangi bir kanuni düzenleme de tespit edilmemiştir. Bu itibarla kural, kanunda açıkça düzenlenen bir konuya ilişkin değildir.

172. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

173. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 106. maddesi yönünden incelenmiştir.

174. Anayasa'nın 106. maddesinin on birinci fıkrasında bakanlıkların teşkilatı kapsamında personele ilişkin olarak kanunla düzenlenmesi gerekenler dışında kalan konuların düzenlenmesi CBK'ya bırakılmış olup CBK'ya bırakılan bu asli yetkinin başka bir idari organ tarafından kullanılması mümkün değildir. Bununla birlikte yürütme organının CBK çıkarmaya yetkili olduğu konuya ilişkin her türlü ayrıntıyı CBK ile düzenlemesi ve bu düzenlemelerin gereğini bizzat yerine getirmesi gerekli olmayıp CBK ile konuya ilişkin temel kuralları belirleyip genel çerçeveyi

çizdikten sonra kalan hususları, düzenleyici nitelikteki diğer işlemlerle belirleme hususunda idareye yetki vermesi mümkündür (benzer yönde değerlendirme için bkz. AYM, E.2019/105, K.2020/30, 12/6/2020, § 36; E.2018/124, K.2020/56, 15/10/2020, § 25).

175. Dava konusu CBK kuralının da yer aldığı maddenin (1) numaralı fıkrasında Başkanlığın yerine getireceği görevler; denetime ilişkin yöntem ve teknikleri geliştirmek, denetim alanındaki standart ve ilkelerin oluşturulmasını sağlamak, denetim rehberleri hazırlamak, denetimlerin etkinliğini ve verimliliğini artırıcı tedbirler almak; Bakanlık teşkilatı ile gerektiğinde bağlı ve ilgili kuruluşların ve bunların denetimi altındaki kurum ve kuruluşların iş ve işlemleri hakkında teftiş, denetim, inceleme ve soruşturma yapmak ve bakan tarafından verilen diğer görevleri yapmak şeklinde belirtilmiştir.

176. Bu bağlamda Başkanlık tarafından yönetmelikle düzenlenecek hususların denetim standartlarının oluşturularak bu konudaki verimliliği arttıracak yöntem ve tekniğine yönelik uzmanlık gerektiren konular olduğu açıktır. Dolayısıyla Başkanlığa bırakılan yetkinin genel çerçevesinin çizilmediği söylenemez.

177. Bu itibarla konuya ilişkin temel kurallar ve genel çerçeve çizildikten sonra Teftiş Kurulu Başkanlığının görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usullerinin yönetmelikle düzenleneceğini öngören kuralın Anayasa'nın 106. maddesinin on birinci fıkrasını ihlal eden bir yönü bulunmamaktadır.

178. Açıklanan nedenle kural, Anayasa'nın 106. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 2. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 106. maddesi yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden ayrı bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

İ. CBK'nın 62. Maddesiyle (1) Numaralı CBK'nın 384. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının Değiştirilen Birinci Cümlesinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekeşi

179. Dava dilekçesinde özetle; Anayasa'nın 73. maddesi gereği vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin kanunla düzenlenmesi gerektiği, kuralla getirilen mali yükümlülüğün benzer nitelikte olduğu, dolayısıyla CBK ile düzenlenmesinin mümkün olmadığı, CBK çıkarma yetkisinin anayasal çerçeve dışında kullanıldığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 73. ve 104. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

180. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 73. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

181. Dava konusu kuralda Sağlık Bakanlığı ve bağlı kuruluşlarınca başvurusu alınacak, düzenlenecek veya onaylanacak her türlü ruhsatlandırmaya ilişkin tüm iş ve işlemler ile ruhsat belgesi, ürün üretim ve satış izin belgesi ve mesul müdürlük belgesi ile permi, başvuru, kayıt, bildirim ve sertifikalar üzerinden yüz elli bin Türk lirasını geçmemek üzere Bakanlıkça belirlenecek tarifelere göre ücret alınacağı düzenlenmiştir.

182. Anılan maddede öngörülen yükümlülükler arasında yer alan "*vergi*", kamu giderlerini karşılamak amacıyla yasalarla gerçek ve tüzelkişilere mali güçlerine göre getirilen bir yükümlülüktür. Belirli bir hizmetten doğrudan yararlanma karşılığı olmayan vergi tüm kamu hizmetleri için yapılan giderlere ortak katılma payıdır. "*Harç*" ise kimi kamu hizmetlerinden yararlanmanın karşılığı olarak tahsil edilen kamu gelirleridir. Ödenen vergiler bakımından, vergi mükelleflerinin bireysel bir hizmet ya da karşılık talep etme haklarının bulunmamasına karşın, harçlar belirli bir kamu hizmetinden yararlanmanın karşılığıdır. "*Resim*", bir iş ya da faaliyetin yapılmasına yetkili kuruluşlar tarafından izin verilmesi dolayısıyla yapılan bir ödeme şeklinde tanımlandığı gibi harca benzer biçimde kamu kuruluşlarında görülen hizmetin ve yapılan giderlerin karşılığı olarak yalnız o işle ilgili gerçek ve tüzelkişilerden sağlanan gelirler şeklinde de açıklanmaktadır. "*Vergi, resim, harç benzeri malî yükümlülük*" ise kişilerden yapılan kamu hizmetleri karşılığında ya da bir hizmet karşılığı olmaksızın kamu gücüne dayanılarak alınan paralardır. Benzeri mali yükümlülük kimi zaman vergi, harç ve resmin özelliğini ayrı ayrı yansıtırken kimi zaman da vergi, harç ve resmin ortak öğelerini taşıyabilmektedir (AYM, E.2013/66, K.2014/19, 29/1/2014).

183. Dava konusu kuralın dayanağını oluşturduğu ücret tarifesinin içeriğinde piyasaya sunulacak beşerî tıbbi ürünün ruhsatlandırılmasından özel tıp merkezinin faaliyet gösterdiği uzmanlık alanına yeni bir branş eklenmesine, ağız ve diş sağlığı merkezinde bir diş hekiminin çalışmasını mümkün kılan çalışma belgesi düzenlenmesinden tıbbi üründe bulunan bir etken maddenin ithaline izin verilmesine kadar geniş bir hizmet ile iş ve işlem alanı bulunmaktadır. Söz konusu faaliyetler kapsamında Bakanlık ve bağlı kuruluşlar inceleme yapma, analizde bulunma, denetim gerçekleştirme, yerinde inceleme, eğitim verme ve benzeri bazı hizmetler sunmaktadır. Bu hizmetler Bakanlık ve bağlı kuruluşların yetkisi dâhilinde olup bu alanda faaliyet göstermek ve iş ve işlem yaptırmak isteyen kişilerin tarifede yer alan ücretleri ödemeleri zorunludur.

184. Anayasa Mahkemesi, kamu idareleri adına öngörülen mali yükümlülükler hakkında isimlerinden ziyade içerik ve niteliklerini dikkate alarak değerlendirme yapmaktadır (AYM, E.1986/20, K.1987/9, 31/03/1987). Bu bağlamda dava konusu kuralda Bakanlık ve bağlı kuruluşlarınca alınmasına imkân sağlanan ve ücret olarak ifade edilen bedelle ilgili bu kapsamda bir değerlendirme yapmak gerekir.

185. Dava konusu kuralda belirtilen *ücret*, bir hizmetten doğrudan yararlanma veya bir iş ya da faaliyetin yapılmasına yetkili kuruluşlar tarafından izin verilmesi karşılığında alındığından vergi ve vergi benzeri mali yükümlülük olarak değerlendirilmez.

186. Ücret, bir hizmet karşılığı ödenen para olup, bu yönüyle özel hukuk kurallarına tabi ve tarafların özgür ve eşit iradeleriyle kurulan bir hukuki ilişkinin edimini ifade etmektedir. Kurala konu ücret karşılığı sunulan hizmetler sadece Bakanlık ve bağlı kuruluşlarının yetkisi dâhilinde gerçekleştirilmekte, söz konusu hizmet-bedel ilişkisinin hukuksal kaynağını ise tarafların karşılıklı serbest iradelerine dayalı bir sözleşmeden ziyade kamu gücü oluşturmaktadır. Dolayısıyla kamu gücüne dayalı tek taraflı olarak belirlenen bedelin ücret olarak nitelendirilmesi mümkün değildir.

187. Kuralda düzenlenen ücret tarifesi incelendiğinde başvurusu alınacak, düzenlenecek veya onaylanacak her türlü ruhsatlandırmaya ilişkin tüm iş ve işlemler ile ruhsat belgesi, ürün üretim ve satış izin belgesi ve mesul müdürlük belgesi ile permi, başvuru, kayıt, bildirim ve sertifikaların bir kısmının harç bir kısmının ise resim niteliği taşıdığı görülmektedir.

188. Bu itibarla kural Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın Dördüncü Bölümü'nde yer alan resim, harç ve benzeri mali yükümlülüğe ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın 104. maddesinin on

yedinci fıkrasının ikinci cümlesi uyarınca CBK ile düzenlenemeyecek yasak alan içinde kalmaktadır.

189. Diğer yandan Anayasa'nın 73. maddesinin üçüncü fıkrasına göre vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin konulması, değiştirilmesi veya kaldırılması kanunla mümkün olup kuralla harç veya resim niteliği taşıyan iş, işlem ve hizmetlere yönelik düzenleme öngörülmektedir.

190. Bu itibarla kuralın, Anayasa'nın 73. maddesi uyarınca münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken bir konuda düzenleme öngörmesi sebebiyle Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine de aykırı olduğu anlaşılmıştır.

191. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralın ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kural, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

J. CBK'nın 73. Maddesiyle (1) Numaralı CBK'nın Başlığı ile Birlikte Değiştirilen 444. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (ğ) Bendinde Yer Alan “Türkiye İhracatçılar Meclisi ve İhracatçı Birlikleri ile ilgili mevzuatı hazırlamak ve yayımlamak,…” Bölümünün İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

192. CBK'nın 73. maddesiyle (1) numaralı CBK'nın başlığı ile birlikte değiştirilen 444. maddesi Ticaret Bakanlığının (Bakanlık) hizmet birimlerinden olan İhracat Genel Müdürlüğünü (Müdürlük) düzenlemektedir.

193. Maddenin (1) numaralı fıkrasında Müdürlüğün görev ve yetkileri düzenlenmiştir. Anılan fıkranın (ğ) bendinde, Türkiye İhracatçılar Meclisi ve İhracatçı Birlikleri ile ilgili mevzuatı hazırlamak ve yayımlamak, Türkiye İhracatçılar Meclisi ve İhracatçı Birliklerinin çalışmalarına yardımcı olmak, çalışmalarını izlemek ve denetlemek, Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonundan ihracata yönelik devlet destekleri ile Dahilde İşleme Rejimi konularında Türkiye İhracatçılar Meclisi, İhracatçı Birlikleri ve ilgili diğer kurum ve kuruluşları görevlendirmek Müdürlüğün görev ve yetkileri arasında sayılmıştır. Dava konusu kural anılan bentte yer alan “Türkiye İhracatçılar Meclisi ve İhracatçı Birlikleri ile ilgili mevzuatı hazırlamak ve yayımlamak, ...” bölümüdür.

194. Anayasa'nın 88. maddesinin birinci fıkrasına göre kanun teklif etmeye milletvekilleri, 104. maddesinin on yedinci fıkrasına göre ise CBK çıkarmaya Cumhurbaşkanı yetkili kılınmıştır. Bu bağlamda, dava konusu kuralda yer alan *ilgili mevzuat* kavramı kanunları ya da CBK'ları ifade etmemektedir.

195. Öte yandan Anayasa'nın 124. maddesi bakanlıkların, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve CBK'ların uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabileceğini hükme bağlamıştır. Dolayısıyla dava konusu kuralda yer alan *ilgili mevzuat* kavramından Türkiye İhracatçılar Meclisi ve İhracatçı Birlikleri ile ilgili Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelik ve tesis edilecek türevsel düzenleyici işlemlerin anlaşılması gerekmektedir.

196. Bu kapsamda dava konusu kuralın, İhracat Genel Müdürlüğüne Türkiye İhracatçılar Meclisi ve İhracatçı Birlikleri ile ilgili yönetmelik ve türevsel düzenleyici işlemleri hazırlama ve yayımlama görev ve yetkisi verdiği anlaşılmaktadır.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

197. Dava dilekçesinde özetle; kural ile 18/6/2009 tarihli ve 5910 sayılı Türkiye İhracatçılar Meclisi ve İhracatçı Birliklerinin Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 23. maddesi ile aynı konuda düzenleme yapıldığı, hukukumuzdaki normlar arasında *ilgili mevzuat* şeklinde bir düzenleme bulunmadığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 104. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

198. Anayasa'nın 123. maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarında idarenin kuruluş ve görevlerinin merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayandığı, kamu tüzel kişiliğinin ancak kanunla veya CBK ile kurulacağı hükme bağlanmıştır.

199. Anayasa'nın 124. maddesinde de kamu tüzel kişilerinin kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve CBK'ların uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla yönetmelikler çıkarabileceği düzenlenmiştir.

200. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları ise Anayasa'nın 135. maddesinin birinci fıkrasında belirli bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleriyle ve halkla olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlakını korumak amacıyla kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında, gizli oyla seçilen kamu tüzel kişileri olarak tanımlanmış; beşinci fıkrasında da bu meslek kuruluşları üzerinde devletin idari ve mali denetimine ilişkin hususların kanunla düzenleneceği belirtilmiştir.

201. Anayasa'nın anılan maddesinde meslek kuruluşlarının karar ve yönetim organlarının seçimle göreve gelmesinin öngörülmesi, devletin idari ve mali denetimine tabi olduğunun belirtilmesi ve sorumlu organlarının görevlerine ancak yargı kararıyla son verilebileceğinin kurala bağlanması bu idarelerin özerkliğine işaret etmektedir (AYM, E.2011/100, K.2012/191, 29/11/2012).

202. Meslek kuruluşlarının özerkliği merkezî idareden bağımsız olarak karar ve yürütme organlarını seçebilme, ilgili mesleki faaliyetlerle sınırlı olmak üzere üyelerini ve örgütlerini bağlayıcı karar alma ve uygulama, meslek mensuplarının uyacağı ilke ve kuralları belirleme ve üyeleri hakkında disiplin tedbirleri uygulama yetkisini içermektedir (AYM, E.2011/100, K.2012/191, 29/11/2012). Öte yandan Anayasa'nın 124. maddesi dikkate alındığında meslek kuruluşlarının özerkliğinin yönetmelik çıkarabilme yetkisini de kapsadığı anlaşılmaktadır (AYM, E.2022/142, K.2023/32, 16/2/2023, § 18).

203. Bu bağlamda, Türkiye İhracatçılar Meclisi ve İhracatçı Birlikleri ile ilgili yönetmelik ve diğer alt mevzuatı hazırlama ve yayımlama görevini İhracat Genel Müdürlüğüne veren dava konusu kuralın kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının idari özerkliği ile ilgili olduğu açıktır. İdari özerklikle ilgili konuların Anayasa'nın 135. maddesi gereği münhasıran kanunla düzenlenmesi gerekmektedir. Bu itibarla münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken bir konuda düzenleme yapan kuralın Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı olduğu anlaşılmaktadır.

204. Öte yandan dava konusu kural, İhracat Genel Müdürlüğüne Türkiye İhracatçılar Meclisi ve İhracatçı Birlikleri ile ilgili *mevzuatı* hazırlama ve yayımlama görev ve yetkisi vermektedir.

205. 5910 sayılı Kanun'un 1. maddesinde Kanun'un amacının ve kapsamının, ihracatçıları örgütlendirmek ve iş birliğini geliştirmek suretiyle ihracatı artırarak ekonomik gelişmeye katkıda bulunmak üzere ihracatçı birlikleri ile Türkiye İhracatçılar Meclisinin kuruluşu, işleyişi, görevleri, organları, gelirleri, harcamaları ve denetimleri ile üyelerinin hak ve yükümlülüklerine ilişkin usul ve esasları düzenlemek olduğu belirtilmiştir. 5910 sayılı Kanun'un "*Düzenlemeler, görevlendirme ve seçimlerin ertelenmesi*" başlıklı 23. maddesinin (3) numaralı fıkrasında ise "*Bu Kanunda yer alan hususlara ilişkin yönetmelikler; TİM tarafından hazırlanarak Bakanlığın onayı üzerine Resmî Gazetede yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girer.*" denilmiştir. Buna göre 5910 sayılı Kanun'un amacı ve kapsamı da dikkate alındığında mezkûr Kanun kapsamında çıkarılacak yönetmeliklerin Türkiye İhracatçılar Meclisi ve İhracatçı Birlikleri ile ilgili olacağı ve bu yönetmeliklerin Türkiye İhracatçılar Meclisi tarafından hazırlanacağı, Ticaret Bakanının onayı sonrası Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe gireceği açıktır.

206. Türkiye İhracatçılar Meclisi ve İhracatçı Birlikleri ile ilgili mevzuatın sadece 5910 sayılı Kanun kapsamında kalacağını söylemek mümkün değildir. Bununla birlikte dava konusu kuralın İhracat Genel Müdürlüğüne verdiği görev ve yetkinin, 5190 sayılı Kanun kapsamında çıkarılacak yönetmelikleri de kapsadığı görülmektedir.

207. Buna göre dava konusu CBK kuralının olmaması durumunda Türkiye İhracatçılar Meclisi ve İhracatçı Birlikleri ile ilgili olarak 5190 sayılı Kanun kapsamında çıkarılacak yönetmeliklerin hazırlanması ve yayımlanmasında anılan Kanun hükmü uygulanacaktır.

208. Bu çerçevede kanunun açıkça düzenlediği bir konuda düzenleme yapan CBK kuralının Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının dördüncü cümlesine de aykırı olduğu anlaşılmaktadır.

209. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü ve dördüncü cümlelerine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü ve dördüncü cümlelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralın ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci ve ikinci cümleleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kural, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü ve dördüncü cümlelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

K. CBK'nın 92. Maddesiyle (1) Numaralı CBK'nın Değiştirilen 465. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

210. (1) numaralı CBK'nın 465. maddesinin dava konusu (1) numaralı fıkrası "*Bakanlık taşra teşkilatı kurmaya yetkilidir.*" şeklinde iken 23/12/2021 tarihli ve 31698 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (89) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 1. maddesiyle "*Bakanlık taşra teşkilatı bu bölüme ekli (I) sayılı Cetvelde gösterilen gümrük ve dış ticaret bölge müdürlükleri ile her ilde kurulan ticaret il müdürlükleri ve 3218 sayılı Kanuna göre tespit edilen serbest bölgelerde bakanlık tarafından kurulan serbest bölge müdürlüklerinden oluşur. Taşra teşkilatının birimleri ile çalışma usul ve esasları Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.*" şeklinde değiştirilmiştir.

211. Açıklanan nedenle konusu kalmayan fıkraya ilişkin iptal talebi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermek gerekir.

L. CBK'nın 93. Maddesiyle (1) Numaralı CBK'nın Değiştirilen 466. Maddesinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

212. Dava dilekçesinde özetle; kuralın CBK'nın 27. maddesiyle (1) numaralı CBK'nın değiştirilen 98. maddesinde yer alan "...ve yurtdışı..." ibaresi ile 31. maddesiyle (1) numaralı CBK'ya eklenen 120/A maddesine yönelik açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 6., 106. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Kuralın Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

213. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 6., 106. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden ve 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi gözetilerek kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrası yönünden incelenmiştir.

214. CBK'nın 27. maddesiyle (1) numaralı CBK'nın değiştirilen 98. maddesinde yer alan "...ve yurtdışı..." ibaresi ile 31. maddesiyle (1) numaralı CBK'ya eklenen 120/A maddesiyle ilgili konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya uygunluk denetiminde açıklanan belirtilen gerekçeler dava konusu kural için de geçerlidir (bkz. §§ 130-135)

215. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

M. Emin KUZ bu görüşe katılmamıştır.

b. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

216. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden incelenmiştir.

217. CBK'nın 27. maddesiyle (1) numaralı CBK'nın değiştirilen 98. maddesinde yer alan "...ve yurtdışı..." ibaresi ile 31. maddesiyle (1) numaralı CBK'ya eklenen 120/A maddesiyle ilgili içerik yönünden Anayasa'ya uygunluk denetiminde açıklanan gerekçeler dava konusu kural için de geçerlidir (bkz. § 139).

218. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

M. CBK'nın 96. Maddesiyle (1) Numaralı CBK'nın Değiştirilen 469. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

219. Dava dilekçesinde özetle; kamu görevlilerinin mali ve sosyal hak ve yardımları ile diğer özlük haklarının münhasıran kanunla düzenlenmesi gerektiği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 104. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

220. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 2., 6. ve 128. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

221. Dava konusu kuralda Ticaret Uzmanı ve uzman yardımcılarının mali ve sosyal hak ve yardımlar ile diğer özlük hakları bakımından 375 sayılı KHK'nın ek 30. maddesi uyarınca Adalet Uzmanı ve uzman yardımcılarında denk olduğu hüküm altına alınmıştır.

222. CBK'nın 46. maddesiyle (1) numaralı CBK'nın 202. maddesine eklenen (3) numaralı fıkranın ikinci cümlesiyle ilgili Anayasa'ya uygunluk denetiminde açıklanan gerekçeler uygun olduğu ölçüde dava konusu kural için de geçerlidir (bkz. § 153).

223. Bu itibarla kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralın ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kural, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

N. CBK'nın 97. Maddesiyle (1) Numaralı CBK'nın Değiştirilen 470. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

224. Dava dilekçesinde özetle; kamu görevlilerinin mali ve sosyal hak ve yardımları ile diğer özlük haklarının münhasıran kanunla düzenlenmesi gerektiği halde CBK ile söz konusu alanda düzenleme yapıldığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 104. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

225. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 2. ve 128. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

226. Dava konusu kuralda Ticaret Denetmeni ve denetmen yardımcılarının mali ve sosyal hak ve yardımlar ile diğer özlük hakları bakımından 375 sayılı KHK'nın ek 30. maddesi uyarınca Ürün Denetmeni ve ürün denetmen yardımcılarında denk olduğu hüküm altına alınmıştır.

227. CBK'nın 46. maddesiyle (1) numaralı CBK'nın 202. maddesine eklenen (3) numaralı fıkranın ikinci cümlesiyle ilgili Anayasa'ya uygunluk denetiminde açıklanan gerekçeler uygun olduğu ölçüde dava konusu kural için de geçerlidir (bkz. § 153).

228. Bu itibarla kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralın ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kural, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

O. CBK'nın 101. Maddesiyle (1) Numaralı CBK'ya Eklenen 489/A Maddesinin;

- (1) Numaralı Fıkrasının (c) ve (ç) Bentlerinin,
- (6), (9) ve (10) Numaralı Fıkralarının,

İncelenmesi

1. (1) Numaralı Fıkranın (c) ve (ç) Bentleri ile (6) Numaralı Fıkra,

a. Genel Açıklama

229. (27) numaralı CBK'nın 101. maddesiyle 1 numaralı CBK'ya eklenen 489/A maddesi ile Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının (Bakanlık) hizmet birimleri arasında yer alan Ulaşım Emniyeti İnceleme Merkezi Başkanlığı (Başkanlık) kurulmuştur.

230. Maddenin (1) numaralı fıkrasında Başkanlığın görev ve yetkileri düzenlenmiştir. Fıkranın (a) bendinde ulaştırma türlerinde meydana gelen ve ulaştırma emniyet düzenlemeleri ile emniyet yönetimi bakımından belirgin bir etkiye sahip kaza veya olayları araştırmak, incelemek ve ulaşım emniyetinin iyileştirilmesine yönelik rapor hazırlamak, incelenen ve karara bağlanan raporu Bakana ve Cumhurbaşkanlığı Güvenlik ve Dış Politikalar Kuruluna sunmak Başkanlığın görevleri arasında sayılmıştır. Anılan fıkranın (b) bendinde Başkanlığın bir başka görevinin, incelemesi yapılan kaza veya olaylara ilişkin raporların gerektiğinde taraflara, ilgili ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlara gönderilmesi olduğu belirtilmiştir. Fıkranın dava konusu (c) ve (ç) bentlerinde ise Başkanlığın kaza veya olay bölgesinde gerekli incelemelerin tekemmül etmesine kadar, delilleri muhafaza etmekle yükümlü mülki idare amirliği ile koordinasyon hâlinde olma ve gizlilik derecesi bulunan delillerle ilgili usul ve esasları belirlemekle görevli olduğu ifade edilmiştir.

231. Maddenin (5) numaralı fıkrasında Başkanlıkça yapılacak araştırma ve incelemenin tek amacının benzer kaza veya olayların önlenmesine yönelik olduğu ve hazırlanacak raporların içeriğinde idari, hukuki ya da cezai sorumluluk tespitinin yer almayacağı belirtilmiştir.

232. Maddenin dava konusu (6) numaralı fıkrasında incelemeyi yapan görevli uzmanların kaza veya olay yerine erişimi ile delillerin temininin kısıtlanamayacağı hüküm altına alınmıştır.

233. Başkanlık, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının hizmet birimleri arasında yer almakta olup temel görevi ulaşım türlerinde meydana gelen kaza ve olayların incelenmesi ve tekrarının önlenmesi amacıyla rapor hazırlamaktır. Başkanlık tarafından hazırlanacak rapor herhangi bir sorumluluk tespiti içermemekte, bu kapsamda suçu, suçluyu tespit etme veya sorumluluk paylaşımı ortaya koyma amacı taşımamaktadır. Bununla birlikte adli veya idari soruşturma açılmış olan kaza ve olaylar da Başkanlık tarafından hazırlanacak raporun konusunu oluşturabilecektir.

b. İptal Talebinin Gerekçesi

234. Dava dilekçesinde, Başkanlığın müdahil olacağı kaza ve olayların adli bir vaka olduğu, bu hâlde soruşturmayı yürütmekle görevli makamların soruşturmanın sıhhati için gerekli tedbirleri almakla yükümlü olduğu, bu kapsamda delillerin toplanması, kaybolmaması, muhafaza edilmesi

gibi hususların Cumhuriyet savcısının sorumluluğunda olduğu, ancak dava konusu kurallar ile Başkanlıkta görev yapan uzmanlara olay yerine ve delillere erişim ile delillere temas etme, onları toplama ve muhafaza etme yetkisi verildiği, Başkanlığın delilleri muhafaza etmekle yükümlü mülki idare amirliği ile koordinasyon hâlinde olmasının adli işlemlere müdahale etme imkânını sağlayacağı, idarenin Başkanlık vasıtasıyla soruşturmaya katılmasına imkân tanınmasının devletin etkili soruşturma yükümlülüğüyle bağdaşmadığı, Başkanlığın gizlilik kararı verebileceği delillerin adli makamlarca soruşturması devam eden kaza ve olaylara ilişkin olduğu, bu durumun yargısal işlemlere açık bir müdahale oluşturacağı, soruşturmanın yürütülmesine, delillerin toplanmasına ve muhafazasına ilişkin hükümlerin 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda düzenlendiğinden CBK konusu yapılamayacağı belirtilerek kuralların Anayasa'nın 2., 9., 17., 104. ve 138. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

c. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

i. (1) Numaralı Fıkranın (c) Bendi

(1) Kuralın Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

235. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 2., 9., 17. ve 138. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

236. Dava konusu kural, temel görevi ulaşım türlerinde meydana gelen kaza ve olayların incelenmesi ve tekrarının önlenmesi amacıyla rapor hazırlamak olan Başkanlığın, kaza veya olay bölgesinde gerekli incelemelerin tekemmül etmesine kadar delilleri muhafaza etmekle yükümlü mülki idare amirliği ile koordinasyon hâlinde olmasını düzenlemektedir. Kuralda Başkanlığa delilleri toplama, muhafaza etme veya benzeri adli hususlara ilişkin herhangi bir görev ve yetki verilmemektedir. Bu bağlamda Başkanlığın, mülki idare amirliği ile koordinasyon hâlinde olmasını düzenleyen kural Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci cümlesi kapsamında *yürütme yetkisine ilişkin bir konuyu* düzenlemektedir.

237. Kural, Anayasa'nın CBK ile düzenlenmesi yasaklanan İkinci Kısmı'nın Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle Dördüncü Bölümü'nde yer alan siyasi haklar ve ödevler ile ilgili herhangi bir düzenleme içermemektedir.

238. Bakanlığın hizmet birimi olan Başkanlığın görev ve yetkilerini düzenleyen kuralın Anayasa'nın 106. maddesinin on birinci fıkrasında öngörülen *bakanlıkların görevleri ve yetkilerine* ilişkin olduğu anlaşılmaktadır. Bu itibarla kuralda Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı bir yön bulunmamaktadır.

239. Kural ile aynı alanda hüküm ifade eden karşılaştırmaya esas olabilecek nitelikte, kanunla yapılan herhangi bir düzenleme tespit edilememiştir. Bu itibarla kuralın kanunda açıkça düzenlenen bir konuya ilişkin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

240. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

(2) Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

241. Başkanlığa kaza veya olay bölgesinde gerekli incelemelerin tekemmül etmesine kadar, delilleri muhafaza etmekle yükümlü mülki idare amirliği ile koordinasyon hâlinde olma görev ve

yetkisi veren kuralın hem kişiler hem de idare yönünden belirli ve öngörülebilir olduğu anlaşılmaktadır.

242. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

ii. (1) Numaralı Fıkranın (ç) Bendi ile (6) Numaralı Fıkra

243. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralların Anayasa'nın 2., 9., 17. ve 38. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

244. (1) numaralı CBK'nın 489/A maddesinin (1) numaralı fıkrasının dava konusu (ç) bendinde gizlilik dereceli delillerle ilgili usul ve esasları belirlemek Başkanlığın görev ve yetkileri arasında sayılmıştır. Aynı maddenin dava konusu (6) numaralı fıkrasında ise incelemeyi yapan görevli uzmanların kaza veya olay yerine erişimi ile delillerin temininin kısıtlanamayacağı hüküm altına alınmıştır.

245. Delil bir şeyin varlığını, aslında ne olduğunu ispat eden, yol gösteren, ipucu, işaret, nişan veya alamet anlamına gelmekte olup maddi gerçeğin ortaya çıkarılmasının en önemli aracıdır. 5271 sayılı Kanun'un 160. maddesinin (2) numaralı fıkrası, Cumhuriyet savcısını, maddî gerçeğin araştırılması ve adil bir yargılamanın yapılabilmesi için, emrindeki adli kolluk görevlileri marifetiyle, şüphelinin lehine ve aleyhine olan delilleri toplayarak muhafaza altına almakla ve şüphelinin haklarını korumakla yükümlü kılmıştır. Bu bağlamda yargısal yetki kullanan makamların bu yetkilerinin kullanılmasıyla ilgili düzenlemelerin yargı yetkisine ilişkin olduğu açıktır.

246. Maddenin dava konusu (ç) bendinde Başkanlığa gizlilik derecesi bulunan delillerle ilgili usul ve esasları belirleme görev ve yetkisi verilmesinin yargı yetkisinin kullanımıyla ilgili olduğu anlaşılmaktadır.

247. Maddenin dava konusu (6) numaralı fıkrasında ise incelemeyi yapan görevli uzmanların kaza veya olay yerine erişimi ile delillerin temininin kısıtlanamayacağı düzenlenmektedir. Olay yerine erişim ve delillerin temini Cumhuriyet savcısının yargısal nitelikteki yetkileri kapsamındadır. Bu bağlamda inceleme yapan uzmanların olay yerine erişimi ile delillerin temininin kısıtlanamayacağını düzenleyen kuralın da yargı yetkisine ilişkin olduğu açıktır.

248. Bu itibarla yürütme yetkisine ilişkin bir konuda düzenleme içermeyen kurallar, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci cümlesiyle bağdaşmamaktadır.

249. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci cümlesine aykırıdır. İptalleri gerekir.

Kurallar Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralların ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın ikinci, üçüncü ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kurallar konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

2. (9) Numaralı Fıkra

a. İptal Talebinin Gerekçesi

250. Dava dilekçesinde özetle; Ulaşım Emniyeti İnceleme Merkezi Başkanlığı bünyesinde oluşturulan Değerlendirme Heyeti Başkan ve üyelerinin mali haklarına ilişkin konuların münhasıran kanunla düzenlenebileceği, huzur hakkının 375 sayılı KHK'nın ek 29. maddesinde düzenlendiği, CBK ile düzenleme yapılmasının ancak 375 sayılı KHK'nın ek 29. maddesiyle belirlenmiş olan usule bağlı kalınması hâlinde mümkün olduğu belirtilerek kuralın Anayasa'nın 104. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

251. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 128. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

252. Dava konusu kuralda Ulaşım Emniyeti İnceleme Merkezi Başkanlığı bünyesinde oluşturulan Değerlendirme Heyeti Başkan ve üyelerine 375 sayılı KHK'nın ek 29. maddesine göre ayda ikiden fazla olmamak üzere her bir toplantı için (3000) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucunda bulunacak miktarda huzur hakkı ile yol giderleri ve harcırahlarının 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu'na göre Bakanlık Döner Sermaye İşletmesi bütçesine konulan ödenekten ödeneceği hüküm altına alınmıştır.

253. Değerlendirme Heyeti Başkan ve üyelerine huzur hakkı ile yol giderleri ve harcırah adı altında yapılması öngörülen ödemeler ekonomik değer ifade ettiğinden *mülkiyet hakkı* kapsamındadır (benzer yöndeki değerlendirme için bkz. AYM, E.2018/123, K.2022/138, 9/11/2022, §§ 161-166).

254. Bu itibarla kural, Anayasa'nın İkinci Kısım İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet hakkına ilişkin bir düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesi uyarınca CBK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır.

255. Bu bağlamda kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralın ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci, üçüncü ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kural, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

3. (10) Numaralı Fıkra

a. İptal Talebinin Gerekçesi

256. Dava dilekçesinde özetle; kamu görevlilerinin mali ve sosyal hak ve yardımları ile diğer özlük haklarının münhasıran kanunla düzenlenmesi gerektiği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 104. ve 128. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

b. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

257. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 2. ve 128. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları

Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

258. Dava konusu kuralda Ulaştırma Emniyeti İnceleme Merkezi Başkanının mali ve sosyal hak ve yardımlar ile diğer özlük hakları bakımından 375 sayılı KHK'nın ek 30. maddesi uyarınca Türkiye İstatistik Kurumu Başkan Yardımcısına denk olduğu hüküm altına alınmıştır.

259. CBK'nın 46. maddesiyle (1) numaralı CBK'nın 202. maddesine eklenen (3) numaralı fıkranın ikinci cümlesiyle ilgili Anayasa'ya uygunluk denetiminde açıklanan gerekçeler uygun olduğu ölçüde dava konusu kural için de geçerlidir (bkz. § 153).

260. Bu bağlamda kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırıdır. İptali gerekir.

Kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralın ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kural, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümlelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

Ö. CBK'nın 103. Maddesiyle (1) Numaralı CBK'ya Eklenen 510/A Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "...ve dış temsilcilik niteliği taşımayan geçici yurtdışı teşkilatı kurulması..." Bölümünün ve Bu Yönden (2) ve (3) Numaralı Fıkraları ile 510/B Maddesinin İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

261. (1) numaralı CBK'nın 510. maddesi kamu kurum ve kuruluşlarının yurt dışı teşkilatını düzenlemektedir. Anılan maddenin (1) numaralı fıkrasına göre yurt dışı teşkilatı kamu kurum ve kuruluşlarının yurt dışında devamlı veya geçici görev yapan, dış temsilcilik niteliği taşıyan veya taşımayan bütün kuruluşlarından oluşmaktadır.

262. Maddenin (2) numaralı fıkrasında dış temsilciliğin, diplomatik temsilciliklerle konsolosluklardan oluştuğu belirtilmiş; (3) ve (4) numaralı fıkralarda ise sırasıyla diplomatik temsilcilik ve konsolosluklar sayılmıştır.

263. Maddenin (5) numaralı fıkrasında ihtisas birimlerinin dış temsilciliklerin bünyesinde çalışan ve Dışişleri Bakanlığı dışındaki kamu kurum ve kuruluşlarına mensup memur ve diğer görevlilerden meydana gelen birimler olduğu ifade edilmiş, (6) numaralı fıkrasında da dış temsilcilik niteliği taşımayan yurt dışı teşkilatının; kamu kurum ve kuruluşlarının dış temsilcilik veya ihtisas birimi niteliğini taşımayan yurt dışı teşkilatı olduğu hükme bağlanmıştır.

264. Buna göre yurt dışı teşkilatı, diplomatik temsilciliklerle konsolosluklardan oluşan dış temsilcilik, ihtisas birimleri ve dış temsilcilik ve ihtisas birimleri niteliği taşımayan yurt dışı teşkilatından oluşmaktadır. Bu kuruluşların devamlı veya geçici görev yapması (1) numaralı fıkra dikkate alındığında yurt dışı teşkilatı içinde yer almaları bakımından önemli değildir.

265. (1) numaralı CBK'nın "Geçici yurtdışı teşkilatı" başlıklı 510/A maddesinde ise geçici yurt dışı teşkilatına ilişkin hususlar düzenlenmiştir. Maddenin (1) numaralı fıkrasında "Geçici özel diplomatik temsilcilikler, geçici ihtisas birimleri ve dış temsilcilik niteliği taşımayan geçici yurtdışı teşkilatı kurulması ile yabancı bir ülkede Türkiye'nin menfaatlerini koruyan bir devletin o ülkedeki temsilciliğinde geçici olarak temsilci görevlendirilmesi Cumhurbaşkanlığı kararı ile olur." denilmiştir.

Esas Sayısı : 2019/30

Karar Sayısı : 2023/227

Anılan fıkroda yer alan “*ve dış temsilcilik niteliği taşımayan geçici yurtdışı teşkilatı kurulması*” ibaresi dava konusu kurallardan ilkinin oluşturmaktadır.

266. Maddenin dava konusu (2) numaralı fıkrasında geçici yurt dışı teşkilatının görev veya hizmet süresi bitince kaldırılacağı; (3) numaralı fıkrasında ise bu teşkilatın görev veya hizmet sürelerinin uzatılmasının (1) numaralı fıkroda belirtilen usule tabi olduğu düzenlenmiştir.

267. (1) numaralı CBK'nın dava konusu 510/B maddesinde ise yurt dışı teşkilatı kurulurken niteliğinin, kurulacağı yerin, görevlerinin, yer itibarıyla görev alanının, bağlı veya ilgili olacağı misyonun, konsolosluk şefliğinin ve geçici olanların süresinin Cumhurbaşkanı kararında belirtileceği düzenlenmiştir.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

268. Dava dilekçesinde özetle; Anayasa'nın 106. maddesinin on birinci fıkrasında bakanlıkların sadece merkez ve taşra teşkilatlarının CBK ile kurulmasından söz edildiği, yurt dışı teşkilatına ise yer verilmediği, bu itibarla yurt dışı teşkilatı kurma yetkisinin açıkça kapsam dışında bırakıldığı, dava konusu kurallarla geçici yurt dışı teşkilatı kurulmasının Cumhurbaşkanı kararı ile mümkün kılındığı, CBK ile dahi yapılamayacak bir işlemin Cumhurbaşkanı kararı ile yapılmasına imkân sağlandığı, bu ibarenin iptali hâlinde (2) ve (3) numaralı fıkralarında uygulanmaz hâle geleceği, yurt dışı teşkilatına ilişkin genel ilkeler ve çerçeve belirlenmeden geçici yurt dışı teşkilatının kurulması yetkisinin Cumhurbaşkanlığı kararına bırakıldığı belirtilerek kuralların Anayasa'nın 6., 7., 106. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. Kuralların Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

269. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralların Anayasa'nın 6., 7., 106. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden ve 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi gözetilerek kurallar, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrası yönünden incelenmiştir.

270. Dış temsilcilik niteliği taşımayan geçici yurt dışı teşkilatının CBK'nın 510. maddesinde düzenlenen yurt dışı teşkilatının bir parçası olduğu konusunda tereddüt bulunmamaktadır (bkz. § 131).

271. Bu itibarla CBK'nın 27. maddesiyle (1) numaralı CBK'nın değiştirilen 98. maddesinde yer alan “...ve yurtdışı...” ibaresi ile 31. maddesiyle (1) numaralı CBK'ya eklenen 120/A maddesiyle ilgili konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya uygunluk denetiminde açıklanan gerekçeler uygun olduğu ölçüde dava konusu kurallar için de geçerlidir (bkz. §§ 130-135).

272. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

M. Emin KUZ bu görüşe katılmamıştır.

b. Kuralların İçerik Yönünden İncelenmesi

273. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden incelenmiştir.

274. Kurallar, dış temsilcilik niteliği taşımayan geçici yurt dışı teşkilatının kurulması, görev ve hizmet süresinin belirlenmesi ile yurt dışı teşkilatının kurulma usulünü düzenlemektedir.

275. CBK'nın 27. maddesiyle (1) numaralı CBK'nın değiştirilen 98. maddesinde yer alan "...ve yurtdışı..." ibaresi ile 31. maddesiyle (1) numaralı CBK'ya eklenen 120/A maddesiyle ilgili içerik yönünden Anayasa'ya uygunluk denetiminde açıklanan gerekçeler dava konusu kurallar için de geçerlidir (bkz. § 139).

276. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

P. Geçici 1. Maddenin (1) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekçesi

277. Dava dilekçesinde özetle; kuralda hükme bağlanan hususların münhasıran kanunla düzenlenmesi gerektiği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 70., 104. ve 128. maddelerine aykırı olduğu iddia edilmiştir.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

a. (1) Numaralı Fıkranın Birinci Cümlesinin

"Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte,

a) Adalet Bakanlığında; Yayın İşleri Dairesi Başkanı ve Teknik İşler Dairesi Başkanı,

b) Çevre ve Şehircilik Bakanlığında; I. Hukuk Müşaviri,

c) Dışişleri Bakanlığında; Personel Dairesi Başkanı, Destek Hizmetleri Dairesi Başkanı, Bilgi İşlem Dairesi Başkanı ve I. Hukuk Müşaviri,

ç) İçişleri Bakanlığında; I. Hukuk Müşaviri,

d) Kültür ve Turizm Bakanlığında; I. Hukuk Müşaviri,

e) Milli Savunma Bakanlığında; I. Hukuk Müşaviri,

f) Sağlık Bakanlığında; Denetim Hizmetleri Başkanı, I. Hukuk Müşaviri,

g) Tarım ve Orman Bakanlığında; I. Hukuk Müşaviri,

ğ) Ticaret Bakanlığında; Risk Yönetimi ve Kontrol Genel Müdürü, Esnaf ve Sanatkarlar Genel Müdürü, Kooperatifçilik Genel Müdürü, Tasfiye Hizmetleri Genel Müdürü ve Anlaşmalar Genel Müdürü,

h) Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığında; I. Hukuk Müşaviri,

kadrolarında veya görevlerinde bulunanların görevleri başkaca hiçbir işleme gerek kalmaksızın sona erer..." Bölümü

i. Kuralın Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

278. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralın Anayasa'nın 70. ve 128. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları

Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

279. Dava konusu kural, CBK ekinde yer alan (1) sayılı listede iptal edilen kadrolarda veya görevlerde bulunanların görevlerinin sona ermesini öngörmektedir.

280. Teşkilat yapısındaki değişiklikler neticesinde kamu kurum ve kuruluşlarının kadrolarının ihdası veya iptali, başka bir deyişle kadro usulüne ilişkin düzenlemeler idarenin teşkilat yapısı ile ilgili olup idarenin kuruluş ve görevlerinin belirlenmesinin bir parçasını oluşturmaktadır (AYM, E.1965/32, K.1966/3, 4/2/1966; E. 2018/119, K. 2020/25, 11/6/2020, § 18; E.2020/8, K.2021/25, 31/3/2021, §17).

281. Anayasa Mahkemesi bakanlıkların kadrolarının ihdası ve iptaline ilişkin düzenlemelerin CBK'larla yapılmasının konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya uygun olup olmadığı hususunu önceki kararlarında değerlendirmiştir. Anılan kararlarda bakanlıkların kadrolarının ihdası ve iptaliyle ilgili düzenlemelerin idarenin teşkilat yapısına yönelik olması nedeniyle yürütme yetkisine ilişkin konulardan olduğu, dolayısıyla belirtilen hususların Anayasa'da CBK ile düzenlenmesi yasaklanan haklar ve ödevler kapsamında yer almadığı ve Anayasa'nın 106. maddesinin on birinci fıkrasının "*Bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri, teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulması Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenir*" şeklindeki hükmüyle bağlantılı olarak Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı bir yönünün de bulunmadığı ifade edilmiştir (AYM, E.2020/8, K.2021/25, 31/3/2021, §§ 17-23; E.2021/50, K.2021/89, 16/12/2021, §§ 18-24; E.2021/91, K.2021/106, 30/12/2021, §§ 19-26).

282. Kuralla CBK ekinde yer alan (1) sayılı listede iptal edilen kadrolarda veya görevlerde bulunanların görevlerinin başkaca bir işleme gerek kalmaksızın sona ermesinin hükme bağlandığı gözetildiğinde bakanlıkların teşkilat yapısıyla ilgili bir düzenleme getiren dava konusu kural yönünden söz konusu kararlardan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

283. Kuralın kapsamına giren konuda kanunla yapılan herhangi bir düzenlemeye rastlanmamıştır. Bu itibarla kuralın kanunda açıkça düzenlenen bir konuya ilişkin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

284. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasına aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, M. Emin KUZ, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ile Kenan YAŞAR bu görüşe katılmamışlardır.

ii. Kuralın İçerik Yönünden İncelenmesi

285. Kural CBK ekinde yer alan (1) sayılı listede iptal edilen kadrolarda görev yapan personelin dava konusu fıkranın yer aldığı maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla görevlerinin sona ermesini düzenlenmektedir. Görevi sona eren personelin kadroları açık, net ve anlaşılır bir şekilde düzenlendiğinden kuralda belirlilik ve öngörülebilirlik ilkelerine aykırılık bulunmamaktadır.

286. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

b. Birinci Cümlenin Kalan Kısmı ve İkinci Cümle

287. Dava dilekçesinde konu bakımından yetki yönünden kuralların Anayasa'nın 70. ve 128. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de CBK'ya ilişkin konu bakımından yetki kuralları Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasında düzenlendiğinden bu husustaki inceleme anılan fıkra kapsamında yapılacaktır.

288. CBK'nın geçici 1. maddenin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin kalan kısmında, CBK ekinde yer alan (1) sayılı listede iptal edilen kadrolarda görev yapmakta iken görevleri sona eren kişiler hakkında 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (3) numaralı Üst Kademe Kamu Yöneticileri İle Kamu Kurum Ve Kuruluşlarında Atama Usûllerine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 6. maddesi hükümlerine göre işlem tesis edileceği belirtilmiştir.

289. (3) numaralı CBK'nın 6. maddesinde üst kademe kamu yöneticilerinden görevi sona erenler ile görevden alınanların emekli ikramiyelerinin ve bu kişilere ödenecek tazminat tutarlarının hesaplanmasına ilişkin kurallar; görevden alınanların tekrar atanacakları kadrolar, bu kadrolara atanmaya ilişkin işlemler ile madde hükümlerinin uygulanmayacağı hâller düzenlenmiştir.

290. Geçici 1. maddenin (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinde ise 703 sayılı KHK'nın geçici 1. maddesinin dördüncü fıkrası hükümleri saklıdır denilmektedir. Söz konusu dördüncü fıkrada ise geçici 1. maddenin yürürlüğe girdiği tarihte bakanlık veya diğer kamu kurum ve kuruluşlarında yönetici kadro ve pozisyonlarında bulunup 375 sayılı KHK'nın mülga ek 18. maddesi hükümleri kapsamında olanlardan (3) numaralı fıkrada yer almayanların, görevden alındıkları takdirde anılan mülga ek 18. madde hükümlerine göre işleme tabi tutulacağı ifade edilmektedir. 375 sayılı KHK'nın mülga ek 18. maddesinde kamu görevlilerinin mali haklarına ilişkin düzenlemeler bulunmaktadır.

291. Bu durumda dava konusu kurallar, (3) numaralı CBK'nın 6. maddesi hükümleri ile 703 sayılı KHK'nın geçici 1. maddesinin dördüncü fıkrasının uygulanmasını öngörmek suretiyle Anayasa'nın İkinci Kısmı'nın İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet hakkına ilişkin düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesi uyarınca CBK ile düzenlenemeyecek yasak alanda kalmaktadır (benzer yönde değerlendirme için bkz. AYM, E.2020/46, K.2023/149, 13/9/2023, §§ 163-178).

292. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırıdır. İptalleri gerekir.

Kurallar Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden kuralların ayrıca konu bakımından yetki yönünden aynı fıkranın birinci, üçüncü ve dördüncü cümleleri yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Kurallar konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı görülerek iptal edildiğinden içerik yönünden incelenmemiştir.

IV. İPTALİN DİĞER KURALLARA ETKİSİ

293. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrasında kanunun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün belirli kurallarının iptali, diğer kurallarının veya tümünün uygulanmaması sonucunu doğuruyorsa bunların da Anayasa Mahkemesince iptaline karar verilebileceği öngörülmektedir.

294. Bu kapsamda (27) numaralı CBK'nın;

- 2. maddesiyle (1) numaralı CBK'ya eklenen 10/A maddesinin (1) numaralı fıkrasının (e) bendinde yer alan "... Cumhurbaşkanının katıldığı program yerlerinde taşıt veya yaya trafiği ile

park düzenini almak veya aldırarak,” ibaresinin iptali nedeniyle uygulanma imkânı kalmayan anılan bendin kalan kısmının 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

- 62. maddesiyle (1) numaralı CBK’nın 384. maddesinin (1) numaralı fıkrasının değiştirilen birinci cümlesinin iptali nedeniyle anılan fıkranın ikinci cümlesi ile üçüncü cümlesi ve bu cümleye 9/12/2022 tarihli ve 32058 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 116 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 1. maddesiyle “*güncellenir ve*” ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen “*bu fıkra da belirlenen üst sınır ile*” ibaresinin ve (2) numaralı fıkranın uygulanma kabiliyeti kalmamaktadır. Bu nedenle, uygulanma kabiliyeti kalmayan ikinci ve üçüncü cümle ile ve üçüncü cümleye eklenen ibaresinin ve ikinci fıkranın 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

V. İPTAL KARARININ YÜRÜRLÜĞE GİRECEĞİ GÜN SORUNU

295. Anayasa’nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında “*Kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez.*” denilmekte, 6216 sayılı Kanun’un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrasında da bu kural tekrarlanarak Mahkemenin gerekli gördüğü hâllerde Resmî Gazete’de yayımlandığı günden başlayarak iptal kararının yürürlüğe gireceği tarihi bir yılı geçmemek üzere ayrıca kararlaştırabileceği belirtilmektedir.

296. Bu kapsamda (27) numaralı CBK’nın;

- 2. maddesiyle (1) numaralı CBK’ya eklenen 10/A maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendinin “*...bu yerlere girecek personel, ziyaretçi veya görevliler ile taşıt ve eşyaların güvenlik kontrolünü yapmak veya yaptırmak,*” bölümü ile (e) bendinin,

- 46. maddesiyle (1) numaralı CBK’nın 202. maddesine eklenen (3) numaralı fıkranın ikinci cümlesinin,

- 62. maddesiyle (1) numaralı CBK’nın değiştirilen 384. maddesinin,

- 96. maddesiyle (1) numaralı CBK’nın başlığı ile birlikte değiştirilen 469. maddesinin (2) numaralı fıkrasının,

- 97. maddesiyle (1) numaralı CBK’nın başlığı ile birlikte değiştirilen 470. maddesinin (2) numaralı fıkrasının,

- 101. maddesiyle (1) numaralı CBK’ya eklenen 489/A maddesinin (9) ve (10) numaralı fıkralarının,

- Geçici 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin “*...ve haklarında 3 sayılı Üst Kademe Kamu Yöneticileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Atama Usullerine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 6 ncı maddesi hükümlerine göre işlem tesis edilir.*” bölümü ile ikinci cümlesinin,

iptal edilmesi nedeniyle doğacak hukuksal boşluk kamu yararını ihlal edecek nitelikte görüldüğünden iptal kararının ortaya çıkardığı hukuki boşluğun doldurulabilmesi amacıyla TBMM tarafından gerekli düzenlemelerin yapılması için Anayasa’nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun’un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince bu fıkralara, bende, cümlelere

ve bölümlere ilişkin iptal hükmünün kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür.

VI. YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI TALEBİ

297. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu kuralların uygulanmaları hâlinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğabileceği belirtilerek yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talep edilmiştir.

9/1/2019 tarihli ve (27) numaralı Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin;

A.1. 17. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin başlığı ile birlikte değiştirilen 51. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendi ile (d) bendinde yer alan “...yapılacak sınavların usul ve esaslarını belirlemek...” ibaresine,

2. 60. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin başlığı ile birlikte değiştirilen 364. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan “...ve müfettişlerin...” ibaresine,

3. 73. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin başlığı ile birlikte değiştirilen 444. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ğ) bendinin “Türkiye İhracatçılar Meclisi ve İhracatçı Birlikleri ile ilgili mevzuatı hazırlamak ve yayımlamak,...” bölümüne,

4. 101. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’ne eklenen 489/A maddesinin;

a. (1) numaralı fıkrasının (ç) bendine,

b. (6) numaralı fıkrasına,

yönelik yürürlüğün durdurulması taleplerinin, koşulları oluşmadığından REDDİNE,

B. 1. 2. maddesiyle 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’ne eklenen 10/A maddesinin (1) numaralı fıkrasının;

a. (ç) bendinin “...,bu yerlere girecek personel, ziyaretçi veya görevliler ile taşıt ve eşyaların güvenlik kontrolünü yapmak veya yaptırmak...” bölümüne,

b. (e) bendinin “...Cumhurbaşkanının katıldığı program yerlerinde taşıt ve yaya trafiği ile park düzenini almak veya aldırarak...” bölümüne,

2. 46. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 202. maddesine eklenen (3) numaralı fıkranın ikinci cümlesine,

3. 62. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 384. maddesinin birinci fıkrasının değiştirilen birinci cümlesine,

4. 96. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin başlığı ile birlikte değiştirilen 469. maddesinin (2) numaralı fıkrasına,

5. 97. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin başlığı ile birlikte değiştirilen 470. maddesinin (2) numaralı fıkrasına,

6. 101. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne eklenen 489/A maddesinin (9) ve (10) numaralı fıkralarına,

7. Geçici 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin (a), (b), (c), (ç), (d), (e), (f), (g), (ğ) ve (h) bentleri ile “...kadrolarında veya görevlerinde bulunanların görevleri başkaca hiçbir işleme gerek kalmaksızın sona erer..” bölümü dışında kalan kısmı ile ikinci cümlesine,

yönelik iptal hükümlerinin yürürlüğe girmelerinin ertelenmeleri nedeniyle bu fıkralara, cümlelere, bölümlere ve kısma ilişkin yürürlüğün durdurulması taleplerinin REDDİNE,

C. 1. 2. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne eklenen 10/A maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinin;

a. “...Cumhurbaşkanının korunması talimatı verdiği kişilerin...” ve “...ve manevi...” ibarelerine,

b. “...gerçekleştireceği toplantı, gezi, tören veya açılış gibi faaliyetlerde gerekli koruma tertip ve tedbirlerini almak veya aldırılmak...” bölümüne,

c. (c) bendine,

ç. (ç) bendinin “...Cumhurbaşkanının ve aile fertlerinin bulunduğu bina ve tesislerin girişlerinde ve yakın çevresinde ortaya çıkabilecek tehlikelere karşı gerekli önleyici ve koruyucu koruma tedbirlerini almak...” bölümüne,

d. (1) bendinin;

i. “...Cumhurbaşkanının...” ibaresinin “TBMM bütün bina, tesis, eklenti ve arazisinde kolluk ve yönetim hizmetleri” yönünden,

ii. “...bulunduğu bina, tesis ve program yerlerinde telsiz ve role istasyonları ihtiyaçlarını tespit etmek, temin etmek, kurumlarını ve çalışır durumda bulunmalarını ilgili birimlerle koordineli olarak sağlamak...” bölümünün “TBMM bütün bina, tesis, eklenti ve arazisinde kolluk ve yönetim hizmetleri” yönünden,

2. 20. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 61. maddesine eklenen (8) numaralı fıkraya,

3. 21. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne eklenen 63/A maddesinin birinci cümlesine,

4. 27. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin değiştirilen 98. maddesinde yer alan “... ve yurtdışı...” ibaresine,

5. 31. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne eklenen 120/A maddesine,

6. 36. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 167. maddesine “...merkez...” ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen “...ve yurtdışı...” ibaresine,

7. 41. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne eklenen 179/A maddesine,

8. 60. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin başlığı ile birlikte değiştirilen 364. maddesinin (2) numaralı fıkrasının "...ve müfettişlerin..." ibaresi dışında kalan kısmına,

9. 93. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin başlığı ile birlikte değiştirilen 466. maddesine,

10. 101. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne eklenen 489/A maddesinin (1) numaralı fıkrasının (c) bendine,

11. 103. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne eklenen 510/A maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "...ve dış temsilcilik niteliği taşımayan geçici yurtdışı teşkilatı kurulması..." ibaresine ve bu yönden (2) ve (3) numaralı fıkraları ile 510/B maddesine,

12. Geçici 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin (a), (b), (c), (ç), (d), (e), (f), (g), (ğ) ve (h) bentleri ile "...kadrolarında veya görevlerinde bulunanların görevleri başkaca hiçbir işleme gerek kalmaksızın sona erer..." bölümüne,

yönelik iptal talepleri 28/12/2023 tarihli ve E.2019/30, K.2023/227 sayılı kararla reddedildiğinden bu maddelere, fıkraya, bentlere, cümleye, bölümlere, ibarelere ve kısma ilişkin yürürlüğün durdurulması taleplerinin REDDİNE,

D. 1. 4. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 12. maddesinin (2) numaralı fıkrasının değiştirilen üçüncü cümlesine,

2. 21. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne eklenen 63/A maddesinin ikinci cümlesine,

3. 92. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin başlığı ile birlikte değiştirilen 465. maddesinin (1) numaralı fıkrasına,

yönelik iptal talebi hakkında 28/12/2023 tarihli ve E.2019/30, K.2023/227 sayılı kararla karar verilmesine yer olmadığına karar verildiğinden bu fıkraya ve cümlelere ilişkin yürürlüğün durdurulması talepleri hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA,

28/12/2023 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

VII. HÜKÜM

9/1/2019 tarihli ve (27) numaralı Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin;

A. 2. maddesiyle 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne eklenen 10/A maddesinin (1) numaralı fıkrasının;

1. (a) bendinin;

a. "...Cumhurbaşkanının korunması talimatı verdiği kişilerin..." ibaresinin;

i. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, M. Emin KUZ ile Kenan YAŞAR'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

ii. İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, M. Emin KUZ, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ile Kenan YAŞAR'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

b. "...ve manevi..." ibaresinin;

i. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, M. Emin KUZ ile Kenan YAŞAR'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

ii. İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, Basri BAĞCI ile Kenan YAŞAR'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

c. "...gerçekleştireceği toplantı, gezi, tören veya açılış gibi faaliyetlerde gerekli koruma tertip ve tedbirlerini almak veya aldırma..." bölümünün;

i. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, M. Emin KUZ, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ile Kenan YAŞAR'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

ii. İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

2. (c) bendinin;

a. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, M. Emin KUZ, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ile Kenan YAŞAR'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

b. İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

3. (ç) bendinin;

a. "...Cumhurbaşkanının ve aile fertlerinin bulunduğu bina ve tesislerin girişlerinde ve yakın çevresinde ortaya çıkabilecek tehlikelere karşı gerekli önleyici ve koruyucu koruma tedbirlerini almak,..." bölümünün;

i. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, M. Emin KUZ, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ile Kenan YAŞAR'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

ii. İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. "...bu yerlere girecek personel, ziyaretçi veya görevliler ile taşıt ve eşyaların güvenlik kontrolünü yapmak veya yaptırmak..." bölümünün konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

4. (e) bendinin;

a. “...Cumhurbaşkanının katıldığı program yerlerinde taşıt ve yaya trafiği ile park düzenini almak veya kaldırmak...” bölümünün konu bakımından yetki yönünden Anayasa’ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE Muhterem İNCE’nin karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

b. Kalan kısmının 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

iptal hükümlerinin Anayasa’nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun’un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE’DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

5. (1) bendinin;

a. “...Cumhurbaşkanının...” ibaresinin “TBMM bütün bina, tesis, eklenti ve arazisinde kolluk ve yönetim hizmetleri” yönünden;

i. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa’ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, M. Emin KUZ’un karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

ii. İçeriği itibarıyla Anayasa’ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. “...bulunduğu bina, tesis ve program yerlerinde telsiz ve role istasyonları ihtiyaçlarını tespit etmek, temin etmek, kurulumlarını ve çalışır durumda bulunmalarını ilgili birimlerle koordineli olarak sağlamak...” bölümünün “TBMM bütün bina, tesis, eklenti ve arazisinde kolluk ve yönetim hizmetleri” yönünden;

i. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa’ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, M. Emin KUZ’un karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

ii. İçeriği itibarıyla Anayasa’ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

B. 4. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 12. maddesinin (2) numaralı fıkrasının değiştirilen üçüncü cümlesine ilişkin iptal talebi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA OYBİRLİĞİYLE,

C. 17. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin başlığı ile birlikte değiştirilen 51. maddesinin (1) numaralı fıkrasının;

1. (ç) bendinin,

2. (d) bendinde yer alan “...yapılacak sınavların usul ve esaslarını belirlemek...” ibaresinin,

konu bakımından yetki yönünden Anayasa’ya aykırı olduklarına ve İPTALLERİNE OYBİRLİĞİYLE,

Ç. 20. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 61. maddesine eklenen (8) numaralı fıkranın;

1. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa’ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, M. Emin KUZ, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ile Kenan YAŞAR’ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

2. İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

D. 21. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne eklenen 63/A maddesinin;

1. Birinci cümlesinin;

a. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, M. Emin KUZ, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ile Kenan YAŞAR'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

b. İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

2. İkinci cümlesine ilişkin iptal talebi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA OYBİRLİĞİYLE,

E. 27. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin değiştirilen 98. maddesinde yer alan "... ve yurtdışı..." ibaresinin;

1. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, M. Emin KUZ'un karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

2. İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

F. 31. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne eklenen 120/A maddesinin;

1. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, M. Emin KUZ'un karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

2. İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

G. 36. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 167. maddesine "...merkez..." ibaresinden sonra gelmek üzere eklenen "...ve yurtdışı..." ibaresinin,

1. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, M. Emin KUZ'un karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

2. İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

Ğ. 41. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne eklenen 179/A maddesinin,

1. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, M. Emin KUZ'un karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

2. İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

H. 46. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 202. maddesine eklenen (3) numaralı fıkranın ikinci cümlesinin konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

I. 60. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin başlığı ile birlikte değiştirilen 364. maddesinin (2) numaralı fıkrasının;

1. "...ve müfettişlerin..." ibaresinin konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ile Muhterem İNCE'nin karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

2. Kalan kısmının konu bakımından yetki yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

İ. 62. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 384. maddesinin;

1. (1) numaralı fıkrasının değiştirilen birinci cümlesinin konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

2. (1) numaralı fıkrasının ikinci ve üçüncü cümleleri ile (2) numaralı fıkrasının 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALLERİNE OYBİRLİĞİYLE,

J. 73. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin başlığı ile birlikte değiştirilen 444. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ğ) bendinin "*Türkiye İhracatçılar Meclisi ve İhracatçı Birlikleri ile ilgili mevzuatı hazırlamak ve yayımlamak,...*" bölümünün konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

K. 92. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin başlığı ile birlikte değiştirilen 465. maddesinin (1) numaralı fıkrasına ilişkin iptal talebi hakkında KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA OYBİRLİĞİYLE,

L. 93. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin başlığı ile birlikte değiştirilen 466. maddesinin;

1. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE, M. Emin KUZ'un karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

2. İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

M. 96. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin başlığı ile birlikte değiştirilen 469. maddesinin (2) numaralı fıkrasının konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

N. 97. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin başlığı ile birlikte değiştirilen 470. maddesinin (2) numaralı fıkrasının konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, iptal hükmünün Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

O. 101. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne eklenen 489/A maddesinin;

1. (1) numaralı fıkrasının;

a. (c) bendinin konu bakımından yetki yönünden ve içeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

b. (ç) bendinin konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

2. (6) numaralı fıkrasının konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

3. (9) ve (10) numaralı fıkralarının konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduklarına ve İPTALLERİNE, iptal hükümlerinin Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

Ö. 103. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne eklenen 510/A maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "...ve dış temsilcilik niteliği taşımayan geçici yurtdışı teşkilatı kurulması..." ibaresinin ve bu yönden (2) ve (3) numaralı fıkraları ile 510/B maddesinin;

1. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE, M. Emin KUZ'un karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

2. İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

P. Geçici 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının;

1. Birinci cümlesinin (a), (b), (c), (ç), (d), (e), (f), (g), (ğ) ve (h) bentleri ile "...kadrolarında veya görevlerinde bulunanların görevleri başkaca hiçbir işleme gerek kalmaksızın sona erer..." bölümünün;

a. Konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE, Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, M. Emin KUZ, Yusuf Şevki HAKYEMEZ ile Kenan YAŞAR'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

b. İçeriği itibarıyla Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

2. Birinci cümlesinin kalan kısmı ile ikinci cümlesinin konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduklarına ve İPTALLERİNE, iptal hükümlerinin Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN

Esas Sayısı : 2019/30
Karar Sayısı : 2023/227

RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

28/12/2023 tarihinde karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Kadir ÖZKAYA

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. (27) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin (CBK) 2. maddesiyle (1) numaralı CBK'ya eklenen 10/A maddesinin (1) numaralı fıkrasının a) bendinde yer alan bazı ibarelerin, c) bendinin, ç) ve e) bentlerinin bir bölümünün; 20. maddesiyle (1) numaralı CBK'nın 61. maddesine eklenen (8) numaralı fıkranın; 21. maddesiyle (1) numaralı CBK'ya eklenen 63/A maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin; geçici 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının iptal edilmeyen kısmının konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına karar verilmiştir.

A. (1) Numaralı CBK'ya Eklenen 10/A Maddesi Hükümleri

2. Dava konusu ibarelerin ve bentlerin bulunduğu fıkrada Cumhurbaşkanlığı Koruma Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görevleri sayılmaktadır. Bu kapsamda fıkranın a) bendinde “Cumhurbaşkanının korunması talimatı verdiği kişilerin” maddi ve “manevi” şahsiyetlerine yönelik her türlü saldırıya karşı, “gerçekleştireceği toplantı, gezi, tören veya açılış gibi faaliyetlerde gerekli koruma tertip tedbirlerini almak ve aldırarak”; c) bendinde Cumhurbaşkanı ve diğer devlet erkânının katılımıyla gerçekleştirilen programlarda alınacak olan güvenlik tedbirleri ile koruma hizmetlerini planlamak ve koordine etmek; ç) bendinde Cumhurbaşkanının ve aile fertlerinin bulunduğu bina ve tesislerin girişlerinde ve yakın çevresinde ortaya çıkabilecek tehlikelere karşı gerekli önleyici ve koruyucu koruma tedbirlerini almak ve e) bendinde de Cumhurbaşkanının katıldığı program yerlerinde taşıt ve yaya trafiği ile park düzenini almak veya aldırarak şeklindeki görevlere yer verilmiştir.

3. Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesinde Anayasa'nın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevlerin CBK ile düzenlenemeyeceği belirtilmiştir. Başka bir ifadeyle temel hak ve özgürlüklere ilişkin yasak alanda CBK çıkarılamaz.

4. Dava konusu kurallarla Koruma Hizmetleri Genel Müdürlüğüne verilen görevler hiç kuşkusuz gerekli ve içerik olarak da Anayasa'ya aykırı olmayabilir. Ancak koruma hizmetlerine ilişkin iptali istenen kuralların başta Anayasa'nın 17. maddesinde güvenceye alınan kişinin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı başta olmak üzere yasak alanda düzenleme içerdiği anlaşılmaktadır. Nitekim fıkranın a) bendinde Genel Müdürlüğün görevlerinden birinin “Cumhurbaşkanının korunması talimatı verdiği kişilerin...manevi” şahsiyetlerini korumaya yönelik tedbirler almak olduğu açıkça ifade edilmiştir. Bunun yanında Cumhurbaşkanının gerçekleştireceği toplantı ve açılış gibi programlar kapsamında program yerlerinde taşıt ve yaya trafiği ile park düzenini almak gibi tedbirlerin, kişilerin ifade özgürlüğü ile toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına müdahale teşkil edebileceği izahtan varestedir. Bu sebeple, kurallar Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırıdır (benzer yönde bkz. AYM, E.2020/46, K.2023/149, 13/09/2023, Karşıoy Gerekeşi, §§ 14-15).

B. (1) Numaralı CBK'nın 61. Maddesine Eklenen (8) Numaralı Fıkra

5. Dava konusu kural ceza infaz kurumları ve tutukevleri personeli eğitim merkezlerinde eğitim gören personel hariç olmak üzere personel eğitim merkezlerinde eğitim görenlerden konaklama ve yemek ücretinin alınmayacağını öngörmektedir.

6. Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesi uyarınca temel hak ve özgürlüklere ilişkin yasak alanda CBK çıkarılamaz.

7. Eğitim merkezlerinde eğitim görenlerden konaklama ve yemek ücreti alınması mülkiyet hakkı kapsamında olduğu gibi, bu ücretin alınmaması da bu hakla ilgili bir düzenleme içermektedir. Unutmamak gerekir ki, anayasa koyucunun CBK'ya kapattığı alan belirtilen anayasal hak ve özgürlüklerin sınırlanması değil düzenlenmesidir. Söz konusu temel hak ve özgürlüklerin alanını genişletici ve koruyucu düzenlemeler de yasak alan kapsamında kalmaktadır. Bu sebeple kural konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırıdır.

C. (1) Numaralı CBK'ya Eklenen 63/A Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesi

8. Dava konusu CBK hükmü Adalet Bakanlığında (Bakanlık) 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin (KHK) ek 26 ıncı maddesine göre sözleşmeli bilişim personeli çalıştırılabileceğini öngörmektedir.

9. Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine göre “*Anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz*”. Anayasa'nın 128. maddesi gereğince kamu görevlilerinin “*atanmaları*”na ilişkin hususlar münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken konulardandır. Dava konusu kuralla Bakanlıkta istihdam edilmesi gereken sözleşmeli bilişim personelinin Anayasa'nın 128. maddesi kapsamında memurlar dışında kalan “*kamu görevlisi*” oldukları anlaşılmaktadır.

10. 375 sayılı KHK'nın ek 26. maddesinde sözleşmeli personel istihdamına ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir. Kararda da belirtildiği üzere, kural atıf yoluyla istihdam edilecek kamu görevlilerinin görev ve niteliklerine ilişkin düzenlemeler içermektedir (§§ 106-111). Anayasa'nın münhasıran kanunla düzenlenmesini öngördüğü bir konuda düzenleme yapan CBK hükmü Anayasa'nın 104. maddesine aykırıdır.

D. Geçici 1. Maddenin (1) Numaralı Fıkrası

11. Dava konusu kuralın iptal edilmeyen kısmında maddenin yürürlüğe girdiği tarihte muhtelif bakanlıklarda bazı kadrolarda veya görevlerde bulunanların görevlerinin başkaca bir işleme gerek kalmaksızın sona ermesi düzenlenmektedir.

12. Anayasa'nın 128. maddesi uyarınca kamu görevlilerinin atanmalarına ve görevlerinin sona erdirilmesine ilişkin hususların kanunla düzenlenmesi gerekmektedir. Bu sebeple kural Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırıdır (aynı yönde muhalefet gerekçemiz için bkz. AYM, E.2020/8, K.2021/25, 31/03/2021, Karşioy Gerekçesi, § 18; E.2020/48, K.2023/11, 25/01/2023, Karşioy Gerekçesi, § 8).

13. Yukarıda (A), (B), (C) ve (D) başlıkları altında açıklanan gerekçelerle, dava konusu kuralların konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduğunu düşündüğümden red yönündeki çoğunluk kararlarına katılmıyorum.

Başkan

Zühtü ARSLAN

KARŞIOY GEREKÇESİ

CBK'nın 2. maddesiyle değiştirilen (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne eklenen 10/A maddesinin (1) numaralı fıkrasının;

(a) bendindeki “*...Cumhurbaşkanının korunması talimatı verdiği kişilerin...*” ibaresinin; konu bakımından yetki ve içerik yönünden,

(a) bendindeki “*...ve manevi...*” ibaresinin konu bakımından yetki yönünden,

(a) bendindeki “...gerçekleştireceği toplantı, gezi, tören veya açılış gibi faaliyetlerde gerekli koruma tertip ve tedbirlerini almak veya aldırarak...” bölümünün konu bakımından yetki yönünden,

(c) bendinin konu bakımından yetki yönünden,

(ç) bendinin; “...Cumhurbaşkanının ve aile fertlerinin bulunduğu bina ve tesislerin girişlerinde ve yakın çevresinde ortaya çıkabilecek tehlikelere karşı gerekli önleyici ve koruyucu koruma tedbirlerini almak,...” bölümünün konu bakımından yetki yönünden,

20. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 61. maddesine eklenen (8) numaralı fıkranın konu bakımından yetki yönünden,

21. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne eklenen 63/A maddesinin Birinci cümlesinin konu bakımından yetki yönünden,

Geçici 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının; Birinci cümlesinin (a), (b), (c), (ç), (d), (e), (f), (g), (ğ) ve (h) bentleri ile “...kadrolarında veya görevlerinde bulunanların görevleri başkaca hiçbir işleme gerek kalmaksızın sona erer...” bölümünün konu bakımından yetki yönünden,

İptal istemlerinin reddine ilişkin çoğunluk gerekçesine; Başkan sayın Zühtü Arslan'ın karşıoy gerekçeleri doğrultusunda katılmamakta ve anılan gerekçelerle Anayasa'ya aykırı olan kuralların iptal edilmesi gerektiği görüşündeyim.

Başkanvekili

Hasan Tahsin
GÖKCAN

KARŞIOY GEREKÇESİ

A. CBK'nın 2. Maddesiyle (1) Numaralı CBK'ya Eklenen 10/A Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (a) Bendi Yönünden

1. Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesinde Anayasa'nın İkinci Kısım Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile Dördüncü Bölümü'nde yer alan siyasi haklar ve ödevlerin CBK'yla düzenlenemeyeceği belirtilmiştir.

2. Maddi ve manevi varlığın korunması hakkı Anayasa'nın 17. maddesi kapsamında anayasal güvenceye bağlanmıştır. Belirtilen maddenin birinci fıkrasında herkesin, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahip olduğu ifade edilmiştir. Kişinin yaşam hakkı ile maddi ve manevi varlığını koruma hakkı, birbirleriyle sıkı bağlantıları olan, devredilmez ve vazgeçilmez haklardandır. Buna göre Anayasa'nın anılan maddesinde düzenlenen ve “*Kişinin Hakları ve Ödevleri*” başlıklı İkinci Bölümü'nde yer alan maddi ve manevi varlığın korunması hakkına ilişkin olarak CBK ile düzenleme yapılması mümkün değildir.

3. Dava konusu kurallar, hem haklarında koruma tertip ve tedbirleri alınacaklar arasında olanları belirlemek hem de düzenleme kapsamındaki kişilerin manevi şahsiyetlerine yönelik Cumhurbaşkanlığı hizmet mahallerinde ve ikametleri ile her türlü ulaşım aracında, yurtiçi ve yurtdışında gerçekleştireceği toplantı, gezi, tören veya açılış gibi faaliyetlerde her türlü saldırıya karşı koruma sağlamak suretiyle maddi ve manevi varlığın korunması hakkına ilişkin bir düzenleme niteliğinde olup CBK ile düzenlenemeyecek yasak alan içinde kalmaktadır.

B) CBK'nın 21. maddesiyle (1) Numaralı CBK'ya Eklenen 63/A Maddesi Yönünden

a) Birinci Cümle

4. E.2018/123 K.2022/138 AFAD merkez teşkilatında 375 sayılı KHK'nın ek 24. maddesine göre afet ve acil durum yönetimi denetçisi ve denetçi yardımcıları istihdam edilebileceği hükmü kuralıyla ilgili olarak belirttiğim karşıoy gerekçesi önümüzdeki kural yönünden de geçerlidir.

5. Anayasa'nın 128. maddesi gereğince münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken bir konuda düzenleme yapan kuralın Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırı düşmektedir.

b) (1) Numaralı Fıkranın Birinci Cümlesinin “Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte,

a) Adalet Bakanlığında; Yayın İşleri Dairesi Başkanı ve Teknik İşler Dairesi Başkanı,

b) Çevre ve Şehircilik Bakanlığında; I. Hukuk Müşaviri,

c) Dışişleri Bakanlığında; Personel Dairesi Başkanı, Destek Hizmetleri Dairesi Başkanı, Bilgi İşlem Dairesi Başkanı ve I. Hukuk Müşaviri,

ç) İçişleri Bakanlığında; I. Hukuk Müşaviri,

d) Kültür ve Turizm Bakanlığında; I. Hukuk Müşaviri,

e) Milli Savunma Bakanlığında; I. Hukuk Müşaviri,

f) Sağlık Bakanlığında; Denetim Hizmetleri Başkanı, I. Hukuk Müşaviri,

g) Tarım ve Orman Bakanlığında; I. Hukuk Müşaviri,

ğ) Ticaret Bakanlığında; Risk Yönetimi ve Kontrol Genel Müdürü, Esnaf ve Sanatkarlar Genel Müdürü, Kooperatifçilik Genel Müdürü, Tasfiye Hizmetleri Genel Müdürü ve Anlaşmalar Genel Müdürü,

h) Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığında; I. Hukuk Müşaviri,

kadrolarında veya görevlerinde bulunanların görevleri başkaca hiçbir işleme gerek kalmaksızın sona erer...” Bölümü Yönünden

6. Benzer kurallar içeren E.2020/46 K.2023/149 sayılı Kapatılan Türkiye Atom Enerjisi Kurumunda bir kısım personelin görevlerinin sona ermesine ilişkin dosyadaki karşıoy gerekçesi bu kural bakımından da geçerlidir.

7. Dava konusu kurallar kadro ve pozisyon iptaline ilişkin düzenlemeler içerdiğinden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırıdır.

KARŞIOY GEREKÇESİ

A. (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin (CBK) (27) numaralı CBK ile eklenen ve değiştirilen hükümlerinden konu yönünden Anayasaya aykırı olmadığı sonucuna ulaşılan aşağıdakilerle ilgili çoğunluk görüşüne şu sebeplerle katılamadım.

1. CBK'nın 10/A maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendindeki dava konusu ibarelerle (c) bendinin, (ç) bendinin iptal edilen ibare dışında kalan kısmının ve (ı) bendindeki dava konusu ibarelerin Anayasaya aykırılığı iddiasının reddi ile ilgili kararların gerekçelerinde; kurallarda öngörülen hususların yürütme yetkisine ilişkin olduğu, kuralların yasak alanda bir düzenleme içermediği, kanunla düzenlenmesi gereken konulardan olmadığı ve bu konuların daha önce kanunlarda açıkça düzenlenmediği belirtilerek, konu yönünden Anayasanın 104. maddesine aykırılık oluşturmadığı sonucuna varılmıştır.

Anılan kurallarda Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığının birimlerinden olan Koruma Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görevleri düzenlenmiştir.

Mahkememizin konuya ilişkin önceki kararlarıyla ilgili karşıoy gerekçelerimde ayrıntılı olarak belirtilen sebeplerle, Anayasanın 106. maddesinin son fıkrasında geçen "Bakanlıklar" kavramı kapsamında değerlendirilemeyecek olan Cumhurbaşkanlığı birimlerinin -mezkûr fıkrada bakanlıklar için belirtilen istisnalar arasında kabul edilmesi mümkün olmadığından- görev ve yetkilerinin Anayasanın 123. maddesinin birinci fıkrasına göre kanunla düzenlenmesi gerekir. Bu nedenle, incelenen hükümler Anayasanın 104. maddesinin onyedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırıdır (geniş açıklama için bkz. 30/12/2020 tarihli ve E.2019/71, K.2020/82 sayılı karara ilişkin karşıoy gerekçem).

Diğer taraftan, incelenen kurallarda öngörülen güvenlik ve koruma tedbirlerinin ilgililerin temel haklarına ilişkin olması sebebiyle, Anayasanın aynı hükmünün ikinci cümlesinde belirtilen yasak alanda düzenlemeler getirdiği de açıktır.

Bu itibarla, sözü edilen düzenlemelerin CBK ile yapılması mümkün olmadığından iptali gerekir.

2 . CBK'nın 61. maddesine eklenen (8) numaralı fıkranın iptali talebinin reddine ilişkin gerekçede, diğer hususların yanında kuralın yasak alanda herhangi bir düzenleme de içermediği belirtilmiştir.

Eğitim merkezlerinde eğitim görenlerden konaklama ve yemek ücreti alınmayacağını hükme bağlayan söz konusu kuralın, daha önce bu kişilerden ücret alındığı için getirildiği açık olduğundan, ilgililerin mâlî ve sosyal haklarına ilişkin olduğu tartışmasızdır.

Memurların ve diğer kamu görevlilerinin sadece mâlî haklarını sınırlayan değil genişleten düzenlemelerin de mülkiyet hakkına ilişkin olması ve mâlî haklarla ilgili bütün düzenlemelerin

Anayasanın 104. maddesinin onyedinci fıkrasının ikinci cümlesinde belirtilen yasak alanda kalması sebebiyle, yerleşik içtihadımıza göre anılan hüküm 104. maddenin onyedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırıdır. Diğer taraftan, bu hususların Anayasanın 128. maddesi uyarınca da kanunla düzenlenmesi gerektiğinden, incelenen kural onyedinci fıkranın üçüncü cümlesine de uygun değildir.

3. CBK'ya eklenen ve Adalet Bakanlığında 375 sayılı KHK'nın ek 26. maddesine göre sözleşmeli bilişim personeli çalıştırılabilmesini öngören 63/A maddesinin birinci cümlesinin iptali talebinin reddine ilişkin gerekçede de, diğer hususların yanında kanunla düzenlenmesi gereken bir konuda düzenleme yapılmadığı belirtilmiştir.

Konuya ilişkin önceki kararlarımızda olduğu gibi çoğunluğun bu görüşüne katılmam da mümkün olmamıştır (geniş açıklama için bkz. 23/10/2020 tarihli ve E.2019/78, K.2020/6 sayılı karara ilişkin karşıoy gerekçem. Aynı yönde örn. olarak bkz. 9/11/2022 tarihli ve E.2018/123, K.2022/138 sayılı; 30/11/2023 tarihli ve E.2020/66, K.2023/199 sayılı kararlara ilişkin karşıoy gerekçelerim).

4. CBK'nın 98., 167. ve 466. maddeleri ile 120/A ve 179/A maddelerinin (1) numaralı fıkralarının, 510/A maddesinin (1) numaralı fıkrasındaki ibare ile (2) ve (3) numaralı fıkralarının ve 510/B maddesinin (1) numaralı fıkrasının iptali talebinin reddine ilişkin çoğunluk görüşüne de, daha önceki kararlarımıza ilişkin karşıoy gerekçelerimde belirtilen sebeplerle katılmadım (geniş açıklama için bkz. 12/6/2020 tarihli ve E.2019/105, K.2020/30 sayılı; 13/10/2021 tarihli ve E.2018/133, K.2021/70 sayılı kararlara ilişkin karşıoy gerekçelerim).

5. Son olarak, (27) numaralı CBK'nın geçici (1) maddesinde sayılan görevlerde bulunanların görevlerinin başka bir işleme gerek kalmadan sona ermesini öngören kuralın iptal edilmeyen kısmı da konu bakımından yetki yönünden Anayasanın 104. maddesinin onyedinci fıkrasına aykırıdır (örn. olarak bkz. 31/3/2021 tarihli ve E. 2020/8, K. 2021/25 sayılı karara ilişkin karşıoy gerekçem).

Yukarıda beş maddede belirtilen kuralların Anayasaya aykırı olduğu ve iptali gerektiği düşüncesiyle çoğunluğun bunlara ilişkin red kararlarına karşıyım.

B. (1) numaralı CBK'nın 10/A maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendindeki "...Cumhurbaşkanının korunması talimatı verdiği kişilerin ..." ibaresinin içerik yönünden de Anayasaya aykırı olmadığı ve iptal talebinin reddi yönündeki çoğunluk görüşüne, daha önceki karşıoy gerekçelerimde ayrıntılı olarak açıklanan sebeplerle mezkûr hükmün belirlilik ilkesine uygun olmadığı ve bu bağlamda Anayasanın 2. maddesine aykırı olduğu düşüncesiyle karşıyım.

Üye

M. Emin KUZ

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Mahkememiz çoğunluğunun 10/1/2019 tarihli ve 30651 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (27) numaralı Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair

Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile ilgili gerçekleştirilen Anayasa'ya uygunluk denetiminde ulaştığı kanaatlere aşağıda belirttiğim kurallarda, açıklayacağım gerekçelerle katılmamaktayım.

A. 2. maddesiyle 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne eklenen 10/A maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinin "...Cumhurbaşkanının korunması talimatı verdiği kişilerin..." ibaresinin içerik yönünden:

2. Kuraldaki dava konusu "*Cumhurbaşkanının korunması talimatı verdiği kişilerin*" kavramının neye göre belirleneceği konusunda Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu yönü ile bakıldığında Cumhurbaşkanının korunması talimatı verdiği kişilerle ilgili olarak kural sadece Cumhurbaşkanına bu yetkiyi vermiş olup bu yetkiye ilişkin bir belirleme yapmamıştır.

3. Oysa Anayasa'nın 2. maddesindeki hukuk devleti ilkesinin bir gereği olarak görülen belirlilik ilkesi bağlamında düşünüldüğünde Cumhurbaşkanının korunması talimatı verdiği kişilerle ilgili kriterlerin ana hatları ile Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde düzenlenmesi zorunludur.

4. Bu nedenle dava konusu ibare Anayasa'nın 2. maddesindeki hukuk devleti ilkesinin öngördüğü belirlilik ilkesini sağlamaması nedeniyle içerik yönü ile Anayasa'ya aykırı olup iptali gerekmektedir.

B. 2. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne eklenen 10/A maddesinin (1) numaralı fıkrasının "...gerçekleştireceği toplantı, gezi, tören veya açılış gibi faaliyetlerde gerekli koruma tertip ve tedbirlerini almak veya aldırma..." bölümünün, 10/A maddesinin (1) numaralı fıkrasının (c) bendinin, 10/A maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendindeki "...Cumhurbaşkanının ve aile fertlerinin bulunduğu bina ve tesislerin girişlerinde ve yakın çevresinde ortaya çıkabilecek tehlikelere karşı gerekli önleyici ve koruyucu koruma tedbirlerini almak..." ibaresinin ve 20. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 61. maddesine eklenen (8) numaralı fıkranın konu bakımından yetki yönünden:

5. Dava konusu kurallardaki düzenlemelere bakıldığında bu kuralların esasında Anayasa'daki kişinin maddi ve manevi varlığı, ifade özgürlüğü, yerleşme ve seyahat özgürlüğü ve mülkiyet hakkı gibi Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesindeki yasak alanda düzenleme yaptıkları görülmektedir.

6. Bu yönü ile dava konusu kuralların konu bakımından yetki yönü ile Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı olduğundan iptal edilmeleri gerekmektedir.

C. 21. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne eklenen 63/A maddesinin birinci cümlesinin konu bakımından yetki yönünden:

7. Kuralla Bakanlıkta 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 26. maddesine göre sözleşmeli bilişim personeli istihdamı düzenlenmektedir. Kuralın referansta bulunduğu 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 26. maddesi Cumhurbaşkanlığı, bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlanmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde öngörülmesi kaydıyla; 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlere bağlı olmaksızın, özel bilgi ve uzmanlık gerektiren geçici mahiyetteki işlerde yerli veya yabancı personelin tam zamanlı, kısmi zamanlı veya projelerle sınırlı olarak sözleşmeyle istihdamına imkan vermektedir. Devam eden fıkralarda ise bu şekilde istihdam

edilen personelin ücret ve benzeri mali hakları ile istihdamda aranacak bazı hususlara ilişkin düzenlemelere yer verilmektedir.

8. Dolayısıyla referansta bulunduğu kuralların içeriğine bakıldığında dava konusu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi hükmü çalıştırılacak personelin ücreti başta olmak üzere parasal haklarını düzenlediğinden mülkiyet hakkıyla ilgili düzenleme yapmaktadır. Bu nedenle de konu bakımından yetki yönüyle Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırılık taşıdığından dava konusu kuralın iptali gerekmektedir.

D. Geçici 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin (a), (b), (c), (ç), (d), (e), (f), (g), (ğ) ve (h) bentleri ile "...kadrolarında veya görevlerinde bulunanların görevleri başkaca hiçbir işleme gerek kalmaksızın sona erer.." bölümünün konu bakımından yetki yönünden:

9.Dava konusu Geçici 1. maddenin ilgili kısmı kadro ile ilgili hususları düzenlemektedir. Benzer biçimde Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kadro ihdası konusunu düzenleyen bir kurala ilişkin Anayasa Mahkemesinin daha önce verdiği bir kararda bu konunun Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenmesinin Anayasa'ya aykırılık teşkil ettiği görüşünde olduğumdan Mahkememiz çoğunluğunun iptal isteminin reddi yönündeki kanaatine katılmamıştım (Bkz.: E. S.: 2018/119, K. S.: 2020/25, K. T.: 11/06/2020 §§ 6-22, 27-31, 33).

10. Aynı hukuki gerekçelerin kadro ile ilgili düzenlemelerin yer aldığı dava konusu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi hükmünde de geçerli olduğu kanaatinde olduğumdan E. S.: 2018/119, K. S.: 2020/25 sayılı kararın karşıoyunda yer verdiğim gerekçelerle dava konusu ibarenin iptali gerekmektedir.

Üye

Yusuf Şevki
HAKYEMEZ

Karşı Oy

1. 27 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin (CBK) 2. maddesi ile 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine eklenen 10/A maddesinde yer alan "...ve manevi..." ibaresinin değerlendirilmesinde çoğunluk tarafından "Red" sonucuna ulaşılmıştır.

2. Koruma Hizmetleri Genel Müdürlüğü'ne ilişkin düzenleme ihtiva eden maddenin 1. fıkrasının "a" bendinde "*Cumhurbaşkanı ve aile fertleri ile Cumhurbaşkanı Yardımcıları, Bakanlar, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı, Cumhurbaşkanının korunması talimatı verdiği kişilerin maddi ve manevi şahsiyetlerine yönelik her türlü saldırıya karşı, Cumhurbaşkanlığı hizmet mahallerinde ve ikametleri ile her türlü ulaşım aracında, yurtiçi ve yurtdışında gerçekleştireceği toplantı, gezi, tören veya açılış gibi faaliyetlerde gerekli koruma tertip ve tedbirlerini almak veya aldırma*" düzenlemesiyle Genel Müdürlüğün faaliyet alanlarından bir tanesine ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

3. Genel Müdürlük Cumhurbaşkanlığı Makamına yönelik olarak koruma hizmetleri görevini yerine getirmek üzere teşekkül ettirilmiştir. Bu bağlamda gerek yurt içinde ve gerekse yurt dışında bu hizmeti yürütmek üzere gereken tedbirleri almakla mükellef kılınmıştır.

4. Koruma hizmetinin korunan kişilerin maddi ve biyolojik varlığına yönelik saldırılara karşı yürütülmesi, konunun fiziki boyutunun bariz olması nedeniyle, bir belirsizlik ihtiva etmemektedir.

5. Ancak konu, korunan kişinin manevi varlığına yönelik saldırılara karşı korunmasına geldiğinde mevzunun belirgin olduğunu iddia etmek kolay gözükmemektedir.

6. Bir insanın “*Manevi Varlığı*” kavramına hangi unsurların gireceğini bütün boyutlarıyla belirlemek oldukça zordur.

7. Bireyin şeref ve itibarı ilk etapta kişinin manevi varlıkları arasında sayılması mümkün kavramlar arasında yer almaktadır (*Sinem Hun*, B. No: 2013/5356, 8/5/2014, § 43). Diğer yandan kişinin onuru da manevi varlık kavramına dahil edilebilecek unsurlar arasında sayılabilir.

8. Gerek şeref ve itibar gerekse onur kavramlarının soyut nitelikleri onların belirginleştirilmesini zorlaştırmaktadır.

9. İptal talebine konu edilen düzenlemede tercih edilen ibare “*manevi şahsiyet*” kavramı olup bunun “*manevi varlık*” ibaresi ile özdeş veya farklı olup olmadığı hususu dahi çok belirgin değildir.

10. Diğer taraftan şeref ve itibara yönelik saldırılar bir çok yönden olabileceği gibi görsel ve işitsel yayınlar yoluyla da yapılabilecektir (B. No: 2013/1123, 2/10/2013, § 33) (AİHM. Pfeifer/Avusturya, 12556/03, 15/11/2007, § 35).

11. Konunun bu boyutu dikkate alındığında düzenlemenin ifade hürriyetini ilgilendiren bir yönü bulunduğu ve Anayasanın 26. maddesinde kaleme alınan “*Düşünceyi açıklama*” hürriyetini ilgilendirdiği söylenebilir.

12. Diğer taraftan kuralın korumayı amaçladığı “*Manevi şahsiyet*” kavramının Anayasanın 17. maddesinde temel hak olarak düzenlenen “*Manevi varlık*” kavramıyla doğrudan ilintili olduğu ifade edilebilir.

13. Bu iki hakla olan irtibatı nedeniyle CBK.nın temel haklarla ilgili bir düzenleme içerdiği ve Anayasanın 104/17. maddesindeki düzenleme karşısında konu ve yetki bakımından Anayasaya aykırılık ihtiva ettiği iddia edilebilirse de, bunun ötesinde “*Manevi şahsiyet*” kavramının kendi başına çok belirgin olmadığını, dahası fiziki olarak koruma hizmeti vermek üzere oluşturulan bir birimin soyut bir kavramın müdafaası noktasında ne gibi önlemler alabileceği hususunun da bir çok belirsizlikler ihtiva ettiğini değerlendiriyoruz.

14. Bu nedenlerle kuralın Anayasaya aykırı olduğunu ve iptal edilmesi gerektiğini düşündüğümüzden aksi yöndeki çoğunluk görüşüne iştirak etmiyoruz.

Üye

Basri BAĞCI

Karşı Oy

1. 27 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin (CBK) 60. maddesi ile 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 364/2 maddesinde yapılan düzenlemede “*Teftiş Kurulu Başkanlığının ve müfettişlerin görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usulleri yönetmelikle düzenlenir*” denilmek suretiyle Sağlık Bakanlığı Teftiş Kuruluna ilişkin bir kurala yer verilmiştir.

2. Anayasanın 106. maddesinin son fıkrasında “*Bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri, teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulması Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenir*” hükmüne yer verilmiştir.

3. Anayasanın bu hükmü sadece bakanlıkların kurulmasını değil aynı zamanda kurulacak bakanlığın teşkilatının da oluşturması, dahası bu birimlerin görev ve yetkilerinin belirlenmesi konusunda da CBK ile düzenleme yapılabileceğini ifade etmektedir.

4. Maddenin önceki fıkra ve bentlerinde Teftiş Kurulunun faaliyet ve görevlerine ilişkin bir takım hükümlere yer verilmiştir. Devamında, iptal talebine konu edilen kural ile, detay hususların yönetmelikle düzenleneceği hüküm altına alınmıştır. Bu haliyle normun Anayasanın 106/son maddesindeki düzenleme kapsamında bulunup Anayasaya aykırılık oluşturmadığını değerlendirdiğimizden çoğunluğun aksi yöndeki görüşüne iştirak edilmemiştir.

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Muhterem İNCE

KARŞI OY GEREKÇESİ

Mahkememiz çoğunluğu 10/1/2019 tarihli ve 30651 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan (27) numaralı Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin (CBK);

A. 2. maddesiyle 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 10. maddesinden sonra gelmek üzere eklenen 10/A maddesinin (1) numaralı fıkrasının,

1. (a) bendinin “...Cumhurbaşkanının korunması talimatı verdiği kişilerin...” ve “...ve manevi...” ibarelerinin, konu bakımından yetki yönünden ve içerik yönünden,

2. (a) bendinde yer alan “...gerçekleştireceği toplantı, gezi, tören veya açılış gibi faaliyetlerde gerekli koruma tertip ve tedbirlerini almak veya aldırarak,” ibaresinin, (c) bendinin ve (ç) bendinde yer alan “...Cumhurbaşkanının ve aile fertlerinin bulunduğu bina ve tesislerin girişlerinde ve yakın çevresinde ortaya çıkabilecek tehlikelere karşı gerekli önleyici ve koruyucu koruma tedbirlerini almak,” ibaresinin, konu bakımından yetki yönünden,

B. 20. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 61. maddesine eklenen (8) numaralı fıkranın konu bakımından yetki yönünden,

C. 21. maddesiyle (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne eklenen 63/A maddesinin konu bakımından yetki yönünden,

D. Geçici 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının konu bakımından yetki yönünden,

Anayasa'ya aykırı olmadığına karar vermiştir. Aşağıda açıklanan nedenlerle bu karara katılma imkânı olmamıştır.

A. 1. CBK'nın 2. Maddesiyle (1) Numaralı CBK'ya Eklenen 10/A Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (a) Bendinde Yer Alan “...Cumhurbaşkanının korunması talimatı verdiği kişilerin ...” ve “... ve manevi...” İbarelerinin İncelenmesi

a. Kuralların Konu Bakımından Yetki Yönünden İncelenmesi

1. Kurullarla Cumhurbaşkanının korunması talimatı verdiği kişilerin, hakkında koruma tertip ve tedbirleri alınacaklar arasında sayıldığı ve bu kişilerle birlikte fıkra kapsamındaki diğer kişilerin manevi şahsiyetlerinin koruma kapsamına alınmasına yönelik bir düzenleme yapılmıştır.

2. Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesinde Anayasa'nın İkinci Kısım Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile Dördüncü Bölümü'nde yer alan siyasi haklar ve ödevlerin CBK'yla düzenlenemeyeceği belirtilmiştir.

3. Maddi ve manevi varlığın korunması hakkı Anayasa'nın 17. maddesi kapsamında anayasal güvenceye bağlanmıştır. Anılan maddenin birinci fıkrasında herkesin, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahip olduğu ifade edilmiştir. Kişinin yaşam hakkı ile maddi ve manevi varlığını koruma hakkı, birbirleriyle sıkı bağlantıları olan, devredilmez ve vazgeçilmez haklardandır. Buna göre Anayasa'nın anılan maddesinde düzenlenen ve “*Kişinin Hakları ve Ödevleri*” başlıklı İkinci Bölümü'nde yer alan maddi ve manevi varlığın korunması hakkına ilişkin olarak CBK ile düzenleme yapılması mümkün değildir.

4. Dava konusu kurallar, hem haklarında koruma tertip ve tedbirleri alınacaklar arasında olanları belirlemek hem de düzenleme kapsamındaki kişilerin manevi şahsiyetlerine yönelik Cumhurbaşkanlığı hizmet mahallerinde ve ikametleri ile her türlü ulaşım aracında, yurtiçi ve yurtdışında gerçekleştireceği toplantı, gezi, tören veya açılış gibi faaliyetlerde her türlü saldırıya karşı koruma sağlamak suretiyle maddi ve manevi varlığın korunması hakkına ilişkin bir düzenleme niteliğinde olup CBK ile düzenlenemeyecek yasak alan içinde kalmaktadır.

5. Ayrıca koruma kapsamında bulunan bir kişinin manevi şahsiyetine yönelik bir saldırıya karşı alınacak koruma tertip ve tedbirleri, saldırıyı gerçekleştirenin, gerçekleştirdiği eylemin niteliğine göre, temelinde ifade özgürlüğü bulunan ve ifade özgürlüğünün özel görünümüleri olan basın hürriyetine, bilim ve sanat hürriyetine, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına müdahale niteliği taşımaktadır. Bu bağlamda “... ve manevi...” ibaresi Anayasa'nın 17. maddesinin yanı sıra Anayasa'nın 26. maddesi yönünden de yasak alan içinde kalmaktadır.

6. Açıklanan nedenlerle kurallar, konu bakımından yetki yönünden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırıdır.

b . Kuralların İçerik Yönünden İncelenmesi

7. "...Cumhurbaşkanının korunması talimatı verdiği kişilerin ..." İbaresini ile Cumhurbaşkanına tanınan yetkinin çerçevesinin bulunmaması, kimlerin bu koruma kapsamına alınacağına dair herhangi bir kriter içermemesi nedeni ile kural Anayasa'nın 2. maddesine aykırıdır.

8. "... ve manevi..." ibaresi yönünden ise koruma kapsamında bulunan bir kişinin manevi şahsiyetine yönelik bir saldırıya karşı alınacak koruma tertip ve tedbirleri, saldırıyı gerçekleştirenin, gerçekleştirdiği eylemin niteliğine göre, temelinde ifade özgürlüğü bulunan ve ifade özgürlüğünün özel görünümüleri olan basın hürriyetine, bilim ve sanat hürriyetine, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına müdahale niteliği taşımakta olup aynı zamanda belirsizlik içermektedir. Bu nedenle içerik açısından da Anayasaya aykırıdır.

A.2. CBK'nın 2. Maddesiyle (1) Numaralı CBK'ya Eklenen 10/A Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (a) Bendinde Yer Alan "...gerçekleştireceği toplantı, gezi, tören veya açılış gibi faaliyetlerde gerekli koruma tertip ve tedbirlerini almak veya aldırarak," İbaresinin; (c) Bendinin; (ç) Bendinde Yer Alan "... Cumhurbaşkanının ve aile fertlerinin bulunduğu bina ve tesislerin girişlerinde ve yakın çevresinde ortaya çıkabilecek tehlikelere karşı gerekli önleyici ve koruyucu koruma tedbirlerini almak," İbaresinin İncelenmesi

9. Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesinde Anayasa'nın İkinci Kısım Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile Dördüncü Bölümü'nde yer alan siyasi haklar ve ödevlerin CBK'yla düzenlenemeyeceği belirtilmiştir.

10. Maddi ve manevi varlığın korunması hakkı Anayasa'nın 17. maddesi kapsamında anayasal güvenceye bağlanmıştır. Anılan maddenin birinci fıkrasında herkesin, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahip olduğu ifade edilmiştir. Kişinin yaşam hakkı ile maddi ve manevi varlığını koruma hakkı, birbirleriyle sıkı bağlantıları olan, devredilmez ve vazgeçilmez haklardanır. Buna göre Anayasa'nın anılan maddesinde düzenlenen ve "*Kişinin Hakları ve Ödevleri*" başlıklı İkinci Bölümü'nde yer alan maddi ve manevi varlığın korunması hakkına ilişkin olarak CBK ile düzenleme yapılması mümkün değildir.

11. CBK'nın 2. maddesiyle (1) numaralı CBK'ya eklenen 10/A maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde yer alan "...Cumhurbaşkanının korunması talimatı verdiği kişilerin ..." ve "... ve manevi..." ibarelerinin Anayasa'ya uygunluk denetimi bölümünde belirtilen gerekçeler dava konusu kurallar için de geçerlidir. Dava konusu kurallar maddi ve manevi varlığın korunması hakkına ilişkin düzenleme niteliğinde olup CBK ile düzenlenemeyecek yasak alan içinde kalmaktadır.

12. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırıdır.

B. CBK'nın 20. Maddesiyle (1) Numaralı CBK'nın 61. Maddesine Eklenen (8) Numaralı Fıkranın İncelenmesi

13. Dava konusu kuralla ceza infaz kurumları ve tutukevleri personeli eğitim merkezlerinde eğitim gören personel hariç olmak üzere personel eğitim merkezlerinde eğitim görenlerden konaklama ve yemek ücreti alınmayacağı düzenlenmiştir.

14. Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesinde Anayasa'nın İkinci Kısım Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile Dördüncü Bölümü'nde yer alan siyasi haklar ve ödevlerin CBK'yla düzenlenemeyeceği belirtilmiştir.

15. Anayasa Mahkemesi; memurlar ve diğer kamu görevlilerinin mali ve sosyal haklarıyla ilgili hükümlerin mülkiyet hakkına ilişkin düzenleme içerdiğine, bu nedenle bu hususların Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesi uyarınca CBK ile düzenlenemeyecek yasak alan içinde kaldığına karar vermiştir (AYM, E.2018/123, K.2022/138, 9/11/2022, §§ 74-79).

16. Dava konusu kuralla ceza infaz kurumları ve tutukevleri personeli eğitim merkezlerinde eğitim gören personel hariç olmak üzere personel eğitim merkezlerinde eğitim görenlerden konaklama ve yemek ücreti alınmaması hususu; söz konusu kişilere ekonomik menfaat temin etmeyi içerdiğinden *mülkiyet hakkı* kapsamındadır.

17. Bu itibarla kuralın mali, sosyal hak ve yardımlara ilişkin bölümü Anayasa'nın İkinci Kısım'ının İkinci Bölümü'nde yer alan mülkiyet hakkına ilişkin bir düzenleme içerdiğinden Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesi uyarınca CBK ile düzenlenemeyecek yasak alan içinde kalmaktadır.

18. Bu itibarla kuralın özlük haklarına ilişkin bölümünün Anayasa'nın 128. maddesi uyarınca münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken bir konuda düzenleme öngörmesi sebebiyle Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırıdır.

C. CBK'nın 21. maddesiyle (1) Numaralı CBK'ya Eklenen 63/A Maddesinin Birinci Cümlesinin İncelenmesi

19. Dava konusu kural Adalet Bakanlığında (Bakanlık) 375 sayılı KHK'nın ek 26. maddesine göre sözleşmeli bilişim personeli çalıştırılabileceğini düzenlemektedir.

20. Kuralın atıfta bulunduğu 375 sayılı KHK'nın ek 26. maddesinin birinci fıkrasında Cumhurbaşkanlığı, bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlanmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde öngörülmesi kaydıyla; 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlere bağlı olmaksızın, özel bilgi ve uzmanlık gerektiren geçici mahiyetteki işlerde, yerli veya yabancı personel tam zamanlı, kısmi zamanlı veya projelerle sınırlı olarak sözleşmeyle istihdam edilebileceği düzenlenmiştir.

21. İptali istenen kural, 375 sayılı KHK'nın ek 26. maddesi kapsamında personel istihdam edilebilmesine imkân tanımakta, başka bir ifadeyle atıf yapılan madde kapsamındaki düzenlemeyi bir bütün hâlinde uygulanır hale getirmektedir. 375 sayılı KHK'nın ek 26. maddesinin ikinci fıkrasında "...verilecek her türlü ödemeler dahil ücretler..." in tespiti hükme bağlanmıştır. Dolayısıyla dava konusu kuralla çalıştırılacak sözleşmeli bilişim personelinin alacağı ücret belirlenmekte, diğer bir ifadeyle ücret konusunda bir düzenleme öngörülmektedir.

22. Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesinde Anayasa'nın İkinci Kısım Birinci ve İkinci Bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile Dördüncü Bölümü'nde yer alan siyasi haklar ve ödevlerin CBK'yla düzenlenemeyeceği belirtilmiştir.

23. Anayasa'nın 35. maddesiyle güvenceye bağlanan mülkiyet hakkı, ekonomik değer ifade eden ve parayla değerlendirilebilen her türlü mal varlığı hakkını kapsamaktadır (AYM, E.2015/39, K.2015/62, 1/7/2015, § 20).

24. Anayasa Mahkemesinin norm denetimi ve bireysel başvuruya ilişkin kararlarında da kişilere ödenmesi öngörülen ücret, maaş, yaşlılık aylığı, emeklilik ikramiyesi ve kıdem tazminatı gibi ödemeler mülkiyet hakkı kapsamında değerlendirilmektedir (norm denetimine konu karar için bkz. AYM, E.2019/50, K. 2019/96, 25/12/2019, § 13; bireysel başvuruya konu kararlar için bkz. Ayten Yeğenoğlu, B. No: 2015/1685, 23/5/2018, § 32; Naci Altınbulduk, B. No: 2017/38608, 11/12/2019, § 19; Muzaffer Peker, B. No: 2016/7192, 7/11/2019, § 30).

25. Bu bağlamda sözleşmeli bilişim personeline yapılacak ödemeler söz konusu kişilere ekonomik menfaat temin etmeyi içerdiğinden “mülkiyet hakkı” kapsamındadır. Bu itibarla dava konusu kural Anayasa’nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırıdır.

D. Geçici 1. Maddenin (1) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

26. Kural CBK ekinde yer alan (1) sayılı listede iptal edilen kadrolarda görev yapan personelin dava konusu fıkranın yer aldığı maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla görevlerinin sona ermesini düzenlenmektedir.

27. Kural ile düzenleme yapılan kadrolarda görev alacak kişilerin Anayasa’nın 128. maddesinde belirtilen memur veya diğer kamu görevlisi niteliğini haiz oldukları dikkate alındığında kadrolarına ilişkin düzenlemelerin kanunla yapılması gerektiği açıktır.

28. Açıklanan nedenle kural Anayasa’nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine aykırıdır.

Üye

Kenan YAŞAR

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Mahkememiz çoğunluğu, (27) numaralı CBK’nın 2. maddesiyle (1) numaralı CBK’ya eklenen 10/A maddesinin (1) numaralı fıkrasının (e) bendinde yer alan “...Cumhurbaşkanının katıldığı program yerlerinde taşıt ve yaya trafiği ile park düzeni almak veya aldırma...” bölümünün, kişilerin seyahat özgürlüğüne ilişkin düzenleme niteliğinde olduğu, dolayısıyla yasak alanda düzenleme içerdiği gerekçesiyle Anayasa’nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı olduğuna ve iptaline karar vermiştir.

2. CBK’nın 2. maddesiyle (1) numaralı CBK’ya eklenen 10/A maddesinin (1) numaralı fıkrasında Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı birimlerinden biri olan Koruma Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nün görevleri düzenlenmiştir.

3. Anılan fıkranın (a) bendinde Cumhurbaşkanı ve aile fertleri ile Cumhurbaşkanı Yardımcıları, Bakanlar, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı, Cumhurbaşkanının korunması talimatı verdiği kişilerin maddi ve manevi şahsiyetlerine yönelik her türlü saldırıya karşı, Cumhurbaşkanlığı hizmet mahallerinde ve ikametleri ile her türlü ulaşım aracında, yurtiçi ve

Esas Sayısı : 2019/30

Karar Sayısı : 2023/227

yurtdışında gerçekleştireceği toplantı, gezi, tören veya açılış gibi faaliyetlerde gerekli koruma tertip ve tedbirlerini almak veya aldırarak Genel Müdürlüğün görevleri arasında sayılmıştır.

4. Söz konusu fıkranın kapsamında, kişi bakımından, Cumhurbaşkanı ve aile fertleri ile Cumhurbaşkanı Yardımcıları, Bakanlar, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı, Cumhurbaşkanının korunması talimatı verdiği kişiler yer almaktadır. Bu kişilerin maddi ve manevi şahsiyetlerine yönelik sadece fiziki değil her türlü saldırı koruma kapsamına alınmıştır. Koruma tertip ve tedbirlerinin alınacağı veya aldırılacağı yerler ise Cumhurbaşkanlığı hizmet mahalleri ve ikametleri ile her türlü ulaşım aracı, yurtiçi ve yurtdışında gerçekleştirilecek toplantı, gezi, tören veya açılış gibi faaliyetler olarak belirlenmiştir.

5. Dava konusu bölümün yer aldığı (e) bendinde ise Cumhurbaşkanlığı hizmet mahalleri ile Cumhurbaşkanının katıldığı program yerlerinde taşıt ve yaya trafiği ile park düzenini almak veya aldırarak görevi öngörülmüştür. Kuralla, taşıt ve yaya trafiğine ilişkin düzenleme görevinin sadece Cumhurbaşkanının katıldığı programlara hasredildiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla dava konusu ibarelerin yer aldığı kuralla esasen (a) bendinde genel olarak düzenlenen Cumhurbaşkanının yurt içinde gerçekleştireceği toplantı, gezi, tören veya açılış gibi faaliyetlerde gerekli koruma tertip ve tedbirlerini almak veya aldırarak görevinin özel bir görünüm hâline yer verildiği anlaşılmaktadır.

6. Koruma görevi ifa edilirken olası saldırılara göğüs germeden ziyade önleyici tedbirler alınması hayati derecede önemlidir. Zira yeteri düzeyde önleyici tedbirin alındığı bir ortamda olası saldırının önlenileceği ya da olumsuz etkilerinin azaltılabileceği bilinmektedir. Dava konusu kuralda belirtilen taşıt ve yayalara ilişkin düzen aldırma görevi de anılan önleyici tedbirlerin bir örneğidir. Bu itibarla genel bir düzenleme yapıldığı anlaşılan kuralda spesifik olarak bireylerle ilgili tedbir alınabileceği söylenemez.

7. Açıklanan nedenle kuralın, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı olmadığı düşüncesindeyim.

8. Öte yandan kural Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının birinci, üçüncü ve dördüncü cümlelerine de aykırı değildir. Kuralın konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığı düşünüldüğünden, içerik yönünden de değerlendirilmesi gerekmektedir.

9. Kuralla öngörülen taşıt ve yayalara ilişkin tedbir alma görevinin sadece Cumhurbaşkanının katıldığı programlara hasredildiği göz önüne alındığında, kuralın belirli ve öngörülebilir olduğu anlaşılmaktadır.

10. Açıklanan nedenlerle kuralın Anayasa'ya uygun olduğu düşüncesiyle çoğunluğun aksi yöndeki kararına katılmıyorum.

Üye

Muhterem İNCE